

یوزپلنگ

مهاجرت ۲۱۵ کیلومتری!

تقدیر از محیط بانان در دومین جایزه یحیی

فیلم دوربین تله ای انجمن، برگزیده WLT

چه خبر از کوشکی و دلبر؟

دامپزشکی حیات وحش

درخت مشکل یوز

SWAROVSKI OPTIK

CL Pocket

HABICHT

CL Companion

SLUG Hd Inside

EL

EL Range

TELESCOPE

تولید کننده دوربین دوچشمی و تلسکوپ
 در کشور آلمان
 در سال ۱۸۵۷
 در شهر وین
 در کشور آلمان
 در سال ۱۸۵۷
 در شهر وین
 در کشور آلمان

- یادداشت سردبیر..... ۲
- ۲۱۵ کیلومتر در قلب کویر..... ۳
- یک جایزه جهانی دیگر: این بار WL..... ۶
- درخت مشکل یوزپلنگ ایرانی..... ۸
- داغ ترین ها..... ۹
- گزارش دومین دوره «جایزه یحیی»..... ۱۰
- ۲ یوز در ۲ قدمی مدیرعامل..... ۱۲
- تندوره و پروژه پلنگ..... ۱۳
- چه خبر از کوشکی ودلبر؟..... ۱۴
- یونس و گراز..... ۱۵
- گرگ..... ۱۶
- گزارش نمایشگاه عکس گروهی یوزپلنگ ایرانی..... ۱۸
- قانون حامی شکارچی یا محیط بان؟..... ۱۹
- پوستر اینفوگرافیک پلنگ ایرانی..... ۲۰
- سفر به عشق مارمولک ها..... ۲۲
- حراست از آبشخورها در تابستان سوزان..... ۲۴
- سرنوشت شیر ایرانی و ببر مازندران: انقراض..... ۲۶
- توس کودکان از حیات وحش..... ۲۹
- دامپزشکی حیات وحش..... ۳۰
- نقطه بی نقطه!..... ۳۲
- بازی کنید، یاد بگیرید..... ۳۴
- زیر این دریاچه زیستگاهی است..... ۳۶
- بهشت شکاری ها..... ۳۸

یوزنامه

یوزنامه خبرنامه داخلی انجمن یوزپلنگ ایرانی است که برای اطلاع رسانی پیرامون فعالیت های این انجمن درباره یوزپلنگ و سایر گونه های حیات وحش و مسائل محیط زیست کشور تهیه و توزیع می گردد. مخاطبان این خبرنامه را اعضای انجمن، دانشجویان، اساتید، کارشناسان، مدیران، محیط بانان و علاقمندان محیط زیست تشکیل می دهند.

سردبیر: محمد گائینی
صفحه آرا: نرگس محمودیان
سرویس آگهی ها: وحید فرید
عکس روی جلد از: آرش مودی

همکاران این شماره:

احسان محمدی مقانکی، ریحانه روحی، علی رضا خسروی، عطیه تک تهرانی، نوید قلی خانی، پویان بهنود، کاوه حبیلی، کاوه فرزانه، حمیرا محب علی، سولماز پروین، احسان جنتی، بهنام قربانی، ایرج علی پور، ایمان رستمی، بهاره زارع، حسین اکبری فیض آبادی، مهدی جلالپور، پیام احتسابیان، خسرو مهین روستا، عبدالرضا کوهپایه، مهدی غفارزاده، مژده رخشان، ریحانه تیزمغز، جمشید پرچی زاده، رضا علی اصل و حسن مقیمی
ویراستاران: مانلی شیرگیری، سولماز پروین

با تشکر از:

مرتضی اسلامی دهکردی، محمد صادق فرهادی نیا، دکتر ایمان معماریان، علی رضا شهرداری، صفورا زواران حسینی، مرتضی پورمیرزای، بهزاد زادهوش، امید طاری فرد و شیرین شایسته
چاپ: گروه صنعتی ایرانخودرو

انجمن یوزپلنگ ایرانی یک سازمان غیردولتی زیست محیطی، مستقل و غیرانتفاعی است که از سال ۱۳۸۰ برای حفظ آخرین بازمانده های یوزپلنگ ایرانی فعالیت می کند. اهداف این انجمن عبارتند از:

- ۱) مطالعه و پژوهش در مورد حیات وحش، به ویژه یوزپلنگ و زیست بوم های مرتبط با آن.
- ۲) تنویر افکار عمومی به منظور ارتقای سطح آگاهی جامعه در مورد محیط زیست، حیات وحش و یوزپلنگ.
- ۳) حفاظت از حیات وحش، به ویژه یوزپلنگ و زیستگاه های آن.

برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد انجمن و فعالیت های آن با ما تماس بگیرید.

تلفکس: ۸۸۹۰۳۵۱۳

وب سایت: www.wildlife.ir

پست الکترونیک: info@wildlife.ir

نشانی پستی: تهران، صندوق پستی ۸۵۴۹-۱۴۱۵۵

نشانی دفتر: تهران، میدان فاطمی، نبش خیابان جویبار، پلاک ۴۵ (ساختمان گراد)، طبقه سوم

برای حفاظت از حیات وحش (۱۳۸۰)

یادداشت سردبیر

هوا گرم تر می شود و زمین تشنه تر... آب رودخانه ها را سدها می بلعند و فاضلاب شهری راهی دریاچه ها می شود. ریزگردها مهمان ناخوانده ولی همیشگی هوای بیشتر شهرهای ایران می شوند و تعداد خبرهای ناخوشایندی که از دردهای زمین می شنویم بیشتر می شود. چله ی تابستان طوفان می شود و سیل می آید و همه چیز را با خود می برد، گویی فیلم تخیلی می بینیم. تصاویر وحشتناکی از درگیری شکارچیان و محیط بانان در شبکه های اجتماعی پخش می شود و هر روز عکس های بیشتری از کشتار حیوانات منتشر می شود و هر روز بیشتر و بیشتر از مفهوم توسعه پایدار دور می شویم...

سال ها پیش بچه های انجمن در جریان تحقیقی که در منطقه حفاظت شده البرز مرکزی در مورد پلنگ انجام می دادند به آمار وحشتناک کشته شدن یک پلنگ در هفته در کشور رسیدند. آماری که شاید قابل باور نبود اما اکنون شک نداریم که واقعیت دارد. کشته شدن ۱۳ پلنگ از ابتدای سال ۱۳۹۴ تا زمان نگارش این متن، آن هم در نقاط مختلف ایران خبر تکان دهنده ای به نظر می رسد اما نویدبخش یک اتفاق خوب است. گزارشات و عکس هایی که از تلفات حیات وحش مخابره شده است اغلب توسط بومیان و روستاییان علاقمند به حیات وحش و حافظ محیط زیست تهیه شده است. این موضوع از افزایش قابل توجه حساسیت مردم حتی در دورافتاده ترین مناطق ایران که اتفاقا مهم ترین زیستگاه های باقیمانده حیات وحش هستند، خبر می دهد. به عبارت دیگر این اتفاقات بد در سال های گذشته نیز می افتاده است اما برای کمتر کسی مهم بوده که خبر آن را به گوش دیگر ایرانیان برساند! باید شادمان بود از حساسیت امروز ایرانیان نسبت به سرزمین خود چرا که اولین گام در حفاظت، شناخت و آگاهی است و این ما را هم چنان امیدوار نگه می دارد....

بعد از حضور در نمایشگاه محیط زیست در روزهای پایانی سال ۱۳۹۳ و استقبال خوبی که از غرفه انجمن شد، سال ۱۳۹۴ با حضور در تدکس کیش و مدیریت پنل محیط زیستی این رویداد در فروردین ماه آغاز شد. برگزاری گالری عکس یوزپلنگ ایرانی در اردیبهشت ماه، برگزاری دومین دوره جایزه مردمی یحیی و تقدیر از محیط بانان و خانواده هایشان در مردادماه و برگزاری نهمین گرامیداشت «روز ملی یوزپلنگ ایرانی» در تهران و شهرستان ها مهم ترین برنامه های شش ماهه اول امسال بودند. حضور در این برنامه ها به جهت هر چه بهتر شکل گرفتن همان گام اول که شناخت و آگاهی است استمرار خواهد داشت تا پروژه های آموزشی و تحقیقاتی جریان پویاتری گرفته و با قدرت بیشتری پیش رود.

از سال گذشته و با تغییر سیستم عضویت، تلاش شد ارتباط موثرتری با اعضا که مهمترین پشتوانه انجمن هستند شکل گیرد. از صدور کارت عضویت گرفته تا انتشار مجدد یوزنامه و ارسال آن برای اعضا و از برگزاری کارگاه های آموزشی و سمینارهای حیات وحش گرفته تا اطلاع رسانی فعالیت ها و رویدادهای محیط زیستی از جمله اقداماتی بود که بدین منظور انجام شد.

فعالیت های داوطلبانه اعضای انجمن در رویدادهای مختلف چشم گیر تر از گذشته شده و همه در کنار هم به پیش می رویم. فاز دوم پایش ملی جمعیت یوزپلنگ ایرانی شروع شده و بسیار امیدواریم که در این فاز خبرهای خوبی از زیستگاه های یوزپلنگ ایرانی به گوش علاقمندان برسانیم. هم زمان پروژه های آموزشی در جریان است و دراین شماره یوزنامه مروری بر آن چه که در شش ماه گذشته در انجمن اتفاق افتاده است خواهیم داشت.

۲۱۵ کیلومتر در قلب کویر

پویان بهنود

نوید قلی خانی

شاید امروز کمتر کسی خبر نداشته باشد که یوزپلنگ آسیایی تنها در نیمه‌ی شرقی ایران باقی مانده است و وضعیت بحرانی دارد. سریع‌ترین دونده‌ی دشت‌های ایران با جمعیتی کمتر از ۷۰ فرد تلاش می‌کند سایه‌ی خود را از حیات وحش این مرز و بوم بر ندارد. بعد از رویداد جام جهانی برزیل و نقش بستن شمایل یوزپلنگ بر پیراهن تیم ملی فوتبال ایران حساسیت عموم جامعه به یوزپلنگ برانگیخته شد. هدفی که تمام حفاظت‌گران و علاقه‌مندان به حیات وحش بیش از دو دهه برایش تلاش کرده‌اند و همچنان در تلاش‌اند با ارتقاء سطح آگاهی عمومی نسبت به ارزش گونه‌های جانوری، پسوند «در خطر انقراض» را از اسم یوزپلنگ بردارند.

در ماه‌های آغازین سال ۱۳۹۴ عکس‌های به‌دست‌آمده از دوربین‌های تله‌ای خبری مهم و شگفت‌انگیز به همراه داشت. انجمن یوزپلنگ ایرانی حدود ۶ سال است که با همکاری پروژه‌ی حفاظت از یوزپلنگ آسیایی و سازمان حفاظت محیط زیست برنامه‌ی پایش جمعیت یوزپلنگ آسیایی را در زیستگاه‌های معرف این گونه اجرا می‌کند. در طول این برنامه همواره اطلاعات و دستاوردهای علمی و کاربردی زیادی از دوربین‌های تله‌ای حاصل شده است. با دریافت آخرین تصاویر دوربین تله‌ای از پناهگاه حیات وحش دره انجیر و شناسایی خال‌های یوزپلنگ‌ها در مناطق مختلف، متوجه شدیم یک یوزپلنگ نر که سال ۱۳۹۱ توسط گروه نشنال ژئوگرافیک در پناهگاه حیات وحش

عکس از دوربین تله‌ای (انجمن یوزپلنگ ایرانی) / اداره‌ی کل محیط زیست استان یزد / پروژه‌ی حفاظت از یوزپلنگ آسیایی / برنامه‌ی عمران ملل متحد

نایبندگان طبس در استان خراسان جنوبی تصویربرداری شده بود، بعد از حدود ۲ سال در زمستان ۱۳۹۳ در پناهگاه حیات وحش دره انجیر در استان یزد توسط دوربین‌های تله‌ای ثبت شده است. اما ثبت مسیر ۲۱۵ کیلومتری یک یوزپلنگ نر در قلب کویر، ما را بر آن داشت تا با نگاهی گذرا چشم انداز حفاظت یوزپلنگ را در زیستگاه‌های کویری کشور بازبینی کنیم.

در مورد رفتارشناسی گوشتخواران و به‌خصوص گربه‌سانان در سال‌های اخیر مطالعات ارزشمندی در جهان صورت گرفته است. یکی از این رفتارهای رایج به‌خصوص در گربه‌های بزرگ‌جثه، انتشار (Dispersing) است که رفتار مهاجرتی قلمداد می‌شود. این رفتار مهاجرتی در بسیاری از زیرگونه‌های پلنگ، گرگ‌های خاکستری، شیرهای کوهی آمریکایی و... در سراسر جهان دیده و گزارش شده است. اما در مورد یوزپلنگ، خصوصاً

زیرگونه‌ی آسیایی که تنها در ایران باقی مانده است، مطالعات دقیق و جامعی صورت نگرفته است. به همین دلیل کارشناسان این حوزه نمی‌توانند درخصوص دلیل این گونه مهاجرت‌ها اظهارنظر قطعی کنند. از دلایل احتمالی انتشار گربه‌سانان، خصوصاً یوزپلنگ، فقر منابع غذایی در زیستگاه، مشکلات امنیتی زیستگاه، وجود تعارض در زیستگاه به‌ویژه سگ‌های دامداران، وجود رقبای طبیعی و به‌هم خوردن تعادل جنسیتی است. این دلایل اغلب در مورد یوزپلنگ آفریقایی بررسی شده است و موجب انتشار گونه از منطقه‌ای به منطقه‌ی دیگر شده و همچنین باعث رانده شدن یوزپلنگ به حاشیه‌ی مناطق تحت حفاظت می‌شود. همچنین الگوی عمل ثابت نیز یکی از مهم‌ترین دلایل این‌گونه رفتارها دانسته می‌شود. به این معنی که جابه‌جایی‌های طولانی گونه‌ها از بدو تولد وجود داشته و در آن‌ها نهادینه شده است.

سابقه‌ی مهاجرت طولانی یوزپلنگ در ایران

البته چنین مهاجرتی در مقیاس کوچک‌تر در ایران ثبت شده است. پس از تحلیل عکس‌های دوربین‌های تله‌ای و اطلاعات منتشرشده مربوط به یک یوزپلنگ ماده، مشخص شد این یوز ماده مسیر ۱۵۰ کیلومتری پناهگاه حیات وحش دره انجیر به پارک ملی سیاهکوه را طی ۳ سال ۳ بار به صورت رفت و برگشتی پیموده است.

درواقع این اولین گزارشی بود که در سال ۱۳۹۱ از مهاجرت یوزپلنگ در ایران ثبت شد.

حال اگر برای این مورد خاص در کشور همین دلایل را متصور باشیم، می‌توانیم با یک بررسی اجمالی دریابیم که احتمال صحت دلایل اولیه برای این مهاجرت طولانی از منطقه‌ای به منطقه‌ی دیگر ضعیف است. براساس اطلاعاتی که از پناهگاه حیات وحش نایبندگان وجود دارد، این منطقه از بزرگ‌ترین پناهگاه‌های حیات وحش کشور و دارای غنا و تنوع گونه‌ای بسیار خوبی است. این پناهگاه در استان خراسان شمالی و همسایگی استان یزد قرار دارد. در مقایسه با اغلب مناطق تحت حفاظت مثل ذخیره گاه زیستکره‌ی توران، پناهگاه حیات وحش دره انجیر، پارک ملی کویر و دیگر زیستگاه‌های مهم یوزپلنگ در سطح کشور، پناهگاه حیات وحش نایبندگان کمترین میزان تعارضات در منطقه را دارد. برای مثال در این پناهگاه تعارض سگ‌های گله و دامداران به مراتب نسبت به زیستگاه‌های دیگر وضعیت مناسب‌تری دارد. در مورد معادنی که در زیستگاه‌های کویری بر آینده‌ی حفاظت از یوزپلنگ سایه انداخته‌اند، در عرصه‌ی وسیع منطقه‌ی

نایبندگان معادن فعال بسیار انگشت‌شماری وجود دارد. در عین حال اگر تمام این تفاسیر را کنار بگذاریم، در حال حاضر یوزپلنگ‌های دیگری در نایبندگان حضور دارند که در دوربین گذاری اخیر یک فرد از آن‌ها ثبت شد و همین خود گویای شرایط مساعد منطقه برای زیستن یوزپلنگ است.

جدا از هر دلیلی که برای فعالیت‌های این‌چنینی یوزپلنگ وجود داشته باشد، موضوع مورد بحث این است که طی کردن چنین مسافت‌هایی در کویر با خطرات بالقوه‌ای همراه است. آمار ۱۳ یوزپلنگ که در طول یک دهه‌ی اخیر در تصادف‌های جاده‌ای کشته شده‌اند، گواه این است که عوارض انسان ساخت خطی (جاده و راه آهن) بزرگ‌ترین عامل تهدید بالقوه برای مرگ‌ومیر غیرطبیعی یوزپلنگ در ایران محسوب می‌شود. طبق اظهارات حسن اکبری، معاون محیط طبیعی اداره‌ی محیط زیست استان یزد، در جمع کارگروهی که با عنوان «کنترل اثرات سوء جاده‌ها بر حیات وحش» در کشور شکل گرفته است، در حال حاضر جاده‌ی یزد-طبس اصلی‌ترین عامل تهدید یوزپلنگ در حوزه‌ی پناهگاه حیات وحش دره انجیر، نایبندگان و منطقه‌ی شکار ممنوع آریز است. اگر برای ایمن‌سازی این جاده اقدامی سریع و دقیق صورت نگیرد، احتمالاً به زودی شاهد مرگ یوزپلنگ در این جاده خواهیم بود. البته به تازگی خبر‌های خوبی از شهرستان اردکان به گوش می‌رسد. فرمانداری شهرستان اردکان، بخش‌داری خرائق، اداره‌ی محیط زیست اردکان و دیگر بخش‌های مرتبط در بحث این جاده طی هماهنگی‌ها و هم‌افزایی‌های صورت‌گرفته قصد دارند برای نقاط حادثه‌خیز جاده تمهیداتی اتخاذ کنند. روستاها، معادن و دامداران هم عوامل بسیار مهمی هستند که این‌گونه رفت‌وآمد را تحت‌تأثیر قرار می‌دهند. به هرحال سفر این یوزپلنگ خوشبختانه بدون اتفاق ناگوار انجام شده است، اما از آن‌جا که سابقه‌ی چنین مهاجرت‌هایی در مورد یوزپلنگ وجود داشته و احتمال این‌که در آینده هم تکرار شود زیاد خواهد بود، چه تضمینی برای بقای تک‌تک افراد یوزپلنگ در طی کردن این مسیرها وجود خواهد داشت؟ بعد از آن‌که ببر مازندران و شیر ایرانی از پهنه‌ی کشورمان رخت بربستند، برای جلوگیری از تکرار این فاجعه در مورد یوزپلنگ آسیایی، آیا حفاظت از لکه‌های محدود با عنوان مناطق تحت حفاظت برای نگه داشتن جمعیت‌های یوزپلنگ مورد اطمینان خواهد بود؟ خصوصاً با وجود چنین تحرکات عظیم و غیرقابل‌پیش‌بینی برای حفظ آخرین بازماندگان یوزپلنگ آسیایی در جهان، حفاظت فیزیکی از لکه‌های زیستگاهی کافی است؟

عکس از: بهنام قربانی

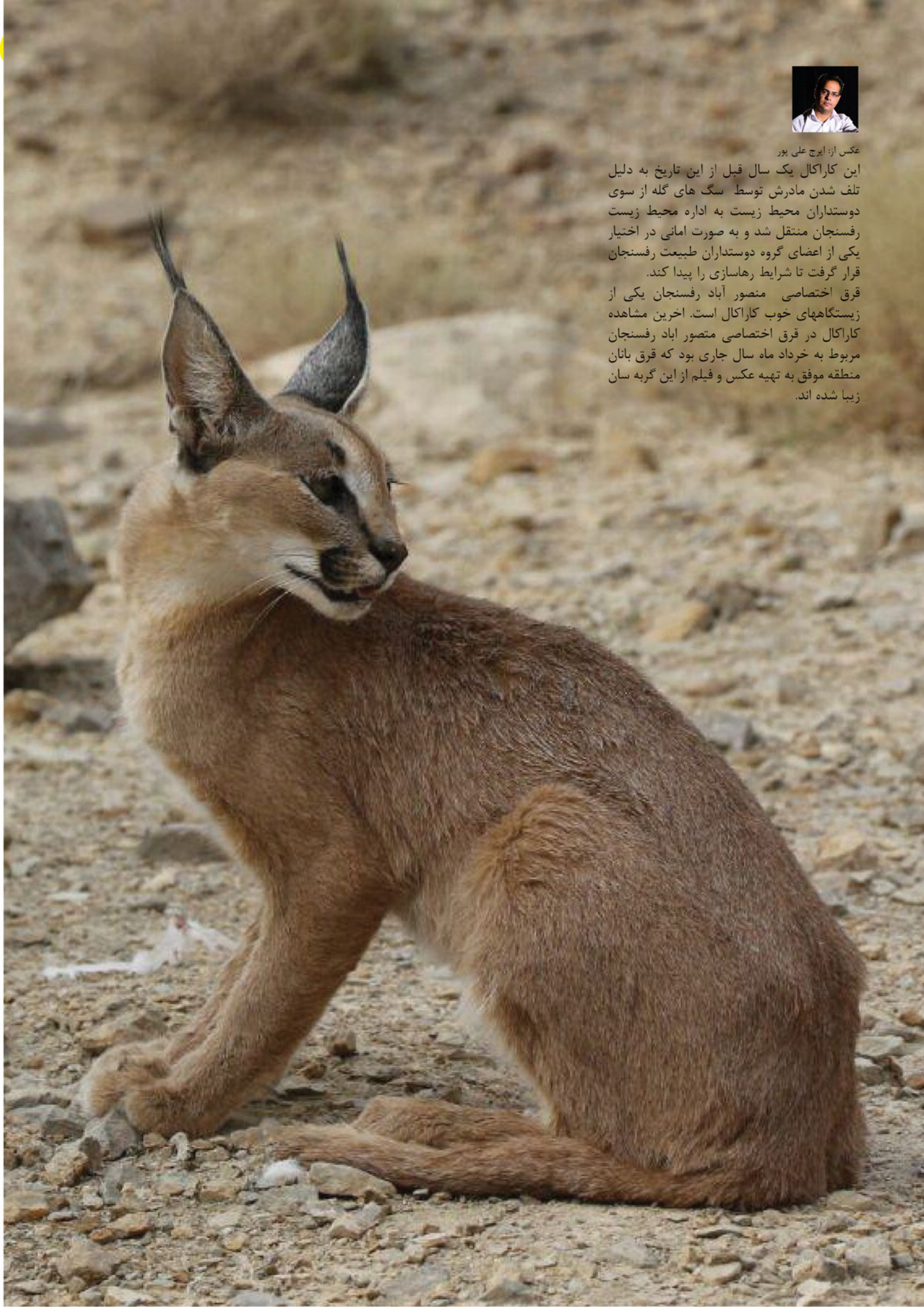
آهو یکی از طعمه های یوزپلنگ ایرانی است. این عکس در پناهگاه حیات وحش شیر احمد خراسان رضوی گرفته شده که یکی از بهترین زیستگاه های آهوی ایرانی است.

عکس از: ایرج علی پور

این کاراکال یک سال قبل از این تاریخ به دلیل تلف شدن مادرش توسط سگ های گله از سوی دوستداران محیط زیست به اداره محیط زیست رفسنجان منتقل شد و به صورت امانی در اختیار یکی از اعضای گروه دوستداران طبیعت رفسنجان قرار گرفت تا شرایط رهاسازی را پیدا کند. قرق اختصاصی منصور آباد رفسنجان یکی از زیستگاههای خوب کاراکال است. آخرین مشاهده کاراکال در قرق اختصاصی منصور آباد رفسنجان مربوط به خرداد ماه سال جاری بود که قرق بانان منطقه موفق به تهیه عکس و فیلم از این گربه سان زیبا شده اند.

یک جایزه جهانی دیگر برای انجمن؛ این بار World Land Trust

علی رضا خسروی

پس از برگزیده شدن عکس آرش (یوزپلنگ ایرانی) به عنوان عکس برگزیده دوربین تله ای سال ۲۰۱۴ مجله BBC Wildlife که در گزارش شماره پیشین بوزنامه به آن پرداخته شد، این بار فیلمی که توسط دوربین های تله ای انجمن یوزپلنگ ایرانی ثبت شده بود، یک عنوان معتبر بین المللی کسب کرد.

موسسه World Land Trust که به اختصار WLT نیز گفته می شود، به مناسبت بیست و پنجمین سالگرد خود، یک رقابت بین المللی با موضوع عکس و فیلم دوربین های تله ای را با همکاری مجله Times در ماه آگوست سال ۲۰۱۴ برگزار کرد.

این مسابقه در چهار بخش برگزار شد. بخش اول عکس پرتره کلاسیک، بخش دوم عکس گونه در معرض خطر، بخش سوم عکس رفتار غیر عادی و بخش چهارم فیلم دوربین تله ای.

انجمن یوزپلنگ ایرانی با ارسال فیلم ها و عکس های دوربین های تله ای که در مناطق مختلف ایران به کار گذاشته است، در سه بخش این مسابقه شرکت کرد که در رقابت فیلم های تله ای برتر دنیا، در نهایت فیلم «یوزپلنگ ها و شتر بر سر آبشخور» به عنوان برترین فیلم دوربین تله ای انتخاب شد.

این فیلم با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست، پروژه حفاظت از یوزپلنگ آسیایی و برنامه عمران ملل متحد تهیه و از طریق انجمن یوزپلنگ ایرانی ارسال شده بود.

هم چنین عکسی از یک پلنگ در پاراگوئه بهترین عکس پرتره کلاسیک، عکس گرگ یالدار سیاه از برزیل در بخش گونه در معرض خطر و تصویر پلنگی در بوتسوانا که یک بطری آب پلاستیکی در دهان دارد به عنوان عکس برتر بخش رفتار غیرعادی در این مسابقات انتخاب شده است.

یوزپلنگ ها و شتر بر سر آبشخور

اما دوربینی که این فیلم را ثبت کرده است در جریان فاز اول پروژه پایش جمعیت یوزپلنگ آسیایی در ایران و توسط کاوه حب علی و محیط بانان میاندشت کار گذاشته شده بود.

حب علی از اعضای تیم پایش و پژوهش انجمن و دانشجوی کارشناسی ارشد تنوع زیستی در این رابطه توضیح می دهد:

«وقتی از زیستگاه های یوز صحبت می شود به نوعی شرایط سخت کویر را در ذهن تداعی می کند و لازم به ذکر است که این مناطق تنها پناهگاه سریع ترین دوندنده دنیا می باشد.

آب به عنوان یک عامل مهم برای حیات وحش همیشه مطرح بوده و هست و با توجه به خشکسالی های اخیر این عامل محدود کننده موجب می شود تا با استفاده از دوربین های تله ای شانس خود را برای ثبت عکس و فیلم های این چنینی از حیات وحش بی نظیر ایران بیشتر کنیم.»

عضو تیم پایش و پژوهش انجمن، علت انتخاب این محل را برای دوربین گذاری این گونه بیان می کند:

«در تابستان ۱۳۹۱ و در جریان فاز اول پروژه پایش ملی جمعیت یوزپلنگ آسیایی، بامشورت محیط بانان قرار براین شد که تمامی منابع آبی در سطح پناهگاه حیات وحش میاندشت بررسی و با دوربین تله ای پوشش داده شود، تا بتوانیم واقعیت جمعیت یوزپلنگ را برآورد کنیم. سفرهای متعددی به منطقه داشتیم و برای چک کردن دوربین ها و باتری و ... بارها و بارها با قطار و ماشین راهی میاندشت شدیم. در اوایل خرداد ۱۳۹۲ بود که مجدداً ۱۲ دوربین تله ای را در نقاطی که در سال ۱۳۹۱ و دوره اول پایش موفق به ثبت عکس یوز شده بود کار گذاشتیم تا شاید خبریاز مادروسه توله تازه به دنیا آمده اش بشود و تصاویر جدیدی از آن ها به دست بیاوریم.»

وی در ارتباط با چگونگی نصب این دوربین می گوید: «همراه باحسن صفرزاده که رییس وقت پناهگاه حیات وحش میاندشت بود دوربین را در پای آبشخور نصب کردیم و ماه بعد که برای سرکشی و چک دوربین ها رفتیم، فیلم مورد نظر ثبت شده بود.»

حب علی اتفاقات درون فیلم را اینگونه شرح می دهد: «در این فیلم شتری به سمت آبشخور برای نوشیدن آب نزدیک می شود، درحالیکه چشمان یک یوز در پس زمینه فیلم می درخشد. شتر مشغول نوشیدن آب می شود که یوز دیگری از سمت راست وارد کادر دوربین شده و شروع به غرش و دندان نشان دادن به شتر میکند ولی شتر به نوشیدن خود ادامه می دهد و به محض اینکه سر خود را بالا می آورد، یوز خشمگین از ترس به عقب رانده می شود.

توله یوز میاندشت مادر شد

گذشته، توله هایش را بزرگ می کند. از سال ۱۳۹۱ تاکنون برنامه پایش منظم با استفاده از دوربین های تله ای توسط انجمن یوزپلنگ ایرانی و اداره کل حفاظت محیط زیست خراسان شمالی با همکاری پروژه حفاظت از یوزپلنگ آسیایی در این منطقه در جریان است، به طوری که طی سه تابستان متوالی از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۳ اطلاعات ارزشمندی درباره افراد و ساختار جمعیت یوزها در این منطقه به دست آمد و هم چنان در تابستان سال جاری این برنامه توسط اداره حفاظت محیط زیست جاجرم با حمایت انجمن در جریان می باشد.

علاوه بر این، به منظور کمک به حفظ یوزها در این منطقه، تأمین منابع آبی به عنوان یک راهکار جدی مدنظر قرار گرفت و در سال گذشته تعداد ۶ آبشخور اصلی میاندشت مجهز به ساختار مقابله با شتر شد تا از مصرف بی رویه آب توسط شترهای اهلی و بی آب نمودن یوزها و سایر جانوران جلوگیری شود. همچنین در سال جاری، یک همیار محیط زیست برای آب رسانی و گشت و کنترل در این منطقه از جوامع محلی پیرامون میاندشت به کار گرفته شده است که حقوق ایشان به طور کامل توسط انجمن یوزپلنگ ایرانی پرداخت می شود.

در کنار تولید دانش قابل اتکا و مستند برای حفاظت، ما در تلاش هستیم اقداماتی را انجام دهیم که پایه علمی داشته و تأثیر جدی بر بقای یوزها داشته باشد. در آینده بیشتر از این خانواده خواهید شنید.

اواخر مردادماه ۱۳۹۴ کارشناسان اداره کل حفاظت محیط زیست خراسان شمالی موفق شدند از یوزپلنگ ماده ای به همراه سه توله اش در کنار یک چشمه تصویربرداری کنند. سوالی مهم در ذهن ها شکل گرفت که آیا این ماده، یوزپلنگ جدیدی است یا از یوزهایی است که در گذشته توسط دوربین های تله ای انجمن شناسایی شده بودند؟

در بهار سال ۱۳۹۱ سه توله یوزپلنگ در پناهگاه حیات وحش میاندشت به دنیا آمدند که از همان ابتدا توسط دوربین های تله ای در حال پایش بودند. تصاویر این خانواده یکی از نادرترین تصاویر موجود از یک خانواده نسبتاً بزرگ از یوزهای آسیایی بود که به صورت مرتب توسط دوربین های تله ای گرفته می شدند. در سال ۱۳۹۲، مادر خانواده با موفقیت هرسه توله خود را بزرگ کرده و در سن حدوداً یک و نیم سالگی از مادر خود جدا شدند، یک نر و دو ماده حاصل تلاش های این یوزپلنگ مادر بود.

نتیجه بررسی خال ها در بخش پایش و پژوهش انجمن یوزپلنگ ایرانی نشان می دهد که این یوزپلنگ ماده یکی از همان توله هایی است که در سال ۱۳۹۱ به دنیا آمده است. خوشبختانه امروز این توله بزرگ شده و پس از رسیدن به سن بلوغ زادآوری کرده است. او همانند مادرش سه توله دارد ولی در محدوده ای متفاوت از مادر خود در سال های

در ادامه فیلم، دو یوز کم تجربه با تعجب و کنجکاوی جالب شتر را ورنده می کنند. کمتر کسی را دیدم که بادیدن این فیلم هیجانزده نشود و از عاقبت شترنگون بخت نپرسد زیرا افراد با دیدن این فیلم تصور می کنند که در این رویارویی شتر کشته شده است.

یکی از داوران WLT در مورد این فیلم می نویسد: «در این بخش از مسابقه هیچ گونه بحثی وجود نداشت، ما همگی در اولین مشاهده هم رای بودیم. داستان کوتاه باشکوهی که تنها و تنها با یک شتر آغاز می شود.»

اما آن چه که در این تصویر دیده می شود این است که هیچگاه یوزپلنگ، قدرت و هیکلش یارای مقابله با این شترها را ندارد و صرفاً بایک دندان نشان دادن و ترساندن شتر ها، ماجرا به پایان رسیده و آسیبی به این حیوانات وارد نشده است. برای تماشای این فیلم می توانید به صفحه آپارات انجمن یوزپلنگ ایرانی مراجعه نمایید.

<http://www.aparat.com/ics>

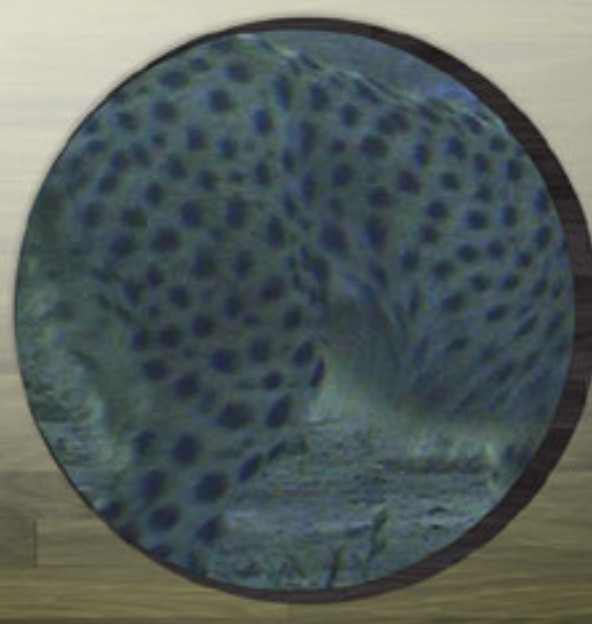

پناهگاه حیات وحش میاندشت ۱۳۹۴/۰۵/۱۳ ▲

پناهگاه حیات وحش میاندشت ۱۳۹۲/۰۲/۱۵ ▼

© ICS/DoE/CACP/UNDP/Panthera

گزارشی از روند طراحی برنامه‌ی عمل حفاظت از یوزپلنگ در انجمن یوزپلنگ ایرانی تاکنون

درخت مشکل یوزپلنگ ایرانی

مرژده رخشان

در تاریخ ۱۱ تیر ماه ۱۳۹۴ نشست در دفتر انجمن یوزپلنگ ایرانی با حضور اعضای فعال اجرایی برگزار شد. موضوع این نشست به اشتراک‌گذاری درخت مشکل یوزپلنگ طراحی‌شده، با گروه بزرگ‌تری از اعضای انجمن بود. اما ماجرایی این درخت چیست و چه کارکردی خواهد داشت؟ برای پاسخ این موضوع لازم است کمی به گذشته برگردیم.

انجمن یوزپلنگ ایرانی در بهار سال ۱۳۹۲ با بررسی فعالیت‌های گذشته‌ی خود و دریافت انتقادات و پیشنهادات کارشناسان، به لزوم طراحی یک برنامه‌ی عمل برای فعالیت‌های خود در رابطه با یوزپلنگ پی برد. با طراحی برنامه‌ی عمل، اولویت‌های حفاظتی انجمن برای حفظ این گونه مشخص شده و فعالیت‌های انجام‌شده قابل ارزیابی خواهد بود. در همین راستا گروهی متشکل از کارشناسان پژوهشی، آموزشی و روابط عمومی انجمن دور هم جمع شدند و مسیر رسیدن به برنامه‌ی عمل مذکور آغاز شد.

مسیری که آمدیم...

انجمن عزم کرده است در راستای برنامه‌ریزی و اجرای مشارکتی فعالیت‌های خود پیش رود. در نتیجه تصمیم گرفته شد در طراحی برنامه‌ی عمل انجمن نیز از روش‌های مشارکتی استفاده شود. اولین مرحله در این مسیر شناسایی مشکلات بقای نسل یوزپلنگ در ایران بود. برای شناسایی و ریشه‌یابی مشکلات از روش درخت مشکل استفاده شد. در درخت مشکل یوزپلنگ، مسئله‌ی انقراض نسل یوزپلنگ در ایران، تنه‌ی درخت قرار داده شد و سپس دلایل این مشکلات ریشه‌یابی شد.

دو ریشه‌ی اصلی برای این مشکل تعیین شد: (۱) احتمالاً یوزپلنگ‌ها از طبیعت حذف می‌شوند به دلایل مختلف از جمله شکار، تصادف در جاده‌ها

و...

(۲) احتمالاً نرخ تولیدمثل یوزپلنگ در ایران کاهش یافته است.

آیا درخت مشکل طراحی‌شده نهایی است و دیگر تغییر نخواهد کرد؟ پاسخ منفی است. درخت مشکل یوزپلنگ در ایران درختی پویا است، چون مسائل یوز ممکن است به تدریج تغییر کند. همچنین این درخت در تهران و توسط کارشناسان انجمن طراحی شده است و لازم است در مناطق مختلف محل زیست یوز برده شود و بر اساس واقعیت مناطق تصحیح و تکمیل شود.

سپس به ریشه‌یابی این دو مشکل پرداخته شد تا در سطوح پایین‌تر به ریشه‌های پایه‌ای و ریزتر رسید. ریشه‌هایی که می‌توان برایشان به راه‌حل مشخص فکر کرد و برای حل آن‌ها برنامه‌ریزی نمود.

زیستی یوز، توان سازمانی و علاقه‌مندی نیروهای خود تعیین خواهد کرد. سپس برنامه‌ی عمل با در نظر گرفتن اهداف آن طی چند سال آینده طراحی خواهد شد.

تقدیر و تشکر

لازم است انجمن مراتب تقدیر خود را از افراد زیر که تاکنون در پیشبرد این مسیر همکاری داشته‌اند اعلام کند:

۱- آقایان اسلامی دهکردی، حب‌علی، قلی‌خانی و خانم‌ها زواران حسینی و تک تهرانی که از ابتدای مسیر تاکنون همراه گروه بوده‌اند و آقای پورمیرزای و خانم‌ها حسینی زوارئی، شایسته سلیمانی و رخشان که در بخشی از مسیر ما را همراهی کرده‌اند.

۲- مهندس موسوی‌نژاد، کارشناس مؤسسه‌ی مطالعات توسعه بازنگر معاصر
۳- مهندس جورابچیان مدیر سابق پروژه‌ی حفاظت از یوزپلنگ آسیایی
۴- مهندس جوکار و مهندس گارگر از پروژه‌ی حفاظت از یوزپلنگ آسیایی
عکس‌ها از: سولماز پروین

عکس از: پیمان نوروزی

حضور در چهاردهمین نمایشگاه محیط زیست

انجمن یوزپلنگ ایرانی در چهاردهمین نمایشگاه محیط زیست که در اسفندماه ۱۳۹۳ در محل دائمی نمایشگاه های بین المللی تهران برگزار شد با هدف معرفی پروژه ها و ارائه گزارش فعالیت ها و در عین حال جلب مشارکت صنایع و عموم مردم در پروژه های حفاظتی خود شرکت کرد.

نمایش عملی نحوه کار دوربین های تله ای، معرفی کارگاه «زمین، سیاره زنده»، نمایش کلیپ های ویدیویی از پروژه های آموزشی و پروژه دوربین گذاری و فیلم های دوربین های تله ای، توزیع یوزنامه، پوستر اینفوگرافیک و پاسخ به سوالات علاقمندان در مورد وضعیت یوزپلنگ در ایران و پروژه های انجمن از جمله فعالیت های نمایشگاه امسال بود.

حضور ژاپنی ها در غرفه انجمن

در اولین روز نمایشگاه، قائم مقام وزیر محیط زیست ژاپن از غرفه «انجمن یوزپلنگ ایرانی» بازدید کرد. سوچیرو سکی (SKI SOCHIRO) و هیات همراه در جریان این بازدید که با همراهی دکتر کیخا معاون محترم سازمان حفاظت محیط زیست انجام شد، مرتضی اسلامی دهکردی مدیرعامل انجمن، فعالیت های جاری

در سطح کشور و نحوه ارتباط آن با سازمان جهانی حفاظت از گونه ها IUCN و صندوق جهانی حفاظت از حیات وحش WWF را تشریح کرد.

غرفه برگزیده نمایشگاه چهاردهم

در مراسم اختتامیه نمایشگاه، از غرفه انجمن تقدیر شد.

در این مراسم که با حضور خانم دکتر ابتکار رییس سازمان حفاظت محیط زیست برگزار شد در بخش

تشکل های زیست محیطی، انجمن یوزپلنگ ایرانی به دلیل حضور موثر در این نمایشگاه، شایسته تقدیر شناخته شد.

لوح تقدیر چهاردهمین نمایشگاه بین المللی محیط زیست از سوی خانم ابتکار به مرتضی اسلامی اهدا شد. برای انتخاب غرفه های برتر نمایشگاه، ۱۹ پارامتر مختلف معیار بوده است.

در نمایشگاه چهاردهم، انجمن علاوه بر ارائه خدمات آموزشی در غرفه خود، در ارائه اقلام آموزشی ایرانخودرو، بنیاد ملت، اداره کل حفاظت محیط زیست استان البرز و اداره کل حفاظت محیط زیست استان یزد همکاری داشته است.

داغ ترین ها

احسان محمدی مقانکی

• واکسیناسیون دام و خسارت پلنگ در پارک ملی گلستان
Khorozyan, I. et al. Dissatisfaction with veterinary services is associated with leopard (Panthera pardus) predation on domestic animals. PLoS ONE 10(6): e0129221 (2015).

• زنده گیری پلنگ آسیب رسان در خراسان شمالی
Farhadinia, M.S. et al. Capturing an old problem Persian leopard close to the Iran-Turkmenistan border. Cat News 62, 29-31 (2015).

پرندگان

• ارزیابی عوامل تهدیدکننده غازشکلان در ایران
Nourani, E. et al. An assessment of threats to Anatidae 257-262, 25 in Iran. Bird Conservation International 25(2015).

• نخستین رکورد *Amaurornis phoenicurus* از ایران
Stalling, T. et al. The first record of the white-breasted waterhen, Amaurornis phoenicurus, in Iran (Aves: Rallidae). Zoology in the Middle East 61(2015).

خزندگان

• پیشینه تکاملی *Vipera ursinii* و *Vipera renardi*
Zinenko, O. et al. Mitochondrial phylogeny shows multiple independent ecological transitions and northern dispersion despite of Pleistocene glaciations in meadow and steppe vipers (Vipera ursinii and Vipera renardi). Molecular Phylogenetics and Evolution 84, 85-100 (2015).

گوناگون

• تنوع گونه ای درختان در جنگل های شمال ایران
Bourque, C. P.-A. & M. Bayat. Landscape Variation in Tree Species Richness in Northern Iran Forests. PLoS ONE 10(4): e0121172 (2015).

ستون «داغ ترین ها» به معرفی مهم ترین مقاله های منتشرشده پیرامون حیات وحش ایران، با نگاه ویژه به گوشتخواران، می پردازد. در این شماره، داغ ترین های بهمن ۱۳۹۳ تا تیرماه ۱۳۹۴ (برابر با ژانویه تا پایان جولای ۲۰۱۵ میلادی) را می خوانید:

پستانداران

• نخستین گزارش قطعی از روباه ترکمنی در ایران
Khalatbari, L. et al. First confirmed record of the corsac fox, Vulpes corsac, from Iran and considerations on its status (Mammalia: Canidae). Zoology in the Middle East 61(2015).

• نخستین گزارش قطعی از سمور جنگلی در ایران
Baradarani, K. & E. M. Moqanaki. A recent record of pine marten Martes martes from the Caspian region of Iran. Small Carnivore Conservation 82-84 (2015).

• ویژگی های حملات گرگ به انسان در همدان
Behdarvand, N. & M. Kaboli. Characteristics of gray wolf attacks on humans in an altered landscape in the west of Iran. Human Dimensions of Wildlife: An International Journal 20(2): 112-122 (2015).

• الگوی گوناگونی ژنتیکی در گورهای آسیا و آفریقا
Rosenbom, S. et al. Reassessing the evolutionary history of ass-like equids: Insights from patterns of genetic variation in contemporary extant populations. Molecular Phylogenetics and Evolution 85, 88-96 (2015).

برگزاری دومین دوره
«جایزه یحیی»

علی رضا خسروی

دومین دوره
جایزه یحیی
YAHYA PRIZE

انجمن یوزپلنگ ایرانی در راستای برنامه‌های حمایتی خود از محیط‌بانان، به ابتکار دو تن از اعضای هنرمند خود، مجتبی رمزی و پریدخت مشکزاد جایزه سالانه‌ای مخصوص تقدیر از محیط‌بانان سازمان حفاظت محیط‌زیست پایه‌گذاری کرده است. این جایزه به یاد مرحوم یحیی شاه کوه محلی، «جایزه یحیی» نام گرفته است. جایزه مردمی یحیی، به محیط‌بانانی اهدا می‌شود که تلاش‌های چشم‌گیری در زمینه حفاظت از عرصه‌های تنوع زیستی در حوزه‌های محل خدمت خود داشته‌اند.

اولین دوره جایزه یحیی

سال ۱۳۹۳ اولین مراسم جایزه یحیی برگزار شد و از پنج تن از محیط‌بانانی که در طول سال ۱۳۹۲ در درگیری با شکارچیان غیرمجاز مصدوم شده بودند طی مراسمی با حضور مدیران و معاونین سازمان حفاظت محیط‌زیست تقدیر شد و هدایایی از طرف بنیانگذاران این جایزه به ایشان اهدا گردید.

شکل‌گیری دبیرخانه و معیار داوری دومین دوره

از بهمن ماه سال گذشته و طی چندین جلسه که با حضور هیات اجرایی جایزه یحیی برگزار شد، فرم ارزیابی محیط‌بانان نمونه طراحی گردید و از آن جا که «جایزه یحیی» یک جایزه مردمی است، تصمیم بر آن شد که از نهادهای مردمی برای انتخاب برترین محیط‌بانان کمک گرفته شود. از این رو قضاوت درباره انتخاب بهترین محیط‌بان هر استان به عهده شبکه تشکل‌های مردم نهاد محیط‌زیستی استان‌ها گذاشته شد. بر همین اساس اسفند ماه ۱۳۹۳ فراخوان همکاری و به دنبال آن فرم ارزیابی جایزه یحیی برای نمایندگان شبکه تشکل‌های محیط‌زیستی کشور ارسال گردید. در پایان زمان مقرر برای ارسال فرم‌های ارزیابی، نمایندگان شبکه تشکل‌های محیط‌زیستی استان‌های آذربایجان غربی، اصفهان، ایلام، چهارمحال بختیاری، خراسان جنوبی، کرمان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، لرستان، مرکزی، همدان و یزد فرم‌های تکمیل شده مربوط به محیط‌بانان استان خود را تا اواسط اردیبهشت ماه ۱۳۹۴ ارسال نمودند که در نهایت ۲۷ فرم از این استان‌ها گردآوری شد. ارزیابی و بررسی اولیه فرم‌ها انجام و هشتم خرداد ماه ۱۳۹۴ نشست ارزیابی نهایی برگزار شد.

کار سخت داوری

احسان محمدی «مدیرمسئول پایگاه خبری تحلیلی زیست بوم» از داوران دومین دوره جایزه یحیی در مورد کار سخت داوری می‌گوید:

هیات داوران

حمیدرضا میرزاده
روزنامه نگار محیط زیستاحسان محمدی
مدیر سایت زیست بومعلیرضا ساجدین
کارشناس مسئول آموزش یگان حفاظت
سازمان محیط زیستمحمد درویش
مدیرکل آموزش و مشارکت مردمی در سازمان
حفاظت محیط زیستمرتضی اسلامی دهکردی
مدیرعامل انجمن یوزپلنگ ایرانیکیوان هوشمند
مدیر سایت دیده‌بان حقوق حیوانات

و هم اوست که به آنها ایمان و اراده ای راسخ می‌دهد که بی هیچ طمع‌ی برای نام و نان و جایزه و پاداش حافظان راستین طبیعت ایران زمین باشند. سخن آخر اینکه با همه سختگیری و دقت نظری که در داوری مدارک ارسالی از استان‌ها صورت گرفت، ممکن است دچار خطا در قضاوت هم شده باشیم، برای همین حرف داور سوئیسی را تکرار می‌کنم: ما خدا نیستیم، ما هم اشتباه می‌کنیم.»

مراسم اهدای جوایز

مراسم تقدیر از محیط‌بانان برگزیده دومین دوره جایزه یحیی روز شنبه سوم مرداد ماه ۱۳۹۴ در خانه موزه استاد عزت اله انتظامی تهران برگزار شد. در این مراسم از شش محیط‌بان منتخب با اهدای لوح تقدیر و هدایایی قدردانی شد. از این میان، پنج نفر از محیط‌بانان بیشترین امتیاز را در میان فرم‌های ارزیابی که برای دبیرخانه ارسال شده بود کسب کردند و یک نفر نیز توسط هیات داوران شایسته تقدیر شناخته شد. مراسم اهدای جوایز دومین دوره یحیی با حضور محمد درویش مدیرکل دفتر مشارکت‌های مردمی و سازمان‌های مردم نهاد سازمان حفاظت محیط زیست، اصغر محمدی فاضل رییس دانشگاه محیط زیست، رضا جزینی زاده مدیرکل حراست سازمان محیط زیست، هومن جوکار مدیر پروژه حفاظت از یوزپلنگ آسیایی، دکتر مهربادی مدیر کل حفاظت محیط زیست استان کرمانشاه، مهرداد فتحی بیراتوند مدیرکل حفاظت محیط زیست استان لرستان، بهزاد شیرپنجه رییس پارک ملی دریاچه ارومیه، اعضای انجمن یوزپلنگ ایرانی و جمعی از دوستداران محیط زیست درموزه انتظامی تهران برگزار شد.

شایان ذکر است دکتر فاضل به نمایندگی از خانم دکتر ابتکار رییس سازمان حفاظت محیط زیست در این مراسم حضور داشتند.

علاوه محیط‌بانان برگزیده و خانواده‌های ایشان، از مدیرکل حفاظت محیط زیست استان و نماینده تشکل‌های زیست محیطی استان برگزیده نیز برای شرکت در این مراسم دعوت شده بود.

یک سکه تمام بهار آزادی، لوح تقدیر و هدایایی ویژه همسران محیط‌بانان (کتاب نفیس آشپزی سامان گلریز، ظروف آشپزخانه محیط زیستی کارال و شال یوزپلنگی) به برگزیدگان دومین دوره جایزه یحیی اهدا شد.

«ماسیمو یوساگا داور سوئیسی بازی سوئد- یونان در یورو ۲۰۰۸ وقتی در پایان بازی با اعتراض بازیکنان یونان به قضاوتش مواجه شد، دست‌هایش را بالا برد و تنها یک جمله گفت: ما خدا نیستیم، ما هم اشتباه می‌کنیم داوری کار دشواری است. فرقی نمی‌کند قضاوت یک مسابقه محلی فوتبال میان کودکان نوپا باشد یا بررسی کمی و کیفی محصولات جشنواره ای معتبر. در هر دو صورت داورها بایستی علاوه بر در نظر گرفتن کیفیت کار به وجدان خود نیز رجوع کنند. جایی که شب پیش از خواب گریبان انسان را می‌گیرد و تردید را به وجود فرد می‌ریزد.

انتخاب شش محیط‌بان برتر کشور در سال ۱۳۹۳ کاری به غایت دشوار بود. در خنکای کولر و روی مبل نشستن و آنگاه داوری در مورد محیط‌بانانی که در

زنده یاد یحیی شاه کوه محلی از مسئولان میراث طبیعی سرزمین کشورمان بود که در راه حفظ و احیای مواهب خدادادی، سخت کوشید و با تلاشی پیگیر در مدت مسئولیت خود در

حفظ و احیای گونه‌های مختلف جانوری و زیستی، نشانه‌های ماندگاری را از خود به یادگار گذاشت. مرحوم شاه کوه محلی حافظ سرسخت تالاب میانکاله و نگهبان جنگل‌های شمال شرق کشور بود و در مدت حضور خود در این منطقه، دوستداران محیط زیست را با حمایت‌های خود به جشن آشتی انسان و طبیعت دعوت نمود. هنوز چند ماهی از حضورش در پارک ملی سالوک در استان خراسان شمالی نگذشته بود که در پی مأموریت دستگیری شکارچیان غیرمجاز توسط دشمنان طبیعت و حیات وحش، در سحرگاه ۱۹ تیر ماه ۱۳۸۵ به شهادت رسید.

آفتاب جانسوز جنوب تا شرجی توان فرسای شمال، از کویر تفتیده ایران تا ستیغ قله‌های زاگرس و سرمای استخوان سوز آذربایجان از عرصه‌های طبیعی و انسانی کشور حفاظت و حراست می‌کنند هم‌اورد دوباره عقل و وجدان بود. جایی که جلسات متمادی و ساعت‌ها بحث و بررسی و واکاوی امتیازات باعث شد با اکثریت آرا و امتیاز نام محیط‌بان برگزیده این دوره از جایزه یحیی را اعلام کنیم.»

مدیرمسئول پایگاه خبری تحلیلی زیست بوم خاطرنشان کرد: «بی تردید هیچ داوری مثل پروردگار بر عملکرد واقعی محیط‌بانان وقتی بی هیچ چشم‌ناظری در دل طبیعت با تمام وجود متعهدانه به وظیفه‌شان عمل می‌کنند حقیقی نیست و اوست که آنها را از گزند باد و باران و طوفان‌ها و رنج‌های زندگی در امان می‌دارد

مرتضی داوودی از استان آذربایجان غربی

دلایل انتخاب:

کشف ۸ قبضه اسلحه قبل و بعد از تخلف شکار در سال ۱۳۹۳، چندین مورد جلوگیری از ورود دام غیرمجاز، جلوگیری از برداشت غیرمجاز شن و ماسه، گزارش آلاینده‌ی کارخانه سیمان، همکاری مناسب با سمن های محیط زیستی از جمله همکاری با کانون دوست داران طبیعت.

برنده جایزه ویژه هیات داوران

هدایت اله دیده بان از استان کهگیلویه و بویر احمد وی با ارائه مستندات و فیلمی از درگیری تعدادی از شکارچیان با یکی از محیط بانان به دادگاه، موفق به لغو حکم بازداشت و تبرئه این محیط بان شد. ماشاله معنایی محیط بانی بود که تعدادی از شکارچیان غیر قانونی به ناحق دستور جلب و زندانی شدن وی را از قوه قضاییه گرفته بودند که با هوشیاری هدایت اله دیدبان و ارایه مستندات مبنی بر تخلف شکارچیان موجب آزادی وی از زندان شد.

دیده بان ماجرا را این گونه شرح می دهد: «این درگیری در سال ۱۳۸۹ بین محیط بانان منطقه و شش شکارچی غیر مجاز رخ داد که پنج تن از آنان مسلح بودند. در این درگیری به علت عدم توجه به اخطار های محیط بانان، یکی از شکارچیان زخمی و دیگری کشته شد. پس از این ماجرا، شکارچیان با پرونده سازی علیه محیط بانان، ماشاله معنایی را به زندان انداختند که با ارایه مستندات و فیلم هایی که از شکارچیان مسلح تهیه شده بود، توانستیم وی را تبرئه کنیم و پس از پنج سال، چند ماه پیش به آغوش خانواده اش بازگشت.

دیده بان اعتقاد دارد که بر اساس تجربه ای که کسب کرده است تهیه فیلم و عکس از شکارچیان، از کاربرد اسلحه موثرتر است به طوری که با پیگیری های بعدی می توان آنان را به دست قانون سپرد.

وی می گوید: «با تهیه عکس و فیلم از یکی از این شکارچیان، پس از پنج ماه که در منطقه اقدام به شکار کرده بود، وی در دادگاه به هشت سال زندان محکوم شد.»

عبدالکریم مَهار از استان کهگیلویه و بویر احمد

دلایل انتخاب:

برخورد با تخلفات محیط زیستی از جمله شکار غیرمجاز چهارپایان، صید غیرمجاز ماهی، چرای غیرمجاز دام، تخریب و تصرف اراضی و هم چنین نقض عضو از ناحیه لگن به هنگام انجام ماموریت، همکاری مناسب و موثر با سمن های محیط زیستی.

رسول بابایی از استان کرمانشاه

دلایل انتخاب:

بازداشت متخلفان شکار غیرمجاز ۵ کل وحشی در قالب دو پرونده جداگانه، بازداشت متخلفان شکار غیرمجاز و زنده گیری ۹۶ کبک وحشی و یک خرگوش در قالب شش پرونده جداگانه، بازداشت متخلفان صید غیرمجاز ۳۲ ماهی، کشف جرم آلاینده‌ی محیط زیست، تشکیل پرونده قضایی و محکومیت قضایی کارخانه قند، کشف جرم آلاینده‌ی محیط زیست و تشکیل پرونده قضایی برای نیروگاه حرارتی، کشف جرم آلاینده‌ی محیط زیست تشکیل پرونده قضایی و تعطیلی کارخانه آسفالت و همکاری مناسب با سمن های محیط زیستی.

. دومین دوره جایزه یحیی با حمایت مجتبی رمزی و پریدخت مشکزاد، مشارکت دانشگاه محیط زیست، نمایندگان تشکل های زیست محیطی استان ها، پایگاه خبری دیده بان محیط زیست و حیات وحش ایران، پایگاه خبری تحلیلی زیست بوم، موزه استاد عزت اله انتظامی، موسسه تصویر حیات وحش و همچنین سامان گلریز و شرکت کارال برگزار شد.

معرفی محیط بانان برگزیده:

علیرضا رحیمی گریبان از استان لرستان

دلایل انتخاب:

مشارکت در دستگیری هشت تن از متخلفان شکار و صید قبل و بعد از ارتکاب جرم، کشف ۸ قبضه اسلحه غیرمجاز و دو دستگاه موتور برق، مصدومیت از ناحیه هر دو پا در جریان درگیری با شکارچیان متخلف در منطقه حفاظت شده سفید کوه، جلوگیری از احداث غیر قانونی جاده در منطقه حفاظت شده سفید کوه، همکاری با انجمن دوستداران محیط زیست لرستان و دریافت تقدیرنامه از جشنواره عکس رضوی در بخش عکس آماتور.

محمد رضا حلوانی از استان اصفهان

دلایل انتخاب:

تعداد بالای کشفیات و برخورد با متخلفان شکار و صید، فعالیت در زمینه کشف منابع آلاینده محیط زیست، درگیری با شکارچیان متخلف و تحمل خسارات مالی و همکاری خوب با گروه های زیست محیطی. برگزیده جایزه عکس ضامن آهو در سال ۱۳۹۳.

دو یوزپلنگ در دو قدمی مدیرعامل!

با شروع فاز دوم «برنامه پایش ملی یوزپلنگ ایرانی»، سفرهای تیم پایش و پژوهش انجمن به مناطق یوزخیز ایران از سر گرفته شده و استان یزد یکی از این مقاصد است.

تیرماه ۱۳۹۴ و در جریان یکی از این سفرها مرتضی اسلامی دهکردی و کاوه حبعلی از تیم پایش و پژوهش انجمن یوزپلنگ ایرانی عازم پناهگاه حیات وحش دره انجیر در استان یزد می شوند تا با همکاری و همراهی محیط بانان منطقه، دوربین های تله ای را در نقاط مناسب کار بگذارند بدان امید که افراد جدیدی از جمعیت یوزپلنگ این منطقه شناسایی شود.

هر چند گرمای تیرماه دره انجیر کار را برای گروه دشوار کرده بود اما در جریان این سفر و در یکی از عزیمت های مرتضی اسلامی و جواد شکوهی (مسول پناهگاه حیات وحش دره انجیر) به دل منطقه، یکی از ناب ترین صحنه ها را تجربه می کنند و دو یوزپلنگ آسیایی در فاصله چند متری مشاهده می شود.

اسلامی این صحنه را این گونه توصیف می کند: «با موتور در حال عبور از یکی از دره های منطقه بودیم که ناگهان متوجه شدیم دو یوزپلنگ در کنار مسیر و در فاصله چند متری ما در سایه آرمیده بودند. در واقع این دو یوز چنان استتار خوبی داشتند که ابتدا آن ها را ندیدیم اما آن ها که از صدای موتور و حضور ما هراسان شده بودند با بلندشدن از جای خود، ما را متوجه حضور خود کردند.»

وی ادامه می دهد: «یکی از یوزها به داخل دره رفت و ناپدید شد اما دیگری به جای گریز به داخل دره، به طور مستقیم به بالای کوه گریخت و از یک منطقه کاملاً صخره ای بالا رفت.»

این مشاهده هر چند کوتاه نشان می دهد این تصور که یوزپلنگ ها توان زندگی در مناطق کوهستانی

و صخره ای را ندارند، نمی تواند چندان درست و واقعی باشد.

مدیرعامل انجمن یوزپلنگ ایرانی با اشاره به این که در طول ۱۴ سال فعالیت خود در پروژه های متعدد مرتبط با حفاظت یوزپلنگ آسیایی، این برای دومین بار بود که یوزپلنگ آسیایی آزاد را در طبیعت می بیند، گفت: این بار دیدن دو یوزپلنگ از چنین فاصله نزدیکی، تجربه بی نظیری برای وی بوده است. او به دلیل گرمای هوا و سختی حمل وسایل اضافه، دوربین عکاسی به همراه نداشته است و تنها توانسته عکس هایی با تلفن همراه خود از یکی از این دو یوزپلنگ ثبت نماید.

بدون شک مشاهده یوزپلنگ آسیایی آن هم از این فاصله کم به ندرت اتفاق می افتد و هر کسی شانس دیدن چنین صحنه یی آن هم به این نزدیکی را ندارد.

پناهگاه حیات وحش دره انجیر یکی از مهمترین زیستگاه های یوزپلنگ آسیایی است و جمعیت طعمه ای مناسبی برای یوز دارد. علاوه بر آن به جهت قرار گرفتن در میان دیگر زیستگاه های یوزپلنگ، به عنوان یک کریدور مهم در میان زیستگاه های یوزپلنگ ایرانی مطرح است.

کوهی که یوزپلنگ به بالای آن گریخت!

بر روی تصویر، گوشه سمت چپ درخت یوزپلنگ به سختی دیده می شود. عکس با تلفن همراه گرفته شده است.

جدیدترین تصاویر از "پروژه پلنگ ایرانی در شمال شرقی ایران"

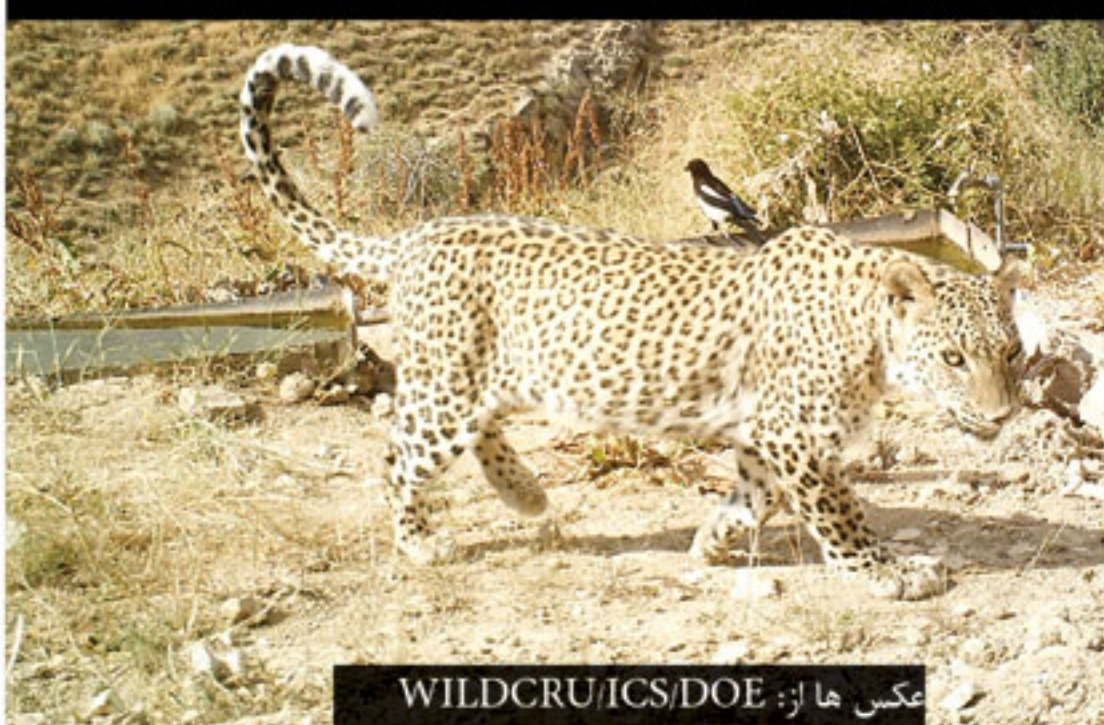
«برنا» و بردیادو پلنگ ایرانی هستند که در مهرماه ۱۳۹۳ برای اولین بار توسط یک تیم ایرانی زنده گیری شده و گردنبنند ماهواره ای برای آنها نصب گردید. در دی ماه ۱۳۹۳ علی سیف الدین موفق شد عکس های کم نظیری از جفت گیری پلنگ ایرانی را ثبت کند که پلنگ نر آن عکس همین بردیا بود. بردیا در طول این مدت همواره در حال شکار بوده و کارشناسان این پروژه همواره در حال پایش نقاط شکار بوده اند. در عکس اول که مربوط به تیرماه ۱۳۹۴ است «بردیا» بر سر لاشه بزی دیده می شود.

سایر عکس ها مربوط به افراد جدیدی است که تصاویر آن ها در پارک ملی تندوره به ثبت رسیده است.

"بوم شناسی پلنگ ایرانی در شمال شرقی ایران" عنوان پروژه پایان نامه دکترای محمدصادق فرهادی نیا، مدیر تیم پایش و پژوهش انجمن یوزپلنگ ایرانی است که بر روی ابعاد مختلف بوم شناسی پلنگ ایرانی در چند منطقه پایلوت در شمال شرقی ایران کار می کند. هدف نهایی این پایان نامه تولید دانش فنی برای ارتقای حفاظت از پلنگ در این حوزه از ایران می باشد.

عکس از: WILDCRU/ICS/DOE
نصب دوربین تله ای: رضا تاجداری

عکس ها از: WILDCRU/ICS/DOE

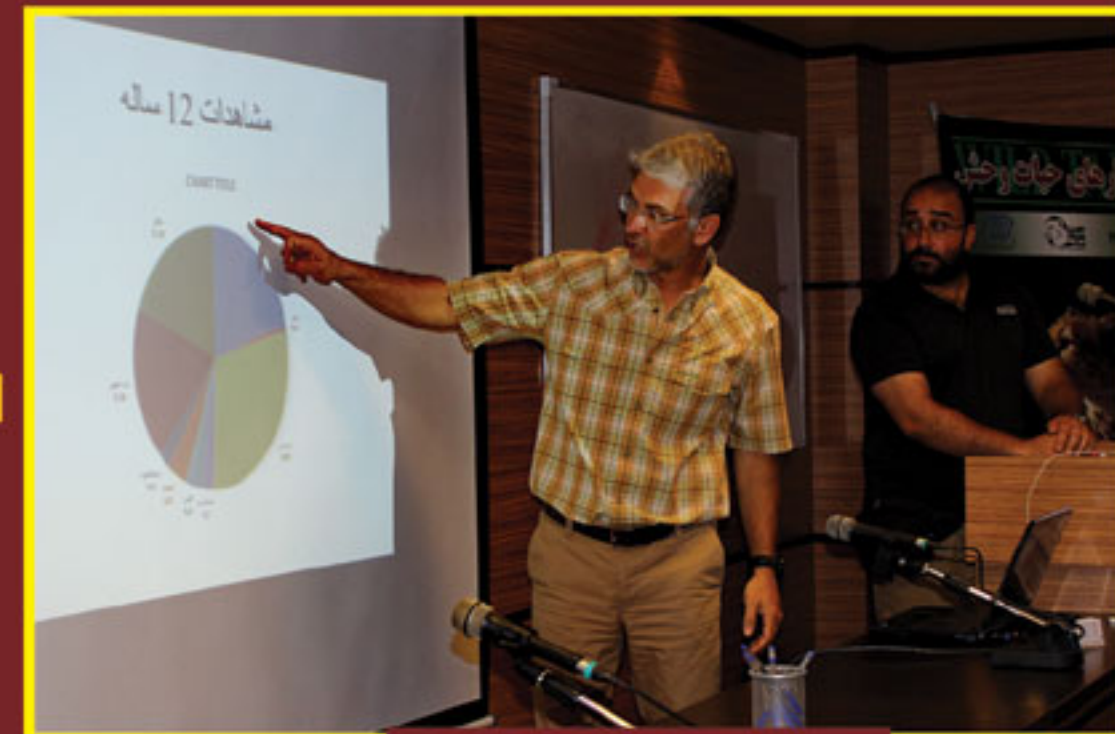
چه خبر از کوشکی و دلبر؟

حال هر دو خوب است اما فعلا خبری از یوزپلنگ جدید نیست.

بیست و دومین سمینار حیات وحش با موضوع «تکثیر یوزپلنگ آسیایی در اسارت و بررسی آخرین وضعیت کوشکی و دلبر در تهران» برگزار شد.

در این سمینار که با استقبال بسیار خوبی روبرو شد مهندس هومن جوکار، مدیر پروژه بین المللی حفاظت از یوزپلنگ آسیایی به عنوان سخنران در ابتدا به شرحی از ماجرای کوشکی و دلبر (دو یوزپلنگ در اسارت) و اینکه چه اتفاقاتی افتاد که امروز تصمیم به تکثیر در اسارت گرفته شده است پرداخته و از تهدیدها و فرصت های این تکثیر صحبت کردند. در ادامه ی جلسه دکتر ایمان معماریان، دامپزشک دلبر و کوشکی به همراه مهندس جوکار به سوالات حضار پاسخ گفتند.

بخشی از سوالات مطرح شده در این سمینار به

عکس از: امیرعلی موسی خان بختیاری

همراه پاسخ های آن ها را مرور می کنیم:

کوشکی و دلبر از کجا آمده اند؟

کوشکی یوزپلنگ نری است که در سال ۱۳۸۶ در منطقه توران واقع در استان سمنان توسط چوپانی زنده گیری می شود و در نهایت توسط فردی به نام آقای کوشکی به محیط زیست تحویل داده می شود. دلبر، یوزپلنگ ماده نیز با سرنوشتی مشابه کوشکی، در سال ۱۳۹۰ و در همان منطقه به دام می افتد.

پروژه تکثیر در اسارت از چه زمانی آغاز شده و زیر نظر چه کسانی است؟

از چند سال پیش تصمیم بر تکثیر در اسارت یوزپلنگ آسیایی در ایران توسط دلبر و کوشکی وجود داشته است که در نهایت در سال ۹۱-۹۲ به این پروژه به شکل جدی تری نگاه شد. سواد تکثیر در اسارت در آن زمان در ایران بسیار کم بوده؛ به این دلیل از یک مشاور بین المللی به نام «شان مک کوئین» که دارای تجربه زیادی در این زمینه است کمک گرفته شده است. همچنین پروژه حفاظت از یوزپلنگ آسیایی به عنوان مسئول این پروژه، دکتر ایمان معماریان به عنوان دامپزشک یوزپلنگ ها و آقای عمارلویی و خانم موحدیان از کلینیک بازپروری پردیسان به عنوان مسئولان فنس یوز ها و تمامی فعالیت های مرتبط با آن، در این پروژه مشغول به کار می باشند.

پارک حیات وحش پردیسان تهران - عکس از: محمد گائینی

طبیعی امکانپذیر است هیچ وقت به لقاح مصنوعی فکر نمی شود. برای یوزپلنگ ها این راه خطر زیادی دارد به همین دلیل ترجیح آن است که کوشکی و دلبر به شکل طبیعی جفت گیری کنند.

جیره غذایی کوشکی و دلبر چیست؟

جیره غذایی بر اساس وضعیت آنها تعیین می شود. به طور مثال اگر دلبر باردار شود جیره غذایی اش افزایش پیدا خواهد کرد. در حال حاضر جیره غذایی هر دو یوزپلنگ سه بار در هفته خرگوش زنده، دوبار مرغ و یک بار گوشت بز بوده و روز جمعه نیز روز استراحت است.

آیا می توانیم زمانی یوز آسیایی را با آفریقایی آمیزش دهیم؟

مقاله ای در سال ۲۰۱۱ منتشر شده است که توضیح می دهد جدایی طولانی مدت بین جمعیت آسیایی و آفریقایی، جمعیت ها را به اندازه دو زیرگونه متفاوت از هم جدا کرده است و به همین خاطر آمیزش دادن دو زیر گونه متفاوت کار صحیحی نخواهد بود.

اگر کوشکی و دلبر دارای توله شدند، برنامه بعدی چیست؟

هنوز یک برنامه مدون وجود ندارد ولی گفتگوهای بسیاری در این زمینه انجام شده است. فنس کوشکی در میاندشت به مساحت ۱۲ هکتار وجود دارد که قرار بر این است در این فنس از آهوهای همان منطقه تکثیر انجام شود. نسل دوم متولد شده (نواذگان کوشکی و دلبر) به این فنس که دارای جمعیت خوبی از آهو خواهد بود، منتقل خواهند شد. یک فنس جانبی با وسعت حدود ۷۰۰ هکتار نیز وجود دارد که با تراکم کمتر آهو به عنوان ایستگاه بعدی قرار خواهد گرفت که یوزها پس از یادگیری شکار در فنس کوچکتر، به این مکان منتقل خواهند شد و در نهایت یوزپلنگ ها قلاذه گذاری شده و در طبیعت رها می شوند تا امکان ردیابی آنها وجود داشته باشد.

علاقمندان می توانند جهت دریافت فیلم سمینار با دفتر انجمن تماس حاصل فرمایند.

فرصت ها و تهدیدهای تکثیر در اسارت چیست؟

فرصت ها:

- بوجود آمدن یک مرکز برای نگهداری نمونه هایی که در آینده دچار حادثه می شوند.
- بوجود آمدن دانش تجربی در زمینه تکثیر یوزپلنگ (ارزشهای علمی و تحقیقاتی)
- وجود ارزشهای آموزشی و آگاه سازی
- حفظ ذخیره ژنتیکی
- ابزاری جهت جلب حمایت نهادهای ملی و بین المللی

زمانی که جفت گیری طبیعی امکانپذیر است هیچ وقت به لقاح مصنوعی فکر نمی شود. برای یوزپلنگ ها این راه خطر زیادی دارد به همین دلیل ترجیح آن است که کوشکی و دلبر به شکل طبیعی جفت گیری کنند

تهدیدها:

- پایین بودن شانس تکثیر با در اختیار داشتن دونهونه (۳۰ درصد امکان موفقیت طرح)
- خطر تمایل به زنده گیری از طبیعت برای جلوگیری از اتلاف طرح
- احتمال بسیار کم رهاسازی مجدد در زیستگاه های طبیعی. در این زمینه در دنیا تجربه موفقیت وجود ندارد.

چرا تهران برای این کار انتخاب شد؟

دلایل متفاوتی در این انتخاب موثر بوده است. مانند دسترسی به خدمات کارشناسی ملی و بین المللی، سطح حفاظتی منطقه، راه دسترسی، آنتن دهی موبایل، وجود پست نگهبانی، دسترسی به اینترنت و قابلیت زیستگاه برای اجرای فازهای بعدی.

حال کنونی کوشکی و دلبر چگونه است؟

هر دو یوزپلنگ در سلامتی کامل هستند و در این مدت خطرات ریز و درشتی را پشت سر گذاشته اند. همچنین به طور مستمر توسط دامپزشک ویزیت می شوند که در صورت بروز بیماری سریعاً اقدامات درمانی برایشان آغاز شود. حال هر دو خوب است اما فعلا خبری از یوزپلنگ جدید نیست.

در شرایط فعلی چرا از لقاح مصنوعی استفاده نمی شود؟

به طور کلی در تمام گونه ها زمانی که جفت گیری

یونس و گراز

خسرو مهین روستا

زمستان است و باز هم صدای شلیک گلوله... یک گراز کشته شده است. صدایی بود، دیگر نیست. جست و خیزی؛ دیگر نه.

در مسیر گیشارکوه، قاسم آباد سفلی، گیلان. دو شکارچی می بینم. بر سرعتم می افزایم. چهار نفر همراهم هستند. دو نفر راهنما و دو دیگر، زوجی ژاپنی.

سفرمان را از سیاهکل آغازیدیم. معلم مدرسه ی ژاپنی ها و همسرش، آمده بودند ببینند امکان آموزش سفالگری برای دانش آموزان هست؟ حصیربافی؟ چای چینی؟ کاهگل کاری و نمدمالی؟ آن طور که می گفت آموزش رکن ژاپنی ها است. اکنون در منطقه ی حفاظت شده ی سرو لات گیلان هستیم...

می رسم به شکارچی.

- خسته نباشید. چرا شکار می کنید؟

بدون تفنگ نمی توانم راه بروم.

- مجوز دارید؟

نه!

- اسمتان چیست؟

یونس.

- چرا شکار می کنید؟

گرازها باغ های پر تقال را خراب می کنند.

بعد از کمی گفتگو اصلاح می کند: بیشتر برای تفریح.

می گویم مسافران می آیند جانوران را ببینند. وقتی می کشید دیگر نمی آیند. چهره عوض می کند. تو گویی به چیزی پی برده باشد. اما به این راحتی ها قبول نمی کند. بحث می کند و دلیل و آیه می آورد، اما ما هم با او گفتگو می کنیم و دلیل و شاهد می آوریم. حضور همراهان تأثیرگذار بود و به نظر

می آمد حرف هایمان اثر داشته است.

دوستی می گفت منافع کشور استرالیا در حفظ جانوران و حیات وحش است. گردشگری برای دولت و مردم، ارزآور است. به همین دلیل هم مردم و هم دولت حساسیت زیادی دارند.

دوستی دیگر می گفت شما که مدام دم می زنید از حفظ محیط زیست و حیات وحش، چرا فقر و بیکاری مردم را نمی بینید! گفتم حیات وحش که نباشد زندگی هم نیست. درخت که نباشد پرنده و غذایی هم نیست. گردشگری هم نیست.

به یونس گفتیم می تواند راهنمای مسافران ما باشد. می تواند مسافران را به محل و مخفیگاه گرازها ببرد تا از نزدیک مشاهده کنند. در آغوشش گرفتم. چهره پس می کشید. بی هیچ آموزشی، تنها با یک گفتگوی ساده. فکر کردم تاکنون تلنگری نخورده بود. قول داد زین پس تفنگ را بر دیوار خانه نصب کند.

کمی بالاتر گراز را می بینم. افتاده است. بدنش هنوز گرم است. گرمایی رو به سردی. یونس در طرف دیگر ایستاده است.

عکسی گرفتیم. می دانم عکسی دیگر، عکسی است بی شکار؛ در حین راهنمایی گروه از مسافران و

گردشگران.

همیشه از خود می پرسم چرا آدمیزاد جمعیت خود را به میلیاردها رسانده است و از جمعیت جانوران کاسته است، حتی به قیمت انقراض و مرگ تدریجی خودش. هر آرماتوری که در زمین فرو می رود، زیستگاه جانوران دیگر محدود و محدودتر می شود.

آیا می شود زمانی ولع زمین خواری برای ساخت ساختمان ها آرام شود و به تعادل رسید؟ آیا می شود ثبات را تجربه کرد؟

اما همیشه می بینم سدها ساخته می شوند و جنگل ها زیر آب می روند. دره ها دریاچه می شوند و زندگی های درونش به نیستی می روند. سد پلرود همین نزدیکی ها در حال ساخت است. جنگل تراشی و آبگیری آخرین پناهگاه جانوران را چه خواهد کرد؟

امیدواریم روزی یونس های مهندس، یونس های راننده کامیون، یونس های مدیر پروژه، یونس های ناظر کیفی و یونس های بتن ریز و طراح، دست بردارند از شکار طبیعت. زمین، مادر ما، مادر جانوران و مادر جنگل هاست. امید که کمی با مادر خود مهربان تر باشیم.

عکس از: بهاره زارع

گرگ‌ها، حلقه‌های شگفت‌انگیز طبیعت

حسین اکبری فیض‌آبادی مهدی جلالپور

گرگ با نام علمی (Canis lupus) و نام انگلیسی (Wolf) جزو خانواده‌ی سگ‌سانان (Canidae) و از رده‌ی گوشتخواران (Conivora) به شمار می‌رود. گرگ‌ها دارای توانمندی‌های فوق‌العاده‌ای برای سازگاری با انواع زیستگاه‌ها هستند و پس از انسان بیشترین پراکندگی طبیعی را بین پستانداران زمینی دارند. لذا با توجه به پراکندگی بسیار وسیع در کشورهای مختلف و حتی در جوامع محلی ممکن است به اسامی گوناگونی شناخته شوند. برای نمونه در زبان ترکمنی «موحب»، در ترکی «قورد»، در مازندرانی «وُرگ» و در کردی «ورگ» نامیده می‌شود. به لحاظ ریشه‌شناسی گفته شده که گرگ در ایران از واژه‌ی پهلوی «gurg» به زبان فارسی کنونی رسیده است.

گرگ‌ها در طول تاریخ و تکامل، متناسب با زیست در شرایط و مناطق مختلف جغرافیایی و اقلیمی جهان زیرگونه‌های بسیاری داشته‌اند و نژادهای متعددی از آن‌ها به علل مختلف طبیعی و به‌ویژه انسانی منقرض شده‌اند. ولی هنوز هم در سطح جهان زیرگونه‌های فراوانی برای این جانور بسیار با ارزش وجود دارد. مانند Mexican Wolf, Banks Islands Tundra Wolf, Prairie Wolf, Gray Wolf و...

گرگ خاکستری زیرگونه و نژادهای فراوانی دارد که از آن جمله می‌توان به گرگ کوهستان راکی، گرگ مکزیکی، گرگ ژاپنی، گرگ ایرانی، گرگ چینی، گرگ عربی و غیره اشاره کرد. گرگ‌ها شباهت‌های بسیاری به سگ گرگی (Alsatian) و سگ وحشی دارند. محققین بسیاری گرگ‌ها را اجداد سگ‌های اهلی می‌دانند. ولی در حال حاضر برخی پژوهشگران به این نتیجه رسیده‌اند که احتمالاً سگ‌ها از گونه‌ای جداگانه به نام (familiaris Canis) هستند.

گرگ بزرگ‌ترین و قوی‌ترین گونه‌ی سگ‌سان

وحشی است. گرگ‌ها با سگ‌های گرگی و سگ‌های اهلی تفاوت‌هایی دارند که از آن جمله موهای بلندتر در قسمت پشت گونه، گردن کلفت‌تر و کوتاه‌تر، سر پهن‌تر، چشمان مورب و گوش‌های کوتاه‌تر است. نوک گوش‌های گرگ تیز نیست و غالباً دم تا حدودی افتاده و صاف است. مانند برخی سگ‌ها دم را به صورت نیم‌دایره یا به

محققین بسیاری گرگ‌ها را اجداد سگ‌های اهلی می‌دانند. ولی در حال حاضر برخی پژوهشگران به این نتیجه رسیده‌اند که احتمالاً سگ‌ها از گونه‌ای جداگانه هستند

سمت بالا نگه نمی‌دارد. جنس نر معمولاً ۲۰٪ از جنس ماده بزرگ‌تر است.

گرگ‌های خاکستری ایران کمی از خویشاوندان اروپایی و آمریکایی‌شان کوچک‌ترند و وزنشان به حدود ۶۵ کیلوگرم می‌رسد، ولی در زمره‌ی پرمه‌ارت‌ترین و قوی‌ترین شکارچیان محسوب می‌شوند. رنگ گرگ‌های خاکستری غالباً خاکستری یا قهوه‌ای است، اما می‌تواند طیف رنگی سفید تا سیاه را نیز شامل شود.

گرگ‌ها پوزه‌ی کشیده و آرواره و دندان‌های بسیار قوی دارند. حس بینایی‌شان خوب است، ولی قدرت شنوایی و بویایی بسیار قوی‌تری دارند. پنجه‌رو هستند و ناخن‌های کلفت، بلند و جمع‌نشده‌ی دارند.

پراکندگی جهانی

گرگ‌های خاکستری پس از انسان به طور طبیعی گسترده‌ترین پستانداران روی زمین هستند و پهناورترین قلمروی جغرافیایی را دارند. شکارگر معروف و باشکوه ادوار دیرین تا کنون هستند. این جانور در سطح وسیعی از زیستگاه‌ها و اقلیم‌های متنوع اروپا، آسیا، آمریکای شمالی و مناطق قطب شمال حضور دارد. اگرچه امروز به علت پیشروی و مداخله‌ی روزافزون انسان‌ها بر چرخه‌ی طبیعت گرگ‌ها تا حدود ۶۵٪ از مناطق زندگی خود را از دست داده‌اند، هنوز هم طعمه‌خوار غالب در دنیای تنوع زیستی، به‌ویژه مناطق حفاظت‌شده‌اند.

پراکندگی در ایران

گرگ خاکستری ایران با نام علمی (pallipes Canis lupus) بی‌تردید گونه‌ای برجسته از حیات وحش ایران است که در تمامی زیستگاه‌های

جنگلی، کوهستانی، بیابانی، دشتی، استپی، مجاورت بیشه‌زارها و رودخانه‌ها دیده شده و هر جا غذا و امنیت کافی داشته باشد یافت می‌شود. در ایران نیز گرگ‌ها به علت بدن‌امی بی‌جهت و باورهای اشتباه، تخریب روزافزون زیستگاه‌ها، شکار بی‌رویه، تله‌گذاری یا طعمه‌گذاری مسموم و تعقیب با وسایل نقلیه به شدت مورد حمله و کشتار قرار گرفته و جمعیتشان نسبت به گذشته کاهش یافته و نگران‌کننده و شدید داشته است. بسیاری از مناطق خاستگاه‌های اولیه‌ی زندگی را از دست داده‌اند، ولی خوشبختانه در مقایسه با سایر گوشتخواران با توجه به سازگاری فوق‌العاده‌ی این جانور زیبا

عکس از: حسن مقیمی - فورگ

با شرایط مختلف، در حال حاضر در بخش‌های وسیعی از کشور فراوانی و تنوع جمعیتی قابل توجهی دارند. مناطق حفاظت‌شده و سختکوشی و زحمات محیط‌بانان تأثیر زیادی در حفظ و بقای این گونه‌ی بالارزش در طبیعت ایران دارد.

شاهکاری از توانمندی‌های شگفت‌آور و تحسین‌برانگیز

توانمندی‌های شگفت‌آور و منحصربه‌فرد گرگ‌ها نزد محققین، دانشمندان و علاقه‌مندان به طبیعت شایسته‌ی تحسین و مورد احترام است. برخی از این فعالیت‌ها عبارت‌اند از

- قدرت سازگاری خارق‌العاده‌ای برای زندگی در اقلیم‌ها و زیستگاه‌های کاملاً متفاوت دارند.
- بسیار پرتاقت و خستگی‌ناپذیرند و قادرند در شبانه‌روز حتی ۲۰۰ کیلومتر جابه‌جا شوند.
- قادرند با سرعت ۵۵ تا ۷۰ کیلومتر بر ساعت و با پرش‌های حدود ۵ متر ۲۰ دقیقه بی‌وقفه بدوند.
- در مقابل گرمای ۵۵ درجه در عمق زیستگاه‌های کویری و تا ۵۰- درجه در سرماهای کشنده قطبی به راحتی طاقت می‌آورند.
- بویایی، بینایی و شنوایی‌شان ممتاز است. طوری که حس شامه‌شان ۲۰ تا ۷۰ برابر قوی‌تر از انسان است و از انسان ۵ میلیون سلول بویایی بیشتر دارند.
- از فاصله‌ی ۵ تا ۱۶ کیلومتری معنا و مفهوم زوزه‌ها را درمی‌یابند و بر اساس آن برنامه‌ریزی و رفتار هدفمندشان را دنبال می‌کنند.

عکس از: حسن مقیمی - پناهگاه حیات وحش موته

عکس از حسن مقیمی - منطقه حفاظت شده هفتاد قله اراک

اجازه‌ی جفت‌گیری نمی‌دهند. طول عمر گرگ‌ها در طبیعت به طور متوسط ۱۳ سال است، ولی در اسارت تا ۲۰ سال نیز به ثبت رسیده است. گرگ‌ها بچه‌های خود را در بهار و زودتر از سم‌داران وحشی به دنیا می‌آورند تا برای به‌دست آوردن غذا مشکلی نداشته باشند.

شکارگران توانمند، زیرک و همواره هوشیار

«شله‌گرگ (گرگ شل) شبی هفت مرتع پا می‌زند (می‌پیماید)، چه برسد که سالم باشد.» بی‌شک خستگی‌ناپذیری و سماجت گرگ در رواج این ضرب‌المثل مازندرانی دخیل بوده و از آن جمله است ضرب‌المثل نایینی «بیست فرسخ در شبانه‌روز در خونه‌ی گرگ حساب می‌شه.» یعنی بیست فرسخ یا ۱۲۰ کیلومتر راه رفتن در یک شبانه‌روز برای گرگ بسیار ساده و عادی است.

نقش گرگ‌ها در اکوسیستم

دانشمندان معتقدند اگر گرگ‌ها را نکشیم و بهشان

مقابل اعم از هم‌نوع، طعمه یا دشمن از صفات برجسته‌شان است که در تنازع برای بقا بسیار کارآمد است.

شکار

در روسیه، آمریکا و کانادا که طعمه‌های بزرگ‌تری وجود دارد، گرگ‌های خاکستری معمولاً در دسته‌های ۸ تا ۲۵ تایی زندگی می‌کنند، ولی در ایران دسته‌هایشان معمولاً ۲ تا ۴ تایی است و به ندرت از ۵ قلاده فراتر می‌رود. هرچه جثه‌ی طعمه بزرگ‌تر باشد، شکار گروهی ضروری‌تر است.

رهبری گله‌های گرگ بر عهده‌ی قوی‌ترین گرگ نر یا ماده است و به اصطلاح «آلفا» نامیده می‌شود. کلیه‌ی افراد گروه به هر مناسبتی مراتب اطاعت خود را به رئیس آشکار می‌سازند. این عمل با ژست‌های به‌خصوص مانند مالیدن چانه به خاک، قرار دادن سر بین دو دست روی زمین، غلت خوردن روی زمین و بیرون دادن اصوات مخصوص صورت می‌گیرد.

گرگ‌ها به لحاظ رژیم غذایی اساساً گوشت‌خوارند و به عنوان شکارچی گروهی بسیار ماهر در رأس زنجیره‌های غذایی قرار می‌گیرند.

تولیدمثل و زادآوری

گرگ‌ها زوج‌های ثابت دارند و بسیار به همدیگر وفادارند. در زمستان جفت‌گیری می‌کنند و در این ایام دفاع از قلمرو و زوزه‌های خاص پررنگ‌تر است. نر و ماده‌ی غالب معمولاً به دیگر اعضای گروه

— قادرند تا کیلومترها از طریق بوییدن و شنوایی بدون آن‌که هدف یا هم‌نوعان خود را ببینند، فاصله و نوع رفتارها را ارزیابی کنند.

— زندگی خانواده‌محور و اجتماعی بسیار پیشرفته و هدفمندی دارند که در دنیای حیات وحش ممتاز است.

— در مقابل کم‌غذایی و بی‌آبی طاقت کم‌نظیری دارند

— قادرند مطابق با شرایط رژیم گوشت‌خواری و گیاه‌خواری خود را جایگزین کنند، در شرایط تغییر محیطی تاب بیاورند و از گوشت‌خوار به همه‌چیزخوار بدل شوند؛

گرگ‌های زیستگاه‌های کویری برای سازگاری با محیط اطرافشان رنگ نخودی و قهوه‌ای کم‌رنگ و یکنواخت‌تر دارند و گرگ‌های نواحی جنگلی و کوهستان‌های صخره‌ای سایه‌روشن بیشتری دارند تا بهتر بتوانند استتار کنند و با محیط اطرافشان تطابق داشته باشند

— در عین شکوه و دوندگی مانند سگ بسیار بازیگوش‌اند و قابل رام شدن و انس گرفتن با انسان‌ها.

— نقش بزرگی در چرخه‌های اکولوژیک دارند و برای پایداری پویایی طبیعت و حیات وحش ضرورتی انکارناپذیرند.

— فرصت‌طلبی، موقعیت‌شناسی و ذهن‌خوانی طرف

عکس از: حسن مقیمی - پناهگاه حیات وحش قمیشلو

اجازه بدهیم رفتارهای اجتماعی طبیعی‌شان را بروز بدهند و در نتیجه ارتباطات پیچیده‌ی خانوادگی‌شان را که بر آموزش و انتقال تجربیات استوار است حفظ کنند، هم به نفع گرگ و محیط زیست آن است، هم انسان و دام‌هایش. برای مثال مطالعات پارک یلواستون و پارک ملی بنف در آلبرتا کانادا نشان داده گله‌های صدمه‌نندیده به طور طبیعی منجر به افزایش تنوع گیاهان و پرندگان نغمه‌سرا می‌شوند و در آن‌ها شکار بیش‌ازحد و حمله به دام‌ها در مناطق پیرامون طعمه‌ها دیده نشده است.

آن‌چه مسلم است طی میلیون‌ها سال تکامل، گرگ‌ها رفتارهای مسالمت‌آمیز، متعادل‌کننده و متوازنی با محیط پیرامونی داشته‌اند و تندخویی و تغییر رفتار گرگ‌ها در حمله به دام و ایجاد ضرر به انسان‌ها نتیجه‌ی عملکرد خود انسان‌هاست که روزبه‌روز زیستگاه‌ها را تخریب می‌کنند و سازوکارهای اکوسیستم و زیست‌مندان آن را نامتعادل می‌سازند.

عکس از دوربین تله ای (انجمن یوزپلنگ ایرانی/ سازمان حفاظت محیط زیست/ پروژه‌ی حفاظت از یوزپلنگ آسیایی/ برنامه‌ی عمران ملل متحد)

نمایشگاه عکس گروهی یوزپلنگ ایرانی

اردیبهشت ماه ۱۳۹۴ گالری ۲۶ تهران میزبان یوزپلنگ ها بود. نمایشگاه عکس یوزپلنگ ایرانی با نمایش آثاری از اعضای هنرمند انجمن و با هدف آشنایی بیشتر عموم مردم با این زیبای دشت های ایران زمین به مدت یک هفته برپا شد.

فراخوان نمایشگاه

خوشبختانه تعداد زیادی از اعضای انجمن و علاقمندان حیات وحش موفق به دیدن یوزپلنگ ایرانی از نزدیک و عکاسی از آن شده اند. بخش عمده این دیدارها در قالب تورهای حیات وحش انجمن از پاییز ۱۳۸۹ اتفاق افتاده است. سفر به پناهگاه حیات وحش میاندشت برای دیدار «کوشکی» و سفر پارک ملی توران برای دیدار «دلبر» این فرصت را برای اعضای انجمن فراهم کرد تا از فاصله بسیار نزدیک یوزپلنگ را ببینند و از آن عکاسی کنند. هم چنین در چندین سفر به پناهگاه حیات وحش میاندشت صحنه های شکار کوشکی نیز توسط همسفران به ثبت رسیده است.

در این سفرها هر حرکت کوشکی و دلبر با صدای پی در پی شاترهای دوربین عکاسان همراه بود و در نتیجه عکس های بسیاری از یوزپلنگ ایرانی در آرشیوهای شخصی وجود داشت.

همین موضوع و از طرفی انتقال کوشکی و دلبر به تهران و عدم امکان تماشای این دو در زیستگاه اصلی خود بخش روابط عمومی انجمن را بر آن داشت تا گام های نخست برگزاری نمایشگاه عکس یوزپلنگ ایرانی را بردارد.

اصغر بیات دبیر اجرایی نمایشگاه و امید طاری فرد به عنوان مشاور هنری انتخاب شدند و اولین فراخوان جمع آوری عکس ها، اسفندماه ۱۳۹۳ برای اعضای انجمن یوزپلنگ ایرانی ارسال و بر روی سایت انجمن نیز اطلاع رسانی های آن انجام شد.

داوری و انتخاب عکس ها

حداکثر آثار ارسالی برای هر عکاس ۵ عکس در نظر گرفته شد و تعدادی از عکس ها نیز از آرشیو سال های گذشته انجمن در داوری شرکت داده شد.

در مجموع ۳۰۹ عکس متعلق به ۳۱ عکاس طی سه مرحله داوری توسط سه تن از عکاسان و هنرمندان برجسته کشور بررسی و در نهایت ۱۶ اثر برای نمایش در گالری انتخاب شد. هم چنین عکس «آرش» برنده عکس دوربین های تله ای مجله BBC Wildlife به عنوان هفدهمین اثر برگزیده به نمایش درآمد.

در روز افتتاحیه نمایشگاه که با استقبال بسیار خوب علاقمندان و اعضای انجمن صورت گرفت، علاوه بر نمایش عکس ها در مورد وضعیت یوزپلنگ ایرانی و به طور کلی حیات وحش کشور گفت و گوهای دو یا چند نفره شکل گرفت. حضور چند تن از چهره های مطرح هنری و صنعتی در کنار حضور کودکان در این نمایشگاه از نکات جالب توجه بود.

علی حسن پور، امید طاری فرد، علی محمدی، علی کریمی، بهنام قربانی، مرتضی اسلامی دهکردی و حسین احمدی کرمانشاهی عکاسانی بودند که عکس های آن ها در این نمایشگاه به نمایش درآمد.

این نمایشگاه با حمایت «گالری ۲۶ تهران» و «موسسه مطبوعاتی ایران» برگزار شد و انجمن مراتب سپاس خود را از هنرمندانی که آثار ارزشمند خود را برای حمایت از انجمن تقدیم کردند، اعلام می دارد.

لازم به ذکر است تمام عواید این نمایشگاه صرف حفاظت از «یوزپلنگ ایرانی» خواهد شد.

عکس ها از: عطیه تک تهرانی

به بهانه ۹ مرداد، روز جهانی محیط بان قانون حامی شکارچی یا محیط بان؟

مهدی غفارزاده

از بدیهیات علم مدیریت یک مجموعه ایجاد انگیزه برای نیروهای سازمان است. انگیزه‌ای که در عوامل گسترده‌ی درونی و بیرونی نمود پیدا کرده و نقشی حیاتی در موفقیت یا عدم موفقیت یک سازمان دارد.

از ابتدایی‌ترین عوامل ایجاد انگیزه در نیروهای سازمانی وجود امنیت شغلی است. امنیتی که تأمین مایحتاج مادی و معنوی آن‌ها را فراهم آورد و فراتر از این از حمایت کافی برخوردارشان سازد. قوانین و مقررات حمایتی و پشتیبانی رسانه‌ای و حقوقی از عوامل سهیم در امنیت شغلی فرد است. در کشوری پهناور و با اقلیم‌های متنوع مانند ایران گونه‌های گوناگون جانوری و گیاهی وجود داشته و دارند. گونه‌هایی که تعدادشان روزبه‌روز کاهش پیدا می‌کند. از جمله دلایل این امر عدم آگاهی عامه‌ی مردم، عدم وجود قوانین بازدارنده، شکار بی‌رویه و... را می‌توان نام برد که به نابودی طبیعت شتاب فراوان‌تری می‌بخشد.

فروش اراضی طبیعی، طرح‌های شکار حیوانات در سطح شهر و قتل عام حیوانات در طبیعت به نام تفریح تنها بخشی از کارهایی است که انسان‌ها در راستای نابودی طبیعت انجام می‌دهند.

در کشور ما سازمانی به نام محیط زیست نقش حمایتی از گونه‌های جانوری و زیستگاه‌های آنان

را بر عهده دارد. سازمانی که باید بر پهنه‌ی بسیار وسیعی از مناطق مختلف کشور نظارت داشته باشد، آن هم با تعداد بسیار اندک نیرو و با امکانات بسیار محدود. نیروهایی که با وجود مشکلات مالی سازمان و ناچیز بودن حقوق و مزایای آن، فقط به دلیل عشق به طبیعت کشورشان شرایط سخت و دشوار را تحمل می‌کنند و به فعالیت در این سازمان مشغول‌اند.

از بقیه‌ی مشکلات که بگذریم درگیری با شکارچیان غیرمجاز جان محیط‌بان و خانواده‌اش را تهدید می‌کند. در مواردی محیط‌بانانی که شکارچیان را دستگیر کرده بودند در معرض تهدیدات جانی خود و اعضاء خانواده قرار می‌گرفتند. دردآورتر از همه آن است که اگرچه محیط‌بان همراه خودش سلاح دارد، این سلاح در بسیاری از موارد جز سنگینی بر شانه‌های مسئولیت‌پذیرش نقش دیگری ایفا نمی‌کند.

پاسگاه‌های محیط‌بانی در گوشه‌گوشه‌ی این سرزمین کهن، مزین به تصویر شهدایی از محیط‌بانان است؛ انسان‌هایی که در درگیری با شکارچیان جان خود را از دست داده‌اند.

اما خاطرات همکاران آن‌ها از درگیری با متخلفین شنیدنی است. پای صحبت هر کدام که بنشینیم با حسرت و ناراحتی اسامی محیط‌بانانی را به زبان می‌آورند که حین انجام وظیفه و درگیری با شکارچیان مجبور به تیراندازی شده‌اند و اکنون به حبس و حتی اعدام محکوم‌اند!

غلامحسین خالیدی و اسعد تقی‌زاده دو تن از این افراد هستند. محیط‌بانان منطقه‌ی حفاظت‌شده‌ی دنا... افرادی که اگرچه در حین انجام وظیفه به دفاع از خود پرداخته‌اند، قانون در حمایت از آنان نقشی ایفا نکرد و افکار عمومی را در این پرسش باقی گذاشت که اگر این افراد صلاحیت استفاده از اسلحه را ندارند، چرا بهشان سلاح داده می‌شود و

اگر صلاحیت دارند، چرا در مواردی که مجبور به استفاده می‌شوند محکوم می‌گردند؟ جدا از تمامی مباحث ممکن، نقش مخرب انتشار این‌گونه اخبار بر محیط زیست و محیط‌بانان انکارناپذیر است. کمترین تأثیر این است که امنیت شغلی محیط‌بانان بیش از پیش کاهش یافته و موجب بی‌انگیزگی آنان در انجام امور محوله خواهد شد. از سوی دیگر جسارت شکارچیان و متجاوزین به منابع طبیعی کشور را افزایش خواهد داد و نتیجه‌ی این دو جریان چیزی جز نابودی طبیعت نخواهد بود.

در واقع محکومیت هر محیط‌بان در دادگاه، اعدام محیط زیست ایران است! از این‌رو عدم وجود قوانین کارآمد حمایتی، بزرگ‌ترین ضربه را به محیط زیست کشور خواهد زد.

قوانین بازدارنده و اهتمام نهادهای مجری بر اعمال آن قوانین، در هر زمینه‌ای از جمله محیط زیست می‌تواند ابزار حمایتی مناسبی باشد، چنان‌که در سایر موارد بوده است.

عکس ها از: محمد گائینی

پلنگ ایرانی

در خطر انقراض

- ما چه می‌توانیم بکنیم؟**
- ✓ در صورت مشاهده پلنگ، به آن نزدیک نشویم و جانور را مورد توجه قرار ندهیم.
 - ✓ در صورت مشاهده پلنگ، قبل از هر اقدامی اداره حفاظت محیط زیست را مطلع کنیم.
 - ✓ در صورت بروز تلفات دام اهلی و احشام، خودسرانه اقدام نکنیم و هر چه زودتر محیطبانان اداره حفاظت محیط زیست منطقه را مطلع کنیم.
 - ✓ از رها کردن گله خود، بدون محافظ در طبیعت، خودداری کنیم.
 - ✓ هنگام رانندگی در مناطق تحت حفاظت، مانند پارک ملی گلستان، سرعت کم رانندگی کنیم.

در صورت مشاهده پلنگ در طبیعت، با انجمن یوزپلنگ ایران

بینایی و شنوایی

بینایی در شب ۷ برابر و شنوایی ۵ برابر بهتر از انسان است.

تفاوت نقش و نگار بدن

ببر

جگوار

پلنگ

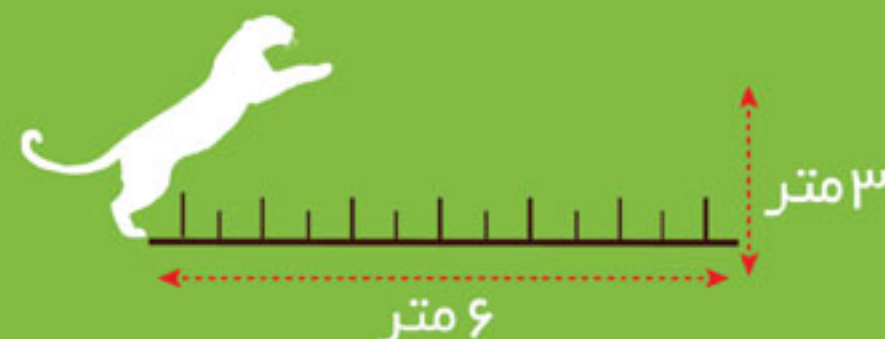
یوزپلنگ

نحوه شکار

شامل چهار قسمت:

کمین

پرش

خفه کردن

می‌تواند با گاز گرفتن گلو، طعمه‌ای با چندین برابر وزن خود را خفه کند

جابجایی

قلمرو طلبی

پلنگ ها قلمرو خود را از طریق پشته کردن خاک، پاشیدن ادرار و خراش تنه درختان تعیین می‌کنند.

زادآوری

هر چندسال یک بار، ۲-۳ توله به دنیا می‌آورد غالباً تنها ۱ یا ۲ توله را می‌تواند بزرگ کند.

زیستگاه

تقریباً تمام مناطق کوهستانی و جنگلی

Persian Leopard

Panthera pardus saxicolor

پراکنش

پلنگ در دنیا ۹ زیرگونه دارد که در آسیا و آفریقا زندگی می‌کنند. زیرگونه پلنگ ایرانی بزرگترین زیرگونه پلنگ دنیا است که در غرب آسیا زندگی می‌کند.

در غرب آسیا حدود ۱۳۰۰ پلنگ ایرانی زندگی می‌کنند.

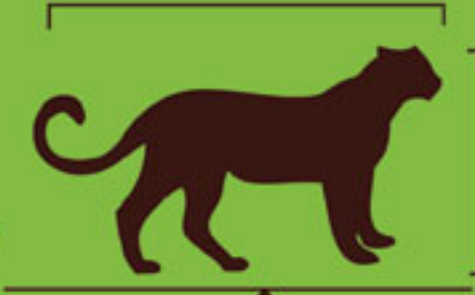
اندازه ها

طول بدن و سر

♂: ۲۰۰ - ۲۶۰ سانتی متر
♀: ۱۸۰ - ۲۳۰ سانتی متر

طول دم

۶۰ - ۱۰۰ سانتی متر

ارتفاع بدن

۷۰ - ۴۵ سانتی متر

وزن بدن

♂: ۴۰ - ۹۰ کیلوگرم
♀: ۲۵ - ۶۰ کیلوگرم

۴۶٪ سنگین تر

عوامل تهدید

کاهش طعمه‌های پلنگ در اثر شکار بی‌رویه و بدون مجوز

شکار پلنگ

تصادفات جاده ای

خوردن لاشه مسموم

تخریب زیستگاه

گرفتار شدن در تله گراز

به طور متوسط هفته‌ای یک پلنگ در ایران کشته می‌شود

نقاش: علی نورپور

در صورت کاهش جمعیت حیوانات وحشی، پلنگ مجبور می‌شود برای ادامه بقای خود، از حیوانات اهلی تغذیه کند.

✓ لاشه دام اهلی و یا احشام خود را در طبیعت رها نکنیم، چون باعث جذب گوشتخواران به اطراف گله می‌شود.

✓ اطلاعات علمی و درست خود در زمینه زندگی جانوران را افزایش دهیم، تا برپایه اطلاعات نادرست و باورهای غلط به جنگ طبیعت و جانوران نرویم.

✓ بدون مجوز طعمه‌های پلنگ را شکار نکنیم.

✓ آنچه آموخته‌ایم به دیگران نیز آموزش دهیم.

تهدید قرار ندهیم. زیرپاست.

از زیست منطقه خود

به کشتن پلنگ‌ها خود را مطلع کنیم.

ن، احتیاط کرده و با

سفر به عشق مارمولک ها

عبدالرضا کوهپایه

طرح گونه ها از: پویان بهنود

«اگر ما با آلوده کردن آب، خاک، هوا و هر چه برایمان زندگی مطلوب روی کره زمین را فراهم می‌کند عملکرد طبیعی تنوع زیستی را نابود کنیم، آن وقت دیگر هیچ مقدار پولی نمی‌تواند ما را از مخمصه نجات دهد.»

دکتر دیوید سوزوکی

امروزه در ایران سازمان‌های مردم‌نهاد برای احیاء زمین و آموزش جوامع محلی، با حداقل هزینه و بدون کمک‌های مالی در خورگام بر میدارند. اما همزمان، کشورهای شرق و جنوب شرق آسیا با استفاده از کمک‌های بین‌المللی (چه مادی، چه علمی) برای احیاء منابع طبیعی و نجات جانداران اقدامات شایسته‌ای انجام می‌دهند.

با توجه به خلاء موجود، تصمیم گرفتیم در یک برنامه‌ی کوهنوردی در کشور نپال، در یکی از پرتودترین و معروف‌ترین مسیرهای کوهپیمایی، شعاری محیط زیستی حمل کنیم و به معرفی ایران بپردازیم. شعار برنامه را «به امید روزی که همه عاشق مارمولک‌ها باشند» برگزیدیم. اما چرا این شعار؟

به قول بابادیوم سنگالی (فعال حوزه‌ی محیط زیست): «ما تنها از چیزهایی محافظت می‌کنیم که عاشقشان باشیم. و عاشق چیزهای هستیم که بشناسیم. و چیزهایی را می‌شناسیم که بهمان آموخته باشند.»

مارمولک‌ها در زنجیره‌ی حیات، موجودات بسیار مفیدی هستند، اما متأسفانه به خاطر افسانه‌های کذب و قیافه‌ی نه‌چندان جذابشان از دید عموم، همواره منفور بوده‌اند. معتقدم اگر روزی مردم با خواص بی‌نظیر این خزنده آشنا شوند و او را دوست بدارند، قطعاً از له کردن مارمولک گرفته تا شکار ببر و پلنگ و جبریر متنفر خواهند شد و به حقوق همه‌ی زیست‌مندان احترام خواهند گذاشت.

اما از آن‌جا که این سفر بخشی از سفرم به دور آسیا خواهد بود، پس از مطالعه‌ی تمام رده‌های جانوری نماینده‌ای مهم و روبه‌انقراض را برگزیدیم و پوستر مربوط به آن را حمل کردم. باشد که مردم دنیا با شناخت اهمیت این حلقه‌های مهم تنوع زیستی، یک زندگی به رنگ طبیعت برگزینند.

معرفی گونه‌های برگزیده و دلایل انتخاب

مارمولک خانگی

مارمولک خانگی (یا گکو) بومی آسیای جنوب شرقی است، اما همه جا یافت می‌شود. اکثر گکو‌ها زندگی شبانه دارند. در طول روز پنهان می‌شوند و

شب‌ها به جستجوی حشرات می‌پردازند. گکو‌ها حلقه‌ی مهمی در زنجیره‌ی غذایی هستند. در نقش کنترل‌کننده‌ی حشرات عمل می‌کنند و می‌توانند حشراتی را که به محصولات و سایر زیست‌مندان آسیب می‌رسانند بخورند و خودشان غذای حیوانات بالاتر زنجیره‌ی غذایی باشند. حشراتی که عمدتاً خوراک مارمولک‌ها می‌شوند، جیرجیرک، سوسک، ملخ، هزارپا و صدپاها هستند.

زنبور عسل

«نماینده‌ای از نرم‌تنان؛ موجوداتی که کمتر دیده می‌شوند، اما تأثیرات عمیقی بر زندگی آدمی دارند.»

از آن‌جایی که زنبور عسل نقشی حیاتی در گرده‌افشانی گیاهان گلدار دارد، می‌توان گفت شناخته‌شده‌ترین حشره در دنیاست. یک کلونی زنبور عسل می‌تواند در روز ۳۰۰ میلیون گل را گرده‌افشانی کند. در جهان حدود ۸۰ درصد عمل گرده‌افشانی را زنبورهای عسل اهلی و وحشی انجام می‌دهند. محصولات مثل سیب، خیار، کلم بروکلی، پیاز، کدو تنبل، هویج، آووکادو و بادام بدون آنها رشد نخواهد کرد.

در دهه‌های اخیر، زنبورهای عسل به دلایل گوناگونی از جمله آفت‌کش‌ها، خشکسالی، تخریب زیستگاه، کمبود غذا، آلودگی هوا و گرمای جهانی در حال نابودی هستند.

در دهه‌های اخیر، زنبورهای عسل به دلایل گوناگونی از جمله آفت‌کش‌ها، خشکسالی، تخریب زیستگاه، کمبود غذا، آلودگی هوا و گرمای جهانی در حال نابودی هستند.

کرگدن تک‌شاخ

«نماینده‌ای از شبه‌قاره‌ی هند و سمبل نابودی به دلیل شکار و تجارت اجزاء بدن»

کرگدن تک‌شاخ بزرگ‌ترین نوع کرگدن و دومین پستاندار بزرگ خشکی است و وزنش به ۲,۷۰۰ کیلوگرم می‌رسد. طول شاخش بین ۲۰ تا ۶۳ سانتی‌متر است و اصولاً گیاهخوار است. رژیم غذایی‌اش تقریباً شامل برگ‌ها، شاخه‌ی درختان، میوه‌ها و گیاهان دریایی است.

امروزه حدود ۲۸۰۰ کرگدن روی زمین باقی مانده است. جمعیت آن‌ها زمانی شروع به کاهش کرد که برای تفریح و یا به عنوان آفات کشاورزی شکار شدند! شاخ کرگدن نیز مانند موی سر از کراتین ساخته شده، اما در طب سنتی چین تصور می‌شود داروی تقویت قوای جنسی است! در یمن و عمان نیز از شاخ آن برای دسته‌ی خنجر استفاده می‌شود.

بر اساس تحقیقاتی در پارک ملی کروگر در آفریقای جنوبی، در مرأتعی که تعداد کمی کرگدن می‌زیستند، پوشش علوفه ۶۰ تا ۸۰٪ کمتر از مرأتعی بود که میزبان جمعیت زیادی از کرگدن‌ها هستند.

کرگدن‌ها مانند دیگر حیوانات علفخوار، دنبال

گیاهان خاصی می‌گردند. این امر باعث تردد و رقابت دیگر حیوانات در زیستگاه کرگدن می‌شود، متعاقباً با ایجاد چرخه‌ی کامل غذایی، کوددهی و حذف علوفه‌های هرز، تنوع پوشش گیاهان خوراکی افزایش چشمگیری خواهد داشت.

این یک هشدار است: اگر کرگدن‌ها از آفریقا ناپدید شوند، ساوانا کاملاً تغییر خواهد کرد...

افعی لبنانی

«نماینده‌ی خزندگان از سرزمین عرب و گونه‌ای که یکی از دلایل انقراض جنگ و مانورهای نظامی است.»

افعی لبنانی ماری به شدت سمی و گونه‌ای بسیار کمیاب است. زیستگاه این مار در مرز مشترک لبنان و سوریه واقع شده و به دلیل چرای بیرویه‌ی زیستگاه توسط دام، توسعه‌های نظامی و تخریب زیستگاه به وسیله‌ی خودروهای آفرود مورد تهدید قرار گرفته است.

در سراسر جهان انسان‌ها تعداد زیادی مار را بدون دلیل قانع‌کننده‌ای می‌کشند، اما دلایل زیادی وجود دارد که این خزنده‌ی دراز را اطراف خانه‌تان یا در باغچه حفظ کنید. آن‌ها می‌توانند جمعیت آفاتی مثل موش صحرایی و خانگی را کنترل کنند، بدون آن‌که مجبور به استفاده از آفت‌کش‌های شیمیایی مضر باشید. هم‌اکنون در برخی نقاط جهان، مارها به رسمیت شناخته شده‌اند. برای مثال در ویتنام زیست‌شناسان مارهای موش‌خوار را برای محافظت از غلات درو شده به برخی روستاها معرفی کردند.

یوزپلنگ آسیایی

«نماینده‌ی پستانداران و گونه‌ای که تنها در ایران زمین حضور دارد.»

یوزپلنگ آسیایی تنها در ایران وجود دارد و در فلات خشک مرکزی ایران سکنی گزیده است. این یوز با پسرعموهای آفریقایی‌اش تفاوت‌های اکولوژیکی دارد.

یوزپلنگ‌ها دوندگان سرعت طبیعت‌اند. شتاب ۰ تا ۱۰۰ کیلومتر بر ساعت، تنها در ۳ ثانیه، سریع‌ترین سرعت ثبت شده‌ی یک موجود روی زمین است.

غذای چیتا خرگوش، پازن، جبریر و ... است و عوامل تهدیدکننده‌ی آن احداث معادن، احداث جاده، شکارچی‌ها، شترها (تهدیدی برای منابع آبی) و ... هستند. از یوزپلنگ به عنوان گونه‌ی چتر یاد می‌شود، یعنی وقتی محافظت بشوند، بسیاری از گونه‌های دیگر که زیستگاه مشترکی با آن‌ها دارند نیز حفظ می‌شوند.

قورباغه‌ی درختی شکم‌نارنجی

«نماینده‌ی دوزیستان رو به انقراض، ساکن چین، سمبل توسعه‌ی ناپایدار»

از باربر، یک و قاطر حمل کردیم.

در مسیر سفرمان از روستاهای زیادی گذشتیم، در یکی از این روستاها به نام لوکلا (Lukla) به دیدن مرکز SPCC (کمیته کنترل آلودگی های پارک ملی ساگرماتای) رفته و با مدیر آن به گفتگو پرداختیم. وی در رابطه با تخریب می گفت: «تخریب عموماً به خاطر نیاز مردم صورت می گیرد و برای حفظ محیط زیست و ترویج فرهنگ محیط زیستی باید روش های جایگزین به آن ها آموزش داده شود. همان گونه که ما طی این سال ها با تسهیل جابه جایی و ارزان کردن قیمت کپسول های گاز تا حد زیادی از تخریب جنگل ها کاسته ایم.»

بالاخره برنامه ای «به امید روزی که همه عاشق مارمولک ها باشند» با ۱۹۵ کیلومتر کوهپیمایی و صعود به قله کالاپاتار و گکیو ری در روز ۱۸ فروردین به پایان رسید. از لوکلا به کاتماندو پرواز کردیم، همراه با تجربیات و آموخته های ارزشمند. مردمان این نقطه ای دنیا بسیار مهربان، صبور، شرافتمند، فقیر اما شاد هستند. کشتن حیوانات را گناهی نابخشودنی می دانند و هیچگاه دستانشان را آلوده ی چنین گناهی نمی کنند.

در پارک ملی ساگرماتای روشن کردن آتش ممنوع است و ما هیچ گاه با تخطی از این قانون مواجه نشدیم.

نپالی ها به دلیل نداشتن منابع عظیم نفت و گاز با حداقل امکانات و البته حمایت و اطلاع رسانی

کتری خورشیدی

معرض انقراض قرار گرفته است.» نهنگ فین بعد از نهنگ آبی دومین پستاندار بزرگ دنیاست. این حیوانات باهوش عمدتاً در آب های دور از ساحل یافت می شوند. نهنگ ها نقش مهمی در چرخه ی غذایی دارند. به طور مثال مدفوع نهنگ، کربن آلی را به راحتی در اختیار میکروارگانیسم های کوچک قرار می دهد. حتی لاشه ی یک نهنگ مرده نیز در چرخه ی کربن با اهمیت است و از طرفی غذای صدها موجود دیگر را فراهم می کند.

گردشگری تماشای نهنگ کاری بسیار پرسود است و تخمین زده می شود که این کار می تواند سالانه حدود ۴۱۳ میلیون دلار در گردشگری دریایی درآمدزایی کند.

قبل از ظهور صید نهنگ به روش مدرن در اواخر قرن ۱۹، نهنگ فین تا حد زیادی از شکار انسان در امان بود. زیرا شکار آن ها کار بسیار سختی است. نهنگ فین از رایج ترین گونه های نهنگ است که با کشتی ها برخورد می کنند.

پرنده ی ملی نپال impeyan pheasant

گزارش سفر:

بعد از برنامه ریزی، جمع آوری اطلاعات و هماهنگی با انجمن یوزپلنگ ایرانی مبنی بر همراهی چیت بال، روز شنبه ۲۳ اسفندماه چیت بال را برداشته و به همراه مهدی معماری، رضا کاشانی و عیسی پوردوست راهی نپال؛ موطن اورست و هفت گول ۸۰۰۰ متری دیگر، سرزمین هیمالیا و مردان کوهستان شدیم.

چیت بال نام عروسکی است که هم یوزپلنگ است و هم فوتبالیست! (Cheetah+Football) سفر می کند، سفرنامه می نویسد و تلاشش برای بقای زمین و زمینیان است.

برای این که سفرمان کاملاً محیط زیستی باشد و در طول سفرمان کمترین رد پا را به جا بگذاریم، قبل و در طول سفر نکات زیر را مد نظر قرار دادیم:

- ۱- برای خرید و حمل مواد خوراکی چند پاکت کتانی به لیستمان اضافه کردیم.

- ۲- با حمل یک عدد آب تصفیه کن در طول مسیر از آب چشمه استفاده کردیم و از خرید بطری های آب معدنی و تولید زباله ی پلاستیکی پرهیز کردیم.
- ۳- زباله های قابل بازیافتمان را در سطل هایی که در مسیر تعبیه شده بود، گذاشتیم.

- ۴- در کل مسیر تمام تجهیزاتمان را بدون استفاده

«وقتی از قورباغه ها محافظت می کنیم، مثل این است که از تمام حیات وحش، اکوسیستم و انسان ها محافظت می کنیم.» دکتر کری کریگر

این قورباغه ی درختی با سبزی متوسط و بومی تایوان است. زیستگاه طبیعی آن جنگل های مرطوب نیمه استوایی و گرمسیری است، به دلیل تخریب زیستگاه مورد تهدید است و در لیست جانداران در خطر انقراض قرار دارد.

بچه قورباغه ها با خوردن جلبک، آبراهه ها را تمیز نگاه می دارند. قورباغه های بالغ تعداد بی شماری از حشرات را می خورند، حشراتی که حامل بیماری های کشنده و قابل انتقال به انسان هستند (مانند پشه های ناقل مالاریا). آن ها خود غذای جاندارانی چون پرنده ها، ماهی ها و میمون ها بوده و در زنجیره ی غذایی نقش حیاتی دارند.

عقاب فیلیپینی

«نماینده ای

از پرندگان در سرزمین نابودگران جنگل، جنوب شرق آسیا، فیلیپین»

عقاب فیلیپینی که

با نام عقاب میمون خوار فیلیپینی هم شناخته می شود به این دلیل به این نام معروف شده که غذای عمده اش میمون است. زیستگاه این عقاب در جنگل های انبوه و نواحی شیب دار کوهستانی است. در حال حاضر تعداد آن ها در حیات وحش کمتر از ۲۰۰ بهله تخمین زده می شود. این عقاب به دلیل تخریب زیستگاه به حیوانات اهلی مانند سگ، خوک و بزهای کوچک نیز حمله می کند. میزان تولیدمثل آن ها یک تا دو تخم در سال است.

این عقاب در صدر زنجیره ی غذایی قرار دارد. بنابراین اگر منقرض شود، تعادل جمعیت جانداران کوچک تر بر هم خورده و موجب افزایش بی رویه ی سایر جانداران شده که ممکن است چرخه ی غذایی معیوب خطرناکی به وجود بیاید.

نهنگ فین

«نماینده ای از جانداران آبی، حیوانی که توسط برخی کشورها خصوصاً ژاپن به

وحشیانه ترین شکل ممکن کشته می شود و در

۱

استان خراسان شمالی - پناهگاه حیات وحش میاندشت: دارای تابستان های گرم و سوزان
عکس از: کاوه حبعلی

۲

دارای جمعیت مناسب از یوزپلنگ: یکی از زیستگاه های
مهم یوزپلنگ ها و دارای ارزش حفاظتی بالا.

عکس ها از: دوربین تله ای (انجمن یوزپلنگ ایرانی / سازمان حفاظت از محیط زیست / پروژه حفاظت از یوزپلنگ آسیایی
/ برنامه عمران ملل متحد)

تنوع حیات وحش بسیار بالا: از یوزپلنگ، گرگ و آهو
گرفته تا انواع پرندگان...

۳

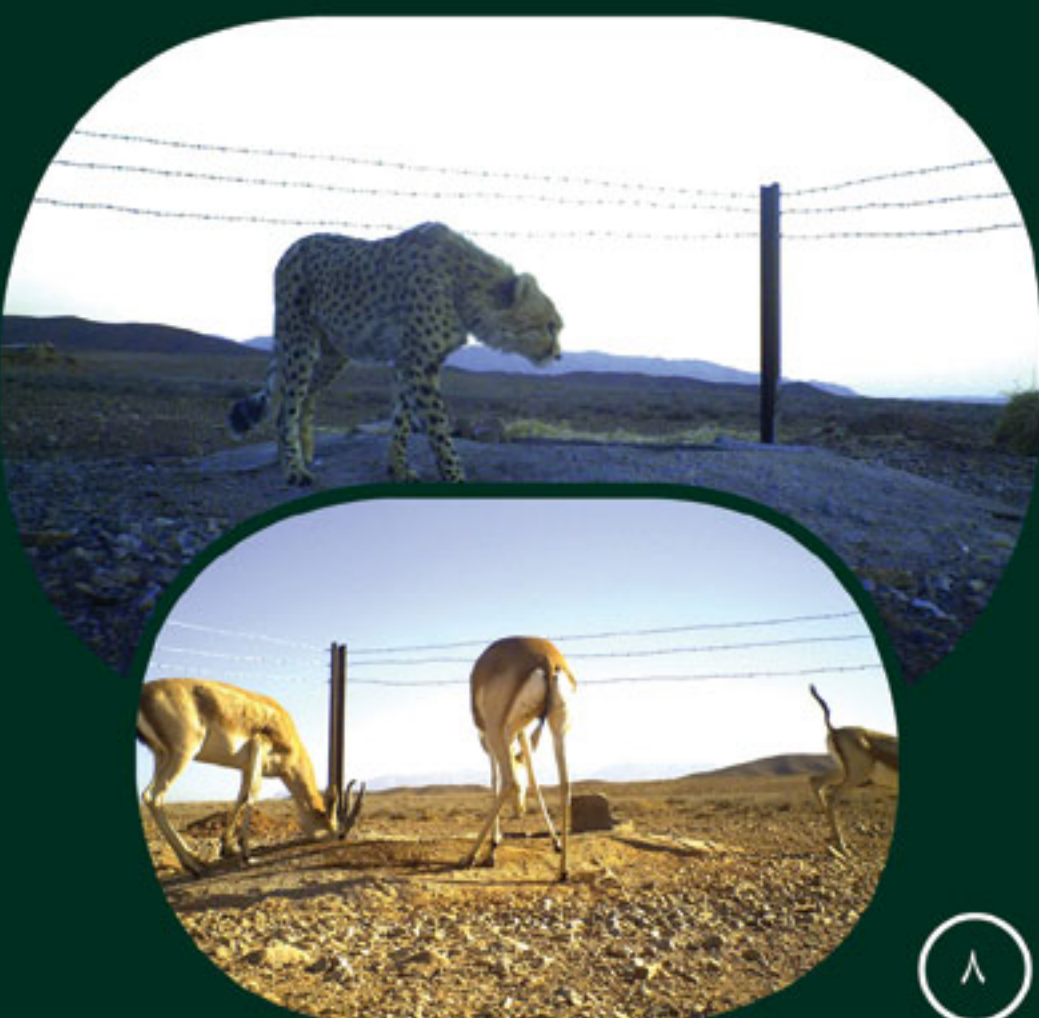
۷

چاره ای اندیشیده شد: کشیدن حصار اطراف ۶ آبشخور در مرکز منطقه با کمک محیط بانان دلسوز منطقه و خیرین. عکس از: اداره کل محیط زیست خراسان شمالی

۴

حضور شترها در کنار حیات وحش منطقه: توانایی نوشیدن ده ها لیتر آب در یک نوبت و خالی کردن منابع آبی در چند روز.

۸

تمام جوانب در نظر گرفته شد: محاسبه ارتفاع حصار متناسب با ارتفاع بدن حیوانات منطقه به جز شتر!!

۵

رقابت نابرابر: سردرگمی یوزپلنگ ها و دیگر حیوانات برای یافتن آب.

۹

یک سال گذشت: تلاشها نتیجه داد، به گفته مسئول منطقه و تصاویر دوربین های تله ای، شترها نتوانستند از حصارها عبور کنند.

۶

توجه به تجربه ناموفق در گذشته: عبور شترها از حصارها.

عکس ها از: دوربین تله ای (انجمن یوزپلنگ ایرانی) / اداره کل محیط زیست خراسان شمالی / پروژه حفاظت از یوزپلنگ آسیایی / برنامه عمران ملل متحد

سرنوشت شیر ایرانی و ببر مازندران: انقراض

حمشید برجی زاده

روزگاری در ایران زیبا، ده گونه از خانواده‌ی گربه‌سانان به نام‌های شیر ایرانی، ببر مازندران، پلنگ ایرانی، یوزپلنگ آسیایی، کاراکال، سیاه‌گوش، گربه‌ی جنگلی، گربه‌ی وحشی، گربه‌ی پالاس و گربه‌ی شنی می‌زیست. متأسفانه شیر و ببر از طبیعت ایران منقرض شدند و در حال حاضر، فقط هشت گونه در ایران زندگی می‌کنند. هشت گونه‌ای که دو تایشان به نام‌های پلنگ و یوزپلنگ در خطر انقراض هستند و از تعداد جمعیت شش گونه‌ی دیگر اطلاعات موثقی در دست نیست.

شیر ایرانی

شیر ایرانی با نام علمی *Panthera leo persica* و نام عمومی شیر آسیایی (*The Asiatic lion*) از قدیم‌الایام تا کنون برای ایرانیان نماد عظمت، قدرت، شجاعت و غیرت به شمار می‌رفته و یقیناً به همین دلیل است که نقش‌هایی از این حیوان

از بارزترین نمونه‌های حضور شیر آسیایی در فیلم‌های مطرح دنیا می‌توان «سیرک» به کارگردانی چارلی چاپلین و لوگوی شرکت فیلمسازی مترو گلدوین مایر (MGM) اشاره نمود.

زیبا در بسیاری از آثار باستانی ایران زمین همچون حکاکی‌ها و نقاشی‌های روی دیوارها، ظروف، سکه‌ها، فرش‌های دستباف، جواهرات، مهرها، پرچم‌ها و حتی معماری ایرانی نمایان است. وجود نقوش برجسته‌ی شیر بر درها و دیواره‌های بناهای

تاریخی شهرهای شوش و جرجان (شهری باستانی نزدیکی گنبد کاووس فعلی در استان گلستان) و تخت جمشید، بهترین شاهد بر این مدعی است. همچنین وجود دو شیر آسیایی بر کاشی‌کاری‌های دروازه‌ی کوشک شهر قزوین و صحن امام هشتم

شیعیان، علی‌ابن موسی‌الرضا (ع)، در مشهد و گوشواره‌های ساخته شده از نقره با نقش شیر در دوره‌ی ساسانیان، نمونه‌های دیگری از قدمت طولانی حضور این آفریده در سرزمین پارس است. از سوی دیگر، شیر آسیایی ریشه در ادبیات کهن ایران زمین دارد. حکیم ابوالقاسم فردوسی در شاهنامه شیر را اولین حریف رستم در «هفتخوان» ذکر کرده و با به تصویر کشیدن جنگ رخس (اسب رستم) با شیر، صحنه بر قدمت حضور این حیوان اساطیری در فرهنگ ایرانیان گذارده است. لازم به توضیح است که این زیرگونه برای اولین بار توسط جانورشناسی اتریشی به نام یوهان مهیر (Johann N. Meyer) در پرشیا (نام قدیم کشور ایران) در سال ۱۸۲۶ میلادی دیده شد و در آن زمان نام علمی *Felis leo persicus* برایش انتخاب گردید. ولی بعدها و با تشکیل سازمان‌های نام‌گذاری، این نام به *Panthera leo persica* تغییر یافت.

ببر کاسپین

در سوی دیگر، در گذشته‌ای نه‌چندان دور، نه زیرگونه‌ی ببر به نام‌های کاسپین (نام‌های دیگر: هیرکان، توران، مازندران)، بالی، جاوه، سبیری (نام دیگر: آمور)، بنگال، هندوچین، مالزی، سوماترا،

و جنوب چین روی کوه‌ی زمین می‌زیسته‌اند که سه زیرگونه‌ی اول این لیست یعنی کاسپین، بالی و جاوه منقرض شده‌اند. ببر کاسپین با نام علمی *Panthera tigris virgata* و نام‌های انگلیسی *Caspian tiger*، *Hyrceanian tiger* و *Turan tiger* از نظر ظاهری، دارای خصوصیات منحصر به فردی بوده است.

پراکنش جغرافیایی

زیستگاه زیرگونه‌ی شیر آسیایی زمانی از حاشیه‌ی دریای مدیترانه و شمال یونان و ترکیه و ایران گرفته تا شبه‌قاره‌ی هند شامل پاکستان و هندوستان و بنگلادش بوده است. در زمان حضور در خاک ایران، شیر آسیایی در مناطق وسیعی از جنگل‌های اطراف رودخانه‌های کرخه، دز و کارون گرفته تا مسجد سلیمان و رامهرمز و بوشهر و کازرون و دشت ارژن در غرب شیراز می‌زیسته است. زیستگاه طبیعی شیر آسیایی در موطن اصلی خود یعنی سرزمین پارس شامل علفزارها، نیزارها، بوته‌زارها، بیشه‌ها، جنگل‌ها و دشت‌های نزدیک به آب بوده است. آهو، گراز، گور و گوزن زرد ایرانی از اصلی‌ترین شکارها در رژیم غذایی آن به شمار

می‌رفته‌اند. متأسفانه امروزه تنها تعداد ۵۲۳ قلاده شیر آسیایی در پارک ملی گیر در ایالت گجرات -واقع در شمال غربی هندوستان- زندگی می‌کنند. در سال ۱۹۰۰ میلادی، نواب ایالت جودانگا و لرد جرج کرزن، نایب‌السلطنه‌ی انگلیسی راج در هندوستان، تصمیم گرفتند به دلیل کم شدن تعداد شیرهای آسیایی (که به کمتر از ۲۰ قلاده تنزل پیدا کرده بود)، شکار این زیرگونه‌ی ارزشمند را متوقف و در جهت حفظ جمعیت آن کوشش کنند.

این در حالی است که ببر کاسپین در زمان

حیات، در کشورهای ایران، آذربایجان، ارمنستان، ازبکستان، افغانستان، تاجیکستان، ترکمنستان، ترکیه، عراق، قزاقستان، گرجستان، مغولستان و حتی بخش‌هایی از روسیه‌ی فعلی می‌زیسته است و از گراز، شوکا، مرال و گاو تغذیه می‌کرده که البته گراز اصلی‌ترین غذای این زیرگونه بود. ببر کاسپین در زمان حضور در طبیعت ایران در جنگل‌ها، تالاب‌ها و بوته‌زارهای نزدیک به آب مناطق خزری شمال کشور می‌زیست.

شهرت

بین سال‌های ۱۹۲۵ تا ۱۹۳۰ میلادی، شیر آسیایی از چنان شهرتی برخوردار بود که بسیاری از فیلمسازان و شرکت‌های مطرح فیلمسازی آن زمان، از این زیرگونه‌ی زیبا در آثار خود بهره جسته‌اند.

تا ۱۲۰ کیلوگرم وزن دارند و رنگ پوستشان اغلب زرد مایل به قهوه‌ای است.

ویژگی‌های ظاهری ببر کاسپین

جمع‌جمه و یال کوچک، گوش‌های بسیار کوتاه و کروی و البته فاقد مو در نوک، لکه‌های سفید در اطراف چشم‌ها و گونه‌ها، گونه‌های پر از مو، صورت زردرنگ با نوارهای راه‌راه قهوه‌ای بر پیشانی، سینه و زیر بدن سفید با نوارهای راه‌راه زرد، کمر زرد مایل به قهوه‌ای روشن (یا اخراهی) با نوارهای راه‌راه باریک و پرتعداد مایل به مشکی، پهلوهایی روشن‌تر با نوارهای راه‌راه سیاه، دم زردرنگ با نوارهای راه‌راه سفید مایل به زرد و همچنین سیاه، رنگ سفید سطح داخلی دست‌ها و پاها، زردی سطح خارجی دست‌ها و پاها، بزرگی پنجه‌ها در مقایسه با زیرگونه‌های دیگر و موهای بلند در سرتاسر سطح بدن، همه و همه از خصوصیات ظاهری ببر کاسپین بود. نرها بین ۱۶۹ تا ۲۴۰ کیلوگرم و ماده‌ها از ۸۵ تا ۱۳۵ کیلوگرم وزن داشتند.

نتیجه‌گیری

به اعتقاد پروفیسور اندرو دروچر -عضو هیئت علمی و کارشناس بخش گوشتخواران بزرگ‌جثه در دانشگاه آلبرتای کشور کانادا- انقراض یک گونه‌ی گوشتخوار بزرگ‌جثه، فاجعه‌ای زیست‌محیطی است. حال آن‌که طبیعت کشور ما با از دست دادن دو زیرگونه‌ی مهم گوشتخوار (شیر و ببر) متحمل چه فاجعه‌ی عظیمی شده، به یقین ما ایرانیان از آن بی‌اطلاعییم. قضیه زمانی حادتر می‌شود که با نگاهی به اطراف خود درمی‌یابیم پلنگ و یوزپلنگ و خرس قهوه‌ای و خرس سیاه آسیایی و دیگر گونه‌ها نیز یکی یکی در معرض خطر انقراض قرار گرفته‌اند. همان‌طور که ذکر شد، انسان به طور مستقیم (شکار بی‌رویه) یا غیرمستقیم (تخریب زیستگاه و شکار طعمه‌های شیر و ببر) در انقراض این دو زیرگونه نقش بی‌بدیلی را ایفا نمود. به یاد داشته باشیم که نیکی به هم‌نوع (انسان) و غیرهم‌نوع (حیوان) از مهم‌ترین وظایفی است که پروردگار بر عهده‌ی هر یک از ما انسان‌ها قرار داده است. بنابراین در محافظت از این امانت‌های ارزشمند خداوند کوشا باشیم.

پارک ملی گیر انجام شد و نتایج رسمی در روز ۲۰ اردیبهشت (دهم ماه مه) به رسانه‌ها اعلام گردید. طبق این سرشماری، تعداد شیرهای نر بالغ ۱۰۹ قلاده، شیرهای ماده‌ی بالغ ۲۰۱ قلاده و بچه‌شیرهای زیر ۳ سال ۲۱۳ قلاده گزارش شده است. این در حالی است که همین ارقام برای سال ۲۰۱۰ به ترتیب ۹۷، ۱۶۲ و ۱۵۲ بوده است و در سال ۲۰۱۵ با افزایش ۱۲، ۲۴ و ۴۰ درصدی همراه بوده است.

به منظور به دست آوردن اطلاعات دقیق در این سرشماری از دوربین‌های دیجیتالی پیشرفته، دوربین‌های تله‌ای، سیستم موقعیت‌یاب جهانی (GPS) و سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) استفاده شده است.

نزدیکی ببر کاسپین به ببر سیبری

در سال ۲۰۰۹ میلادی دانشمندان رشته‌ی ژنتیک دانشگاه آکسفورد انگلستان ثابت کردند که ببر کاسپین، تنها یک نوکلئوتید با ببر سیبری تفاوت دارد. این مهم، خود نشان‌دهنده‌ی آن است که این دو زیرگونه در کمتر از ده‌هزار سال قبل، دارای نیای مشترک بوده‌اند. لذا کشور قزاقستان در تلاش است که با افتتاح «پارک ملی ببر کاسپین» در سال ۲۰۱۹ میلادی، زیرگونه‌ی ببر کاسپین را طی مدت ۱۵ الی ۲۰ سال احیا کند و تعداد آن‌ها را با استفاده از تکنیک‌های مهندسی ژنتیک، به ۲۰۰ قلاده برساند.

وجه تمایز شیر آسیایی و شیر آفریقایی

شیر آسیایی در مقایسه با شیر آفریقایی، کمی از لحاظ جثه کوچک‌تر است و میل تهاجمی کمتری

دارد. همچنین شیرهای نر آسیایی یال کم‌پشت‌تری در بالای سر دارند که بدین ترتیب می‌شود به آسانی گوش‌هایشان را مشاهده کرد. وجود دو خط موازی طولی یال در نرها که از پهلوهایی بدن به زیر شکم کشیده شده و همچنین یک چین پوستی در سراسر زیر شکم، بهترین وجوه تمایز شیر آسیایی از شیر آفریقایی هستند، چرا که این دو خصوصیت تنها به شیر آسیایی محدود می‌شود. شیرهای نر آسیایی بین ۱۶۰ تا ۱۹۰ و شیرهای ماده بین ۱۱۰

از بارزترین نمونه‌ها می‌توان به شیر آسیایی در فیلم «سیرک» به کارگردانی چارلی چاپلین و لوگوی شرکت فیلمسازی مترو گلدوین مایر (MGM) اشاره نمود.

همچنین ویلیام شکسپیر -شاعر، نمایشنامه‌نویس و هنرپیشه‌ی انگلیسی- در مکبث، از ببر کاسپین نام برده است.

عوامل انقراض در ایران

بدون شک مهم‌ترین دلیل انقراض شیر آسیایی در ایران، شکار بی‌رویه‌ی آن به دست شاهزادگان سلسله‌ی قاجار و افراد محلی و همچنین نظامیان و مستشاران خارجی به قصد تفریح بوده است. البته تخریب و اشغال زیستگاه‌های طبیعی آن توسط انسان و کم شدن طعمه نیز نقش به‌سزایی در وقوع این فاجعه‌ی زیست‌محیطی تا حدودی

شیر آسیایی در مقایسه با شیر آفریقایی، کمی از لحاظ جثه کوچک‌تر است و میل تهاجمی کمتری دارد. همچنین شیرهای نر آسیایی یال کم‌پشت‌تری در بالای سر دارند که بدین ترتیب می‌شود به آسانی گوش‌هایشان را مشاهده کرد

برگشت‌ناپذیر داشته است. جرج فردریک هینی (George Frederick Heaney) در ژورنال «انجمن تاریخ طبیعی بمبئی» به حضور آخرین جفت شیر آسیایی در ایران در سال ۱۹۴۲ میلادی (۱۳۲۱ خورشیدی) اشاره می‌کند که توسط مهندسان آمریکایی که در حال ساختن خط‌آهنی در نزدیکی شهر دزفول بوده‌اند، دیده شده‌اند.

در آن‌سو از مهم‌ترین عوامل انقراض ببر کاسپین در ایران می‌توان به شکار بی‌رویه، تخریب زیستگاه و کاهش طعمه در طبیعت اشاره نمود. روایات متفاوتی در مورد مشاهده‌ی آخرین ببر کاسپین در ایران وجود دارد که معتبرترین آن‌ها در کتاب «راهنمای صحرایی پستانداران ایران» به قلم هوشنگ ضیایی آمده است. ضیایی مدعی است که آخرین ببر در سال ۱۳۳۷ خورشیدی (۱۹۵۸ میلادی) در پارک ملی گلستان و توسط یک شکارچی ترکمن شکار گردید و پس از آن، دیگر نه کسی این زیرگونه‌ی زیبا را در ایران دید، نه غرشش را شنید.

تعداد شیرهای آسیایی

طبق چهاردهمین سرشماری صورت گرفته در سال ۲۰۱۵ میلادی در پارک ملی گیر، تعداد شیرهای آسیایی ۵۲۳ قلاده گزارش شده است که افزایش ۲۷ درصدی را نسبت به آخرین سرشماری که در سال ۲۰۱۰ انجام پذیرفت نشان می‌دهد. در سرشماری سال ۲۰۱۰، تعداد این زیرگونه ۴۱۱ قلاده گزارش شده بود.

سرشماری سال ۲۰۱۵ بین روزهای ۱۲ تا ۱۵ اردیبهشت (۱۳۹۴) دوم تا پنجم ماه مه در منطقه‌ای به مساحت ۲۲۰۰۰ کیلومتر مربع از

شروع دوره‌ی آموزشی آموزشگران جدید انجمن

ریحانه روحی

آموزش آموزشگران جدید انجمن یوزپلنگ ایرانی همواره در دستور کار بخش آموزش و ظرفیت‌سازی قرار داشته است. طی شش ماه گذشته نیز پس از فراخوان دعوت به همکاری دواطلبانه در فعالیت‌های آموزشی، گروه آموزشگران جدید انجمن شکل گرفت.

طی این دوره‌ی آموزشی کارگاه‌های آشنایی با گوشتخواران، اهمیت حفاظت، مبانی ارتباط با کودکان و بزرگسالان و یادگیری فعالیت‌ها، بازی‌های آموزشی انجمن یوزپلنگ ایرانی و همچنین کلاس‌های آموزشی با موضوع مبانی محیط زیست و حیات وحش ایران و گوشتخواران مهم ایران برگزار شد. همچنین کلاس گربه‌سانان ایران به شیوه‌ی خودآموزی توسط آموزشگران برگزار گردید.

کارگاه بازی یوزوپله

کارگاه فعالیت‌های آموزشی

کارگاه بازی پازل

کارگاه خودآموزی گربه‌سانان ایران

اولین تجربه‌ی رسمی آموزشگران جدید انجمن در جشنواره‌ی «تنوع زیستی» که در پارک پردیسان تهران برگزار شد، شکل گرفت. هدف از حضور آموزشگران جدید در این جشنواره‌های نیم‌روزه نهادینه شدن آموزش‌ها و اجرای عملی فعالیت‌های آموزشی انجمن بوده است.

طی ماه‌های آینده این دوره‌های آموزشی ادامه خواهد داشت و منابع اطلاعاتی دیگری در اختیار آموزشگران قرار خواهد گرفت تا در جلسات و گفتگوهای گروهی مباحث مربوط به محیط زیست و تنوع زیستی آموزش داده شود. همچنین کارگاه‌ها و برنامه‌های آموزشی برای تمرین بیشتر آموزشگران برگزار می‌شود.

مدیریت و برنامه‌ریزی این دوره‌ی آموزش آموزشگران با خانم مریم محمدی بوده است. افراد شرکت‌کننده در این دوره امید اکبرپور، مریم اکبری، بیتا افشار مقدم، رویا پورور، نگار حسینی، سحر دادخواه، پگاه علی‌مدد، وحید فریدراد، حسام کردستانی، محمود کشوری، فرنوش کوچالی و زهرا مرادی بودند و افراد علاقه‌مند که ویژگی‌های لازم را داشته باشند، به عنوان آموزشگران جدید انجمن یوزپلنگ ایرانی در دوره‌ی بعدی انتخاب خواهند شد.

شاید به سختی بتوانی پیدایش کنی. این شکل از ترس‌ها و ترس‌اندن‌ها برای کودک مانعی درونی ایجاد می‌کند تا در گذر زمان انگیزه‌هایش را برای نزدیک شدن به طبیعت از دست بدهد. طبیعتی که کودک باید در درون آن و یا لافل در مجاورت آن رشد کند. این ترس مانع شناخت است و برای ما چاره‌ای نگذاشته، جز این که جای خالی شناخت او را با آفرینش دنیایی دیگر پر کنیم که همه چیزاش غیرواقعی است. کودکان امروز ما به‌خصوص آن‌هایی که در شهرهای بزرگ زندگی می‌کنند، بیمارند. نوعی بیماری که آن را «بیماری دوری از طبیعت» می‌نامند. آن‌ها اگرچه در زندگی امروزی، فرمانروایان خانه‌هایشان هستند، فرمانروایانی بیمارند. انسان‌های ناتوانی که فقط بر پدر و مادر حکم می‌رانند و قدرت سازگاری با سایر موجودات آفرینش را از دست داده‌اند.

افسردگی یکی از نشانه‌های این بیماری است. چون هر جاذبه‌ای که در محیط خانه محصور بماند، برای هر انسانی رو به زوال است. به‌خصوص برای کودکی که در حال رشد است و نیاز به تغییر و تبدیل‌های پیاپی برای تکامل دارد. پرخاشگری شکلی دیگر از این بیماری است، چراکه خانه‌های امروز زندان‌های کوچکی هستند که بزرگسالان را هم به ستوه می‌آورد، چه رسد به کودکی که

برای جنب‌وجوش‌های غریزی و کودکانه‌ی خود نیاز به فضای بزرگ‌تر و تجربه‌های بیشتر دارد. خودبزرگ‌بینی هم شکلی از این بیماری است، چون کودک جز خودش کسی را نمی‌بیند و پدر و مادر نیز موجوداتی هستند تحت فرمان او. تمام دنیایش در خانه خلاصه می‌شود و آن‌چه از دنیای بیرون تجربه می‌کند بستگی دارد به میزانی که

پدر و مادر به او فرصت آشنایی می‌دهند.

ترس نیز عصاره‌ی تمام این‌هاست. دیگر از کودکان شجاع دیروزی خبری نیست. کودکان امروزی از همه‌ی نشانه‌های طبیعی زندگی می‌ترسند. از روز، شب، باد، برف، ارتفاع، کوه، دریا و بیش از همه از حیات وحش. این ثمره‌ی آموزش‌های نادرست و داستان‌های غیرواقعی و افکار گزنده است. کودکی که با این فرایندهای فکری بزرگ می‌شود، چگونه می‌تواند در بزرگسالی خود به حفظ طبیعت کمک کند؟ کودکی که این‌گونه طبیعت‌گریز است، چگونه می‌تواند در آینده در مقام مدیر یا مسئول حوزه‌ی محیط زیست، انسانی باشد که طبیعی و درست رفتار می‌کند؟

ریشه‌های بی‌توجهی به طبیعت و حیات وحش را گاهی می‌توان در ترس‌های دوران کودکی جست‌وجو کرد. جایی که می‌بایست به جای ترس به کودکان آموزش داد که چگونه به محیط اطراف خود نگاه کنند. ادبیات داستانی ما در حوزه‌ی کودک نیز با تمام غنای خود سرشار از داستان‌ها و سوژه‌هایی است که نه تنها کودک را با طبیعت آشتی نمی‌دهد، بلکه او را بیش از پیش در تنهایی آپارتمان‌نشینی زندان‌مآبانه‌ی کودک امروزی فرو می‌برد. کودک امروزی فرصت تجربه‌ی طبیعت را از دست داده است و فرهنگ رسانه‌ای حاکم نیز او را بیش از پیش از آن‌چه در فراسوی دیوارهای اتاق شخصی‌اش در خانه وجود دارد، دور می‌کند.

ترس از حیات وحش در همجواری کودک با حیات وحش تعریف نمی‌شود.

ترس از درندگی شیر و ببر و مکاری روباه و بدیمنی جغد و ترسناکی خفاش هنوز هم در قصه‌های بزرگ‌ترها برای بچه‌ها وجود دارد و کسی نیست که در همین داستان‌پردازی‌ها به کودک بی‌خبر از همه جا بگوید آسوده بخواب که سالیان سال است کسی در سرزمین تو نه شیری به چشم دیده است، نه بری

در زندگی شهری مجاورتی با طبیعت وجود ندارد و کودک امروزی پیش از آن که طبیعت را دریابد، از آن ترسیده است. ترس از گرگ در داستان‌های کودکانه و لالایی‌های شبانه برای کودکی که شاید تا پایان عمرش هم گرگی به چشم نبیند، ثبت این تفکر در ناخودآگاه اوست که هرجا گرگی هست، ناامنی هم هست و

همه‌ی گرگ‌ها می‌بایست محکوم به فنا باشند تا او بتواند با خیال راحت به زندگی خود بپردازد. اصولاً ترس ثمره‌ی ناآشنایی است و کودکان ما محکوم شده‌اند پیش از آن که با حیات وحش آشنا شوند، از آن بترسند. ترس از درندگی شیر و ببر و مکاری روباه و بدیمنی جغد و ترسناکی خفاش هنوز هم در قصه‌های بزرگ‌ترها برای بچه‌ها وجود دارد و کسی نیست که در همین داستان‌پردازی‌ها به کودک بی‌خبر از همه جا بگوید آسوده بخواب که سالیان سال است کسی در سرزمین تو نه شیری به چشم دیده است، نه بری. کسی نیست به کودکی که او را از دندان‌های تیز تمساح ترسانده‌اند بگوید تمساح اصلاً هم ترسناک نیست، چون زیستگاهش آن قدر از تو دور است که نه تنها نمی‌تواند سراغت بیاید، بلکه اگر هم گذرت به جایی که زندگی می‌کند بیفتد

گزارشی از بیست و یکمین سمینار حیات وحش

عطیه تک تهرانی

بیست و یکمین سمینار حیات وحش در اردیبهشت ماه ۱۳۹۴ با موضوع دامپزشکی حیات وحش و با ارائه آقای دکتر ایمان معماریان برگزار شد. اهمیت این علم در حفظ حیات وحش کشور بسیار چشمگیر است. ایران از تنوع گونه ای جانوری و زیستی خوبی برخوردار است و در این میان بسیاری از گونه ها در معرض خطر و تهدید قرار دارند. تخریب و تکه تکه شدن زیستگاه های اصلی این جانوران و شکار و صید بی رویه آنها و خشکسالی های متوالی در کشور از جمله عوامل اصلی تهدید آن به شمار می رود. دامپزشکی حیات وحش علمی است که در راه حفاظت به کمک حیات وحش آمده است و به دلیل نقش انکار ناپذیر آن در این راه، گزارشی از این سمینار در این شماره از یوزنامه ارائه می شود.

تفاوت شاخه دامپزشکی حیات وحش با سایر شاخه های دامپزشکی

این علم بسیار به روز است که پیشرفت آن به سه عامل وابسته است: داروهای که برای حیات وحش تولید می شوند، وسایل قابل حمل برای کنترل و کمک کردن به حیوانات در حین بیهوشی و وسایل و لوازمی که با آن می توان حیوانات حیات وحش را مقید ساخت. دامپزشکی حیات وحش دارای تفاوت عمده ای با سایر شاخه های دامپزشکی است. در این شاخه مسئولیت پذیری بسیار بالایی وجود دارد، تنها شاخه قابل مقایسه با این علم، دامپزشکی حیوانات خانگی است که به علت اینکه آنها دارای صاحب هستند و دلبستگی به حیوان وجود دارد، مسئولیت پذیری بالایی نیز می طلبد. ولی در دامپزشکی حیات وحش ممکن است سروکار با گونه ای باشد که هر یک دانه اش برای جمعیت آن گونه بسیار با اهمیت باشد. گستردگی از دیگر ویژگی های این شاخه است زیرا حوزه کاری این دامپزشکان از دوزیستان تا پستانداران بزرگ جثه را شامل می شود.

وجود رابطه نزدیک با حیوانات در این علم بسیار مهم است. خیلی از اوقات حیوانات وحشی به خاطر تزریق، دارو دادن و ... رابطه خوبی با دامپزشک پیدا نمی کنند؛ نکته اصلی آن است که در این کار نباید کمترین ترس نسبت به حیوان وجود داشته باشد زیرا اکثر حیوانات

کاملاً حالات درونی انسان را نسبت به خود تشخیص می دهند و حس افراد را به خود می فهمند و این ممکن است در آنها ایجاد استرس کند که اگر این اتفاق بیفتد، کار کردن با آنها سخت تر خواهد بود؛ البته ترس درست و بجا در این فعالیت لازم است.

عکس از نازنین کاظمی نوا

روش های مختلف دارو دادن به حیوانات حیات وحش

معمول ترین و ساده ترین روش، روش خوراکی است که دارو همراه غذا خورانده می شود. روش بعدی تزریق دستی است. در اکثر حیوانات یا پستانداران، بهترین عضله برای تزریق، عضله پشت ران است که این عضله بیشترین حجم را برای تزریق در اختیار می گذارد. نکته ای که باید در این نوع تزریق در نظر گرفته شود آن است که یکی از اعصاب اصلی که به پا عصب رسانی می کند، پشت استخوان ران قرار دارد، به همین دلیل هیچ وقت نباید سر سوزن را از عقب به سمت جلو وارد بدن کنیم، یا باید سوزن عمود وارد شود یا از جلو به سمت عقب (قدام به سمت خلف). عضله دیگری که می توان از آن برای تزریق استفاده کرد، عضله پشت بازو است. در این عضله خونرسانی کمی بیشتر است در نتیجه اثر دارو نسبت به عضله پا سریعتر خواهد بود. عضله زبان هم گاهی به دلیل خون رسانی بالا و جذب سریع دارو، برای تزریق استفاده می شود ولی باید توجه داشت که حجم خیلی کمتر از دارو را می توان به این روش تزریق کرد. در ۹۹ درصد از پرندگان از عضله سینه برای تزریق استفاده می شود. در این تزریق هم باید سوزن از بالا به سمت

پایین وارد عضله شود چراکه اگر از پایین به بالا تزریق انجام شود، بعد از رها شدن پرند و به دلیل نوع نشستن آنها، چون جای سوزن باز می ماند، میزانی از دارو خارج خواهد شد.

تزریق زیر جلدی را می توان در اکثر پستانداران استفاده کرد ولی نسبت به تزریق عضلانی میزان جذب پایین تر خواهد بود. در ضمن برای کارهای دیگری مانند قرار دادن ایمپلنت ها، نصب میکروچیپ و ... این روش مورد استفاده قرار می گیرد.

از روش بعدی که تزریق وریدی است زمانی استفاده می شود که بخواهیم داروها خیلی سریع اثر کنند. ورید سفالیک که روی ساعد دست قرار دارد، ورید گردنی و ورید بالی در پرندگان از انواع وریدهای مورد استفاده در این روش تزریق است.

برای گونه هایی که نمی توان از نزدیک برای آنها تزریق

انجام داد، از تزریق های از راه دور استفاده می شود. روش Pole Syringes یکی از ساده ترین روشها در این دسته است. این وسیله سرنگی است که با فشار دادن از راه دور می توان آن را تزریق کرد. این روش

برای حیوانات درشت جثه استفاده می شود زیرا ممکن است به خاطر فشار زیاد، به گونه های کوچک آسیب وارد نماید.

روشی که بسیار باعث پیشرفت علم دامپزشکی حیات وحش شده است، روش Darting است. این دارتها سیستم ساده ای دارند و دارای دو محفظه هوا و دارو می باشند.

سر سوزن استفاده شده بر خلاف سایر سوزن ها دو سوراخ در پهلوها دارد که توسط یک درپوش پلاستیکی پوشانده شده اند. زمانی که سوزن وارد بدن می شود، لاستیک به عقب کشیده شده و فشار هوا دارو را تزریق می کند. دارتها به دو طریق می توانند به سمت حیوان شلیک شوند، یکی روش Blowpipes و دیگری روش Blowguns. Blowgun لوله ای توخالی است و میزان برد آن به قدرت فوت فرد و تجربه نشانه گیری او وابسته است. Blowgunها به روز ترین وسایل هستند. این وسیله با فشار هوا شارژ شده و دارت با همین فشار هوا پرتاب می شود. در این روش می توان میزان فشار پشت دارت را تنظیم کرد که میزان پرتاب نیز مشخص شود.

استفاده از روش Blowpipes - عکس از: علیرضا شهرداری

به هوش آمدن ناگهانی (Sudden Recovery) چیست؟

زمانیکه از دارت برای بیهوشی استفاده می شود ابتدا باید صبر کرد که حیوان بیهوش می شود یا خیر. پس از اطمینان از بیهوشی کامل می توان به حیوان نزدیک شد. معمولاً از راه دور بیهوشی چک می شود و بعد از آن چشم ها را بسته و سر را می پوشانند. در این حین ممکن است که حیوان ناگهان به هوش آید که جزء اتفاقات نادر است ولی در حیات وحش خیلی اتفاق می افتد. - اصولاً در زمان به هوش آمدن، حیوان کمی گیج است و پس از گذشت زمانی می تواند کاملاً هوشیار شود ولی در برگشت ناگهانی، حیوان ناگهان به حالت عادی برمیگردد و حتی میتواند در همان حین به غذا خوردن بپردازد. این اتفاقات اجتناب ناپذیر است ولی واجب است که تمام ملاحظات رعایت شوند.

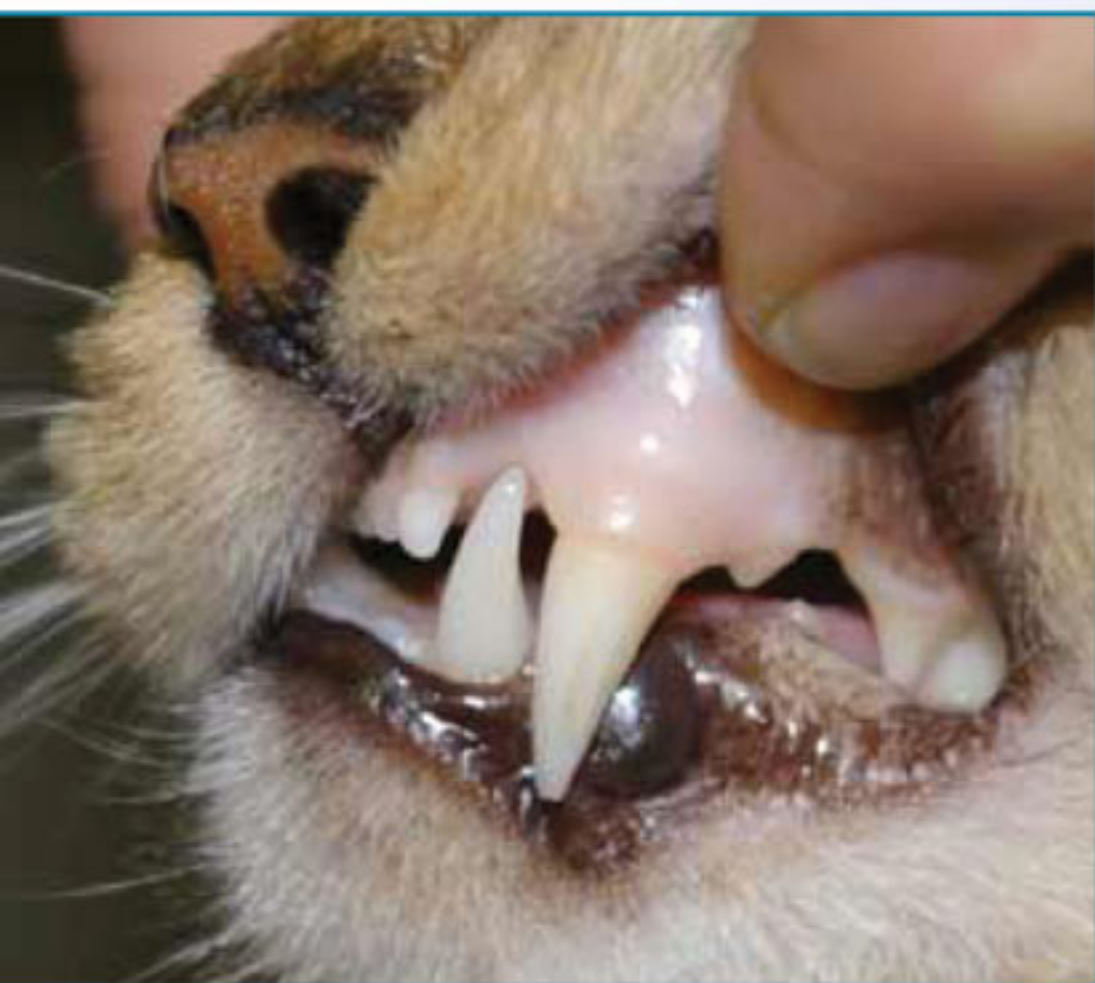

انجام بگیرد که لازم است ورید مورد نظر در بدن یافت شود و خونگیری از آن صورت پذیرد.

خونگیری در حین بیهوشی

* کنترل Capillary Refill Time (CRT) در دانستن فشار خون کمک کننده است. اگر یک بافت مخاطی مانند لثه حیوان را فشار دهیم، مدت زمانی که طول می کشد تا بافت سفید شده مجدد صورتی شود، CRT گفته می شود که بهتر است این مدت زمان در اکثر گونه ها کمتر از ۲ ثانیه باشد. بالاتر بودن زمان برگشت خون به معنی افت شدید فشار خون است که ممکن است خطرناک باشد.

* در بیهوشی کامل، حیوان کنترل دمای بدنش را از دست می دهد و اگر دمای محیط بالا باشد، دمای بدن نیز بیش از حد بالا می رود و اگر دمای محیط پایین باشد، دمای بدن متعاقباً بیش از حد پایین می آید. به همین دلیل باید از قبل برنامه ریزی برای این موضوع وجود داشته باشد تا بتوان در صورت اتفاق، کمک های لازم به حیوان انجام گیرد. استفاده از مایع درمانی گرم، پتو و... در زمان کاهش دما و استفاده از کیسه های یخ، تنقیه آب خنک و مایع درمانی خنک در دمای بالا مفید فایده خواهد بود.

کنترل استرس حیوان در زمان بیهوشی

هر چقدر بتوان قبل از کار کردن با حیوانات حیات وحش سطح استرسشان را پایین آورد، کمک خواهد کرد تا روند بیهوشی راحت تر طی شود. استرس بالا موجب می شود تا سطح یک سری از هورمون ها مانند آدرنالین به شدت بالا برود که در نتیجه باعث ایجاد مشکل در طول بیهوشی خواهد شد. همچنین در استرس بالا امکان دارد که دمای بدن بسیار بالا برود یا حتی بیهوشی درستی هم نتوان داشت.

گاهی لازم است حیوان قبل از بیهوشی شیمیایی، مقید سازی فیزیکی شود تا بتوان بیهوشی را انجام داد. این مقید سازی برای گونه های مختلف، متفاوت است و هر حیوانی روش خاص خود را داراست.

هنگامیکه تشخیص داده می شود که حیوان دیگر نمی تواند زنده بماند یا اگر زنده بماند حیاتش همراه با درد و رنج خواهد بود، در آن زمان مرگ با شفقت انتخاب می شود که در دامپزشکی یکی از پروتکل های درمانی است.

مدیریت حیوانات مازاد و خطرناک

گاهی برخی از گونه ها سالمند ولی یا مازادند و یا برای حیات کشور گونه ای مهاجم و غیربومی تلقی می شوند. در این زمان می توان حیوان مورد نظر را یوتانایز کرده و یا به عنوان تغذیه گوشتخواران از آنها استفاده نمود.

مراحل مورد نیاز جهت نظارت بر حیوان در حین بیهوشی

* فیزیولوژی، آناتومی، ضربان قلب، تعداد تنفس و... در حیوانات حیات وحش با هم متفاوت است به همین دلیل اطلاع از تمامی این خصوصیات الزامی می باشد. * حتما باید برنامه وجود داشته باشد. وقتی قرار است یک حیوان بیهوش شود لازم است که مرحله بندی برای کارها وجود داشته باشد. به طور مثال تمامی افرادی که در محل حضور دارند به وظایف خود آگاه باشند، کارها باید رتبه بندی شده باشند زیرا ممکن است در هر مرحله اتفاق ناخواسته ای رخ دهد و به همین خاطر باید کارهای مهم انجام شده باشند و در صورت بروز اتفاق تنها کارهای کم اهمیت تر باقی بمانند. به این نکته نیز باید توجه شود که برنامه ریزی باید قبل از تمام کارها انجام شود.

* گاهی لازم است به حیوان قبل از بیهوشی غذا داده نشود ولی این امکان در طبیعت وجود ندارد و تنها در اسارت قابل انجام است. در طبیعت می توان از روی خصوصیات رفتاری گونه حدس زد که در چه زمانی ممکن است معده حیوان خالی باشد و در آن زمان بیهوشی انجام گیرد. به سبب این کار بیهوشی امن تری انجام خواهد گرفت.

* تعیین عمق بیهوشی بسیار می تواند کمک کننده باشد در اینکه بدانیم بیهوشی حیوان در آن زمان در چه حدی است و آیا این میزان بیهوشی برای کار مورد

اطمینان از بیهوشی کامل حیوان- عکس از علیرضا شهرداری

نظر کافی است یا خیر. چک کردن عمق بیهوشی بسیار ضروری است.

* گاهی لازم است در حین بیهوشی خونگیری از حیوان

۲- Dissociative Anesthetics

بخشی از داروهای بیهوشی استفاده می شوند و به تنهایی مورد استفاده قرار نمی گیرند.

۳- Opioid Agonists

۴- Opioid Antagonists

۵- Adrenergic ۲-α Agonists

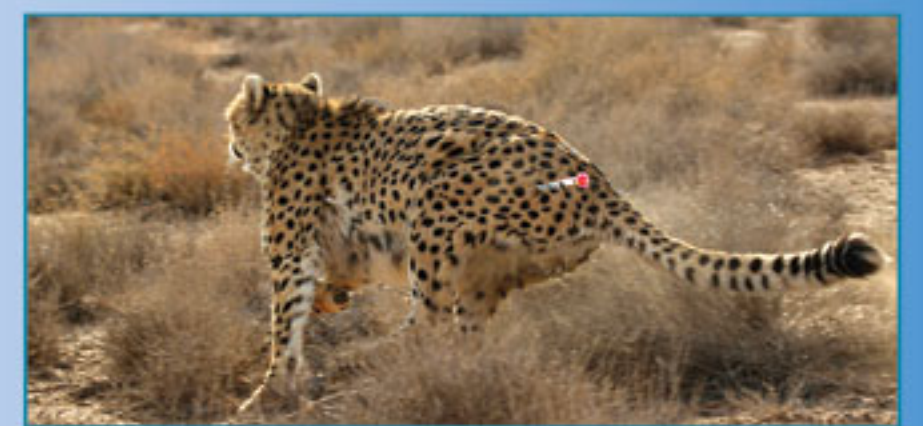
۶- Adrenergic ۲-α Receptor Antagonists

یوتانایز یا مرگ آرام در حیوانات:

سختی های دارت کردن

دارت اصلاً شبیه به گلوله نیست که مستقیم شلیک شود. شلیک کردن دارت به عوامل زیادی همچون نوع دارت، فاصله، باد، نوع حیوان و... بستگی دارد. رفتار شناسی حیوانات در چگونگی شلیک کردن می تواند بسیار موثر باشد. به طور مثال در حیوانی مانند گورخر اگر قصد شلیک به پا باشد، باید سر را هدف گرفت زیرا به محض شلیک حیوان فرار خواهد کرد و در نتیجه دارت به پا برخورد خواهد کرد. در این عمل باید توجه داشت که کمترین آسیب به حیوان وارد شود.

داروهای بیهوشی

انواع داروهای استنشاقی

۱- Nitrous Oxide یا گاز خنده، از داروهای قدیمی می باشد و امروزه دیگر استفاده نمی شود.

۲- Halothane، به دلیل ایجاد التهاب در کبد، استفاده از آن توصیه نمی شود.

۳- Isoflurane، داروی پرکاربرد، ارزان و ایمن

۴- Desflurane

۵- Sevoflurane

انواع داروهای تزریقی

سرعت تاثیر بالا، برگشت پذیر بودن، بالا بودن فاصله بین دوز تاثیرگذار و کشنده دارو و توانایی بیهوشی حیوان بزرگ جثهها حجم کم دارو، باید از ویژگی های داروهای تزریقی باشد. این داروها عبارتند از:

۱- Barbiturates

نقطه بی نقطه!

آیا به اشتراک گذاری مشاهده‌های حیات وحش نکوئیده است؟

احسان محمدی مقانکی

برای حفاظت از یک گونه، نخست باید دانست در کجا حضور دارد. در همه‌ی روش‌های ارزیابی پراکنش جغرافیایی یک گونه، به داده‌های حضور نیاز است. طیف وسیعی از مطالعات مدل‌سازی مطلوبیت زیستگاه و پراکنش بالقوه‌ی گونه‌های در خطر نیز بر پایه‌ی داده‌های حضور گونه قابل انجام هستند. علاوه بر این، برنامه‌های معرفی مجدد گونه‌های انقراض‌یافته نیز بر داده‌های تاریخی حضوری تکیه دارند که زیستگاه گذشته‌ی گونه را مشخص می‌کنند. در کشوری مانند ایران که پژوهش‌های حیات وحش سابقه‌ای کوتاه و اغلب پرفراز و نشیب دارد، مهم‌ترین پرسشی که پژوهشگران حیات وحش در بسیاری موارد با آن روبه‌رو هستند همین نخستین گام در طراحی برنامه‌های حفاظتی یا مدیریتی حیات وحش است: «پراکنش دقیق این گونه در ایران چگونه است؟» این ترسیم پراکنش جغرافیایی، شالوده‌ی ارزیابی‌های جهانی گونه‌های در خطر، همچون فهرست سرخ اتحادیه‌ی جهانی حفاظت (IUCN) است. از این‌رو دسترسی به داده‌های حضور قابل اعتنا از گونه‌های کمتر شناخته‌شده در سطح محلی، کشوری و حتی بین‌المللی دارای اهمیت است.

روش‌های گوناگونی با هدف ثبت حضور یک گونه در منطقه‌ی مطالعاتی ابداع شده‌اند. مشاهده‌ی مستقیم، بررسی نمایه‌ها و آثار به‌جا مانده، تله‌گذاری، استفاده از دوربین‌های تله‌ای و جمع‌آوری نمونه‌های زیستی حاوی دی‌ان‌ای (DNA) گونه از مهم‌ترین روش‌هاست. از مهم‌ترین منابع در دسترس در شرایط نبود داده‌های اولیه، جمع‌آوری و ارزیابی مشاهده و ثبت تصادفی حیات وحش است. طیف وسیعی از پژوهشگران، طبیعت‌دوستان، شکارچیان، محیط‌بانان، گردشگران یا مردم عادی در زندگی روزمره‌ی خود ممکن است به صورت تصادفی با حیات وحش روبه‌رو شوند و حتی این رویدادها را به کمک عکس یا فیلم مستند کنند. جمع‌آوری ارزیابی و پالایش این رویدادها می‌تواند به دانش محدود حیات وحش در ایران کمک شایانی کند. استفاده از دانش عمومی در برنامه‌ریزی حفاظتی یا مدیریتی حیات وحش امر جدیدی نیست. از مهم‌ترین نمونه‌ها می‌توان به پایش جمعیت پرندگان در اروپا اشاره کرد که به کمک ده‌ها هزار پرنده‌نگر غیرحرفه‌ای و داوطلب از سرتاسر قاره انجام می‌شود. استفاده‌ی صحیح از ظرفیت موجود در توده‌ی علاقه‌مندان طبیعت می‌تواند برنامه‌های حفاظتی نوینی را امکان‌پذیر کند که پژوهشگران و مدیران حیات وحش به تنهایی توان انسانی یا مالی

انجامش را ندارند.

یکی از نگرانی‌ها در به‌اشتراک‌گذاری مشاهده‌های تصادفی حیات وحش آن است که آیا این کار برای گونه‌ی مذکور خطرناک است؟ به‌ویژه چنان‌چه فشار شکارگری بر یک گونه وجود دارد، آیا انتشار داده‌های حضور موجب سوءاستفاده‌ی سودجویان نمی‌شود؟ چه میزان احتیاط در به‌اشتراک‌گذاری این وقایع مهم است؟ با نگاهی گذرا به واکنش‌ها

به اعتقاد نگارنده، هر زمان درجه‌ای از اطمینان وجود داشته باشد که یک مشاهده یا عکس، اطلاعات درخوری دارد که به آن ارزش به‌اشتراک‌گذاری با پژوهشگران یا علاقه‌مندان حیات وحش را می‌بخشد، زمان کنار گذاشتن تردید برای نگارش و انتشار است

در برابر اخبار تصویربرداری از یک گونه‌ی «مهم» جانوری (به‌ویژه گوشتخواران)، همیشه مخاطبانی وجود دارند که با بیان دلایل متفاوت، به‌اشتراک‌گذاری این خبر را صحیح نمی‌دانند.

برخی گام را فراتر نهاده و ضمن ادعای شکار شدن جانور بر اثر انتشار این خبر، حکم بر شریک جرم بودن منتشرکننده‌ی رویداد یا خبرگزاری مربوطه می‌دهند. منطق این

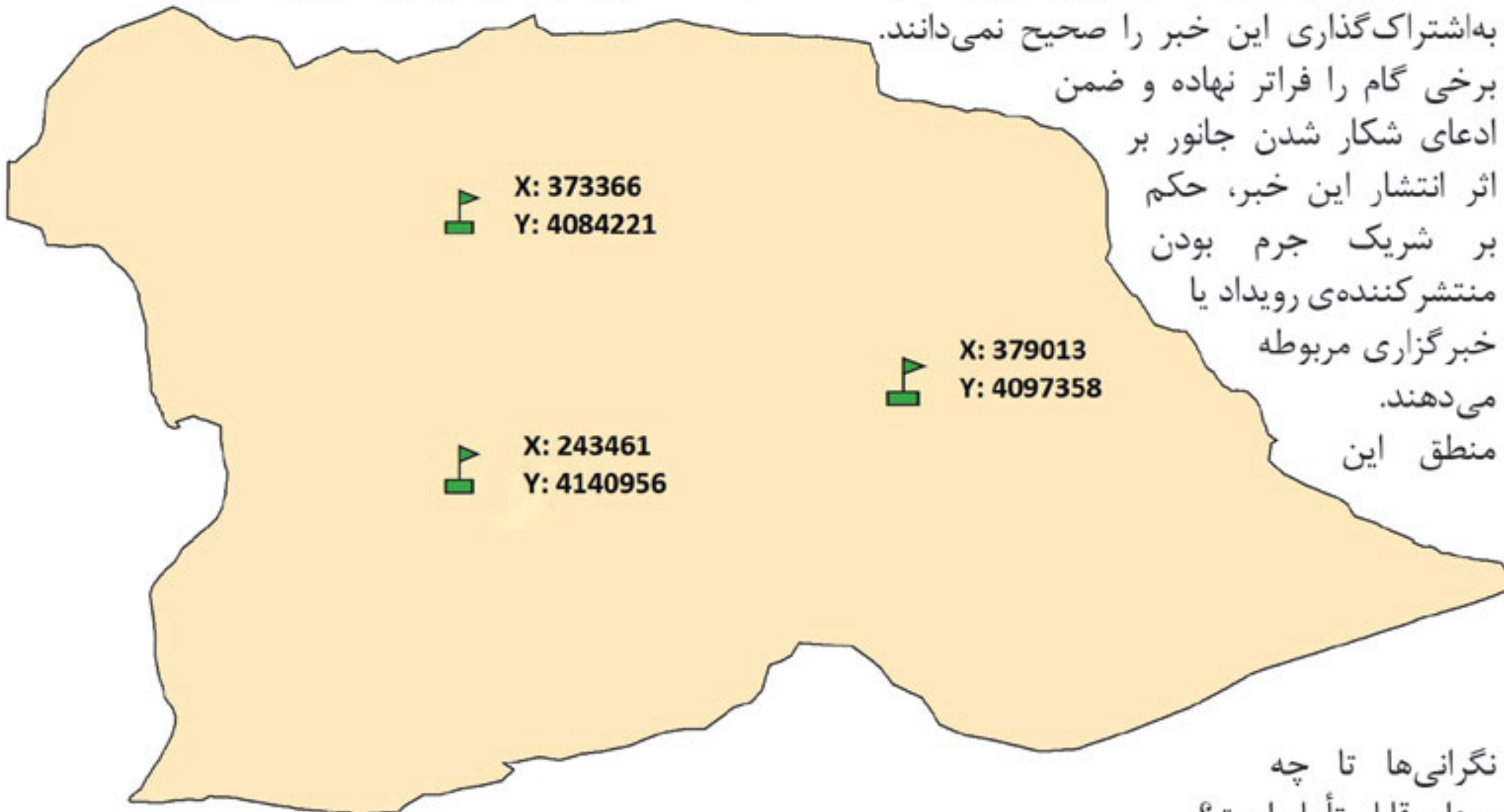
نگرانی‌ها تا چه

میزان قابل تأمل است؟

در نظر بگیرید که گروهی از پژوهشگران در سفری به پارک ملی توران، با خانواده‌ای از یک یوز ماده و چهار توله‌ی آن روبه‌رو می‌شود. خوشبختانه این گروه امکان آن را می‌یابد که از این مشاهده‌ی کم‌نظیر عکس‌برداری نماید. عکس مذکور در خبرگزاری‌های متعدد بازنشر می‌شود و این مشاهده با عنوان عکس‌برداری در فلان محدوده‌ی پارک ملی توران با علاقه‌مندان به اشتراک گذاشته می‌شود. این مشاهده با توجه به جابه‌جایی مداوم این خانواده در پهنه‌ی جغرافیایی وسیعی به بزرگی شهر تهران، به ندرت قابل تکرار است. در مثالی ساده در نظر بگیرید که دنبال فردی در شهر تهران می‌گردید. تنها نشانی شما از او نام خیابان ولی‌عصر است، در نتیجه تنها راه پایش روی شما برای یافتن آن فرد، جست‌وجوی وجب‌به‌وجب خیابان ۱۸ کیلومتری ولی‌عصر -از میدان تجریش تا میدان راه‌آهن- است. افزون بر این فرد مورد نظر از شما گریزان است، توانایی پنهان شدن در گوشه و کنار این محدوده را دارد و شناختش از خیابان ولی‌عصر، به مراتب بیش از شماست. این فرد در یک نشانی ثابت نیست و در فواصل زمانی غیرقابل پیش‌بینی، در نقطه‌ای از خیابان ولی‌عصر ساکن است. مجموع این شرایط، احتمال یافتن

فرد را به صفر نمی‌رساند و همیشه احتمال روبه‌رو شدن با این فرد گریزان وجود دارد. ولی با همه‌ی این‌ها، این احتمال آن‌قدر پایین است که در دست داشتن نشانی خیابان ولی‌عصر، دردی از جوینده‌ی سمج دوا نمی‌کند.

احتیاط با هدف حفاظت بهتر از یک گونه‌ی در خطر قابل احترام است. به‌ویژه اگر گونه‌ی مورد نظر در محدوده‌ی کوچکی حضور داشته باشد که نیازهای خاص زیستگاهی آن، پیش‌بینی احتمال حضورش را ساده‌تر می‌کند. برای نمونه گونه‌هایی که در مقطعی از زندگی خود به لانه‌گزینی روی می‌آورند، در زمان حضور زاده‌ها در لانه، بسیار آسیب‌پذیرند. IUCN نیز برای گونه‌هایی که در خطر انقراض هستند یا در وضعیت بحرانی قرار دارند، دارای ارزش اقتصادی هستند یا اعضای بدنشان به صورت گسترده دادوستد می‌شود، محدودیت‌هایی در به‌اشتراک‌گذاری اطلاعات حضور در نظر می‌گیرد. برای مثال در

لاک‌پشت‌های دریایی مهاجر که زیستگاه‌های حساسی مانند محل‌های تخم‌ریزی دارند، جزئیات نقشه‌های تهیه‌شده توسط IUCN برای عموم قابل‌دسترس نیست. تشخیص آن‌که چه بخشی از اطلاعات باید پنهان نگاه داشته شوند و کدام خبرها در اختیار عموم قرار گیرند، بر عهده‌ی صاحب خبر است. با این حال مزیت افزودن به دانش اندک موجود پیرامون یک گونه یا جلب توجه عموم به یک گونه یا فعالیت‌های شما، در مقایسه با آثار زیان‌بار احتمالی‌اش، باید در یک ترازوی منطقی قرار بگیرند. تصمیم‌چندان ساده‌ای نیست. به اعتقاد نگارنده، هر زمان درجه‌ای از اطمینان وجود داشته باشد که یک مشاهده یا عکس، اطلاعات درخوری دارد که به آن ارزش به‌اشتراک‌گذاری با پژوهشگران یا علاقه‌مندان حیات وحش را می‌بخشد، زمان کنار گذاشتن تردید برای نگارش و انتشار است. شاید این رویداد، تکه‌ی مهمی از پازل بزرگ نادانسته‌های موجود از یک گونه باشد. نحوه‌ی انتشار این رویداد می‌تواند با در نظر گرفتن درجه‌ی معقولی از احتیاط همراه شود. به هر روی، پنهان نگاه داشتن دانسته‌ها یا خودداری از به‌اشتراک‌گذاری آن‌ها، به بقای حیات وحش ایران منجر نخواهد شد.

عکاسی ماکرو و کلوزآپ

کاوه فرزانه

ماکروگرافی و کلوزآپ (عکاسی از نمای نزدیک) دو نوع عکاسی بسیار مهم و حساس است و نسبت به سایر رشته‌های عکاسی دقت و توجه به جزئیات بیشتری می‌طلبد.

در این دو گونه عکاسی می‌توان بافت، طرح، فرم، رنگ و جزئیاتی را که در حالت عادی یا مورد توجه نیست یا با چشم غیرمسلح دیده نمی‌شود نشان داد.

طیف بی‌پایانی از این موضوعات در زندگی روزمره‌مان وجود دارد که دقت بیشتر ما را می‌طلبد. دامنه‌ی گسترش ماکروگرافی حتی در پزشکی، باستان‌شناسی و... نیز مشهود است. در کنار سایر خلاقیت‌های مربوطه لزوم توجه به ریزترین جزئیات و ثبت آن‌ها در قالب یک روش استاندارد قابل ضبط حس می‌شود.

بحث اصلی این کتاب پیرامون شیوه‌ها و روش‌های عکاسی ماکرو و کلوزآپ است. آن‌چه شاید این موضوعات را کمی بیشتر از سایر شاخه‌های عکاسی متمایز و چه بسا جذاب می‌نماید، تنوع و کثرت موضوعات قابل تصویربرداری در این نوع از عکاسی است.

پیرامون ما از طبیعت بکر و بی‌کران و متکثر گرفته تا فضای زندگی شهری و ماشینی که به نوعی در آن گرفتار آمده‌ایم، موضوعات بسیار زیادی برای عکاسی، خاصه عکاسی ماکرو و کلوزآپ وجود دارد.

ریزها را باید دید تا بزرگی را حس کرد. کتاب عکاسی ماکرو و کلوزآپ، هرچند بیشتر به تکنیک‌ها و زیست‌شناسی این نوع برداشت از جهان می‌پردازد، هدفش در

زیرلایه‌های میانی و کمی پایه‌ای‌تر، بازشناسی و واکاوی

درون است. حاصل کار پیش روی شماست. اندکی

است از بی‌کران. اما بی‌کران اندک ما را فزونی

می‌بخشد. که بودن در فزونی یا متن نیست.

بلکه پرداختن به شیوه‌های درک بهینه

از فزونی است. جهان رازواره‌ها ابعاد

گسترده‌ای دارد. کتاب عکاسی

ماکرو و کلوزآپ سعی کرده

در حد توانایی‌اش به این

مهم پردازد.

کاوه فرزانه

بازی کنید، یاد بگیرید!

جشنواره‌ی آموزشی «تنوع زیستی» در پارک پردیسان
ایمان رستمی

به مناسبت روز جهانی تنوع زیستی، انجمن یوزپلنگ ایرانی روزهای جمعه ۱ و پنجشنبه ۷ خرداد ۱۳۹۴ در پارک طبیعت پردیسان جشنواره‌ی نیم‌روزه‌ای برگزار کرد. در این جشنواره، تیم آموزشی جدید انجمن در کنار آموزشگران قدیمی به عنوان مشاور و راهنما، به اجرای بازی‌های پازل حیات وحش، یوز و پله، و کارت حافظه‌ی گربه‌سانان و اجرای تئاتر «پلنگ سرگردان» پرداخت. همچنین در این جشنواره برای خانواده‌ها، در هر روز دو نوبت تور آموزشی موزه‌ی تنوع زیستی پردیسان برای خانواده‌ها برگزار شد که طی آن گونه‌های مختلف حیات وحش ایران به همراه دانسته‌های جالبی از زیستگاه، عادت‌های رفتاری و غذایی آن‌ها معرفی شدند.

بازی پازل گربه‌سانان

عکس‌ها از: ریحانه تیزمغز

بازی یوزوپله

بازی کارت حافظه‌ی گربه‌سانان

تور آموزشی موزه‌ی تنوع زیستی

نمایش «پلنگ سرگردان»

عکس از: محمد گائینی

قسمتی از این زنجیره به معنای نابودی بخش مهمی از تنوع زیستی خواهد شد. سدهای عظیم موجب ایجاد تغییراتی در محیط شده اند. یکی دیگر از دخالت سد ها در چرخه حیات، روی زندگی آبزیان است. آبزیان در رودخانه ها دارای تنوع گوناگونی هستند، اما در اثر ساخت سد و بسته شدن جریان مستقیم آب این تنوع کاهش چشمگیری خواهد داشت. تغییر شرایط رودخانه ای به دریاچه ای باعث خواهد شد تا تخم ریزی و تغذیه ماهیان دچار اختلال شود. محل تغذیه، تخم گذاری و نیز رشد ماهیان رودخانه ای که در حال مهاجرت هستند با ماهیان دریاچه ای متفاوت است. اما ساخت سد عملا این چرخه را دچار اختلال می کند و به مرور باعث انقراض بسیاری از آنها خواهد شد. اکوسیستم رودخانه را تکه تکه می کنند، جمعیت گونه های موجود در بالا دست و پایین دست را دستخوش تغییر و انزوا می سازند و مهاجرت گونه ها را قطع می کنند. این تکه تکه کردن اکوسیستم های رودخانه ای به کاهش گسترده گونه های موجود در آبخیز می انجامد.

برای استفاده درست از طبیعت، باید استعداد اراضی ارزیابی شود و توان اکولوژی هر منطقه با معیارهای علمی بدست بیاید. برای بهره برداری از محیط زیست، آمایش سرزمین می تواند به توسعه پایدار منجر شود. اما آن چه امروزه در اثر سد سازی صورت می گیرد بخش عمده ای از محیط زیست را نشانه گرفته و آن را نابود کرده است. خشک شدن رودخانه ها و تالاب ها، از بین رفتن زیستگاه حیات وحش، نابودی تنوع زیستی و پاره شدن زنجیره حیات و حتی مهاجرت و کوچ مردم از یک منطقه به منطقه ای دیگر که ناهنجاری های فرهنگی زیادی به دنبال خواهد داشت، از جمله پیامدهای منفی سد سازی هستند. جبران خسارات ناشی از صدمات وارده بر محیط زیست تقریبا غیر ممکن بوده و یا نیاز به صرف زمان و هزینه های زیادی خواهد شد. "پاتریک مک کارلی" در کتاب رودهای خاموش می نویسد: "از آنجا که هر رودخانه از بابت الگوی جریان خود و نیز سرزمینی که در آن جاری است و گونه هایی که به آن وابسته اند، یک پدیده ویژه و منحصر به فرد است، طراحی و الگوی بهره برداری از سد و همچنین پیامدهای آن بر رودخانه و اکوسیستم های هم پیوند با آن نیز ویژه و منحصر به فرد است. " به عقیده مک کارلی بخش های زیادی از سد های بزرگ جهان در دهه های گذشته تکمیل و بهره برداری شده اند در حالی که پیامدهای زیست محیطی یک سد تا صدها سال پس از ساخت آن نیز همچنان پدیدار نمی شود. یک سد را می توان یک تجربه زیست محیطی بزرگ و برگشت ناپذیر و بدون کنترل تلقی کرد که چرخه زیست و حیات را در هم می شکند.

بی رویه از طبیعت، تنوع زیستی را در معرض خطر جدی قرار داده است.

سد سازی یکی از این تغییرات است که در بسیاری از کشورهای جهان منسوخ شده، است. چرا که تاثیرات منفی آن بر محیط زیست، بر تاثیرات محدود مثبت و ناپایدارش روشن و معلوم است.

ساخت سد بر بستر رودخانه ها در اغلب موارد با کمترین میزان ارزیابی زیست محیطی و در نظر گرفتن اثرات مخرب بر چرخه حیات و زیستگاه حیات وحش انجام می شود. در اثر سد سازی و بهره برداری از جنگل ها نسل درختانی چون سرو خمره ای و بلوط در ایران و بسیاری از زیست گاه های حیوانات در جهان از بین رفته و یا به زیر آب رفته اند. اراضی مهمی که معمولا زیستگاه های رودخانه ای و سیلاب دشتی هستند و از مهم ترین و متنوع ترین اکوسیستم های موجود در جهان به شمار می روند.

سد سازی همچنین باعث کاهش آب مورد نیاز تالاب ها و دریاچه ها شده و منجر به خشک شدن تدریجی آنها می شود. دریاچه ارومیه مثال بارز و مشخص این پدیده است که با ساخت سدهایی بر روی آبریزهای آن، سطح آب دریاچه به شدت کاهش پیدا کرده و بخش زیادی از آن خشک شده است. از این دست نمونه در کشورمان زیاد است... تالاب های مهمی که نام آنها در کنوانسیون رامسر هم به ثبت رسیده است. این دریاچه ها و تالاب ها زمانی مأمن مناسبی برای پرندگان مهاجر و زیستگاهی برای حیات وحش منطقه بوده اند.

در کشور بزرگ برای ساخت سد دره پاناما میلیون ها دلار هزینه شد و صدها تن از حافظان محیط زیست بسیج شدند تا بیش از سی هزار جاندار را از منطقه جمع آوری کنند تا قبل از آبیگری سد بتوانند جان آنها را نجات دهند. گونه های جانوری اعم از خزندگان، پستانداران و حتی بعضی پرندگان به پارک های ملی منتقل شدند و تعدادی را ناگزیر در باغ وحش ها جا دادند. آنها کمک کردند تا بسیاری از آنها از غرق شدن در دره پشت سد نجات پیدا کنند. چرا که پس از آبیگری تمام دره به زیر آب خواهد رفت و هزاران اصله درخت را با خود به زیر آب خواهد برد و آنها را نابود خواهد کرد. بسیاری از اهالی مجبور به ترک سکونت گاه خود شدند و مهاجرت کردند. ساخت این سد بزرگ موضوعی را حائز اهمیت کرد و آن کار انتقال حیات وحش بود که جان بسیاری از آنها را نجات داد اما موجب تغییرات جدی در چرخه حیات و تنوع زیستی در آن منطقه شد. حشرات، درختان تنومند کهن سال، خاک و دهها گونه زنده میکروسکوپی از بین رفتند و میلیونها سال تلاش طبیعت برای رشد و بقاء آنها در عرض یک هفته از بین رفت و نابود شد. گونه های مختلف اعم از گیاهان و جانوران دارای دوران ظهور، زندگی و پایان هستند. این دوران ها جزو چرخه حیات آنهاست و مانند زنجیری متصل به هم می باشد. بریدن

زیر این دریاچه زیستگاهی است

پیام احتسابیان

بنابر تحقیقات کارشناسان و دانشمندان میزان سرعت تخریب تنوع زیستی از سال ۱۸۰۰ میلادی به بعد رشد فزونی داشته است. این تخریب در اثر عوامل طبیعی و انسانی علت های گوناگونی داشته اند. گاهی سرعت تخریب گونه ها در اثر تحولات زمین شناسی و جغرافیایی بوده و حتی باعث شده است بین آمریکای جنوبی و اندونزی سرزمینی به وجود بیاید که هزاران سال قبل در اثر بالا آمدن آب به طور کامل از بین رفته است. قطعا در این سرزمین تنوع زیستی بالایی بوده که امروزه خبری از آن ها نیست. عامل نابودی آن ها عوامل طبیعی و تحولات اقلیمی بوده است. عواملی نظیر تبدیل زمین ها و جنگل ها به زمین های کشاورزی، ساخت سد ها و راه سازی نیز از جمله عواملی هستند که باعث نابودی تنوع زیستی و تخریب زیستگاه های حیات وحش می شود.

جوامع بشری با رشد و پیشرفت، به همان اندازه نیاز به رفاه و امکانات بیشتری خواهند داشت. حتی انسان هایی که در شهرهای دورتر از محیط های طبیعی زندگی می کنند، بهره برداری زیادی از منابع طبیعی دارند و به منابع طبیعی متکی هستند. زندگی ماشینی و شهری نیاز آنها به انرژی، برق و آب سالم و رفاه را به دنبال دارد. انسان این امکانات را از طبیعت می گیرد. وی ناچار است برای بقاء و رشد اقتصادی و رفاه بیشتر و جوابگوی نیازهایش دست به دامن منابع طبیعی شود. در بوجود آمدن آن تلاشی نکرده، پس درک کمتری از اهمیت حفظ و بقای گونه ها در ذهن دارد. به همین دلیل ناگزیر است دست به تغییراتی در طبیعت بزند، اما این تغییرات باید به گونه ای باشد که کمترین میزان تغییرات و تخریب را در پی داشته باشد تا به معنای واقعی کلمه به «توسعه پایدار» برسد.

به گفته دانشمندان هر ساله ۱۵ میلیون هکتار از جنگل های جهان نابود می شوند که ۵ میلیون هکتار آن تنها به زمین های کشاورزی تبدیل شده اند. امروزه برای همگان روشن و واضح است که تنوع زیستی در حال از بین رفتن است. اهمیت آن به قدری است که صدها کارشناس و دانشمند در سراسر جهان مشغول مطالعه برای حفظ و بقای مانده های آنها هستند. همین امر سبب شد تا سال ۲۰۱۰ میلادی را به عنوان سال تنوع زیستی نامگذاری کنند و حافظان محیط زیست برنامه ها و پروژه هایی را برای حفاظت گونه ها برای دولت ها در آن سال یادآوری کنند. نامگذاری این سال خود بر اهمیت موضوع دلالت داشت. انسان در اثر بهره برداری

تقویم رومیزی حیات وحش سال ۱۳۹۴ برای استفاده در رایانه های شخصی توسط بخش طراحی و گرافیک انجمن یوزپلنگ ایرانی منتشر شد.

این تقویم که با هنرمندی پویان بهنود طراحی شده است برای قرار گرفتن به عنوان تصویر پس زمینه Desktop رایانه مورد استفاده قرار می گیرد.

لازم به ذکر است که در طراحی این تقویم از تصاویر حیات وحش و طبیعت ایران استفاده شده است. عکس هایی از یوزپلنگ ایرانی، پلنگ ایرانی، کاراکال، گوزن زرد، حواصیل، مانتیس، آگامای قفقازی، زاغ بور، اثر طبیعی ملی قله سبلان، منطقه حفاظت شده پرور و ... که توسط اعضا و یا دوربین های تله ای به ثبت رسیده، در این تقویم استفاده شده است. برای دانلود این تقویم به سایت انجمن مراجعه فرمایید.

اولین شماره خبرنامه انجمن یوزپلنگ ایرانی به زبان انگلیسی منتشر شد. این خبرنامه به صورت فصل نامه منتشر می شود و به پوشش اخبار و گزارش فعالیت های بخش های مختلف انجمن برای مخاطبان بین المللی می پردازد.

این شماره خبرنامه در ۸ صفحه به صورت الکترونیکی ویژه زمستان ۲۰۱۵ در اختیار مخاطبان انگلیسی زبان قرار گرفته است. پیش از این خبرنامه انگلیسی با عنوان خبرنامه پلنگ ایرانی منتشر می شد و اختصاص به اخبار مرتبط با پروژه های انجمن در ارتباط با پلنگ ایرانی داشت که آخرین شماره آن پاییز سال گذشته منتشر شده بود. آخرین شماره خبرنامه پلنگ که هشتمین شماره آن بود به همراه شماره های پیشین بر روی بخش انگلیسی سایت قابل دسترسی است. خبرنامه انگلیسی از این پس جایگزین خبرنامه پلنگ خواهد شد و تمام فعالیت های انجمن را پوشش خواهد داد.

حسن تفتیان سفیر یوزپلنگ و دونده جوان دوهای سرعت ایران در مرحله فینال دو ۱۰۰ متر جام کازانف قزاقستان توانست سهامیه المپیک ریو را کسب کند. در این رقابت حسن تفتیان با ثبت رکورد ۱۰:۱۰ علاوه بر رسیدن به مدال طلا، سهامیه المپیک ریو و مسابقات جهانی پکن را نیز بدست آورد.

سریع ترین مرد ایران با ثبت این زمان دوباره رکورد دار ۱۰۰ متر کشور شد. تفتیان چندی پیش نیز در مسابقات جایزه بزرگ تایلند چند مدال طلا و نقره را از آن خود کرد.

لازم به ذکر است که عنوان سفیر یوزپلنگ ایرانی در هفتمین گرامیداشت «روز ملی یوزپلنگ ایرانی» به حسن تفتیان به عنوان سریع ترین مرد ایران داده شد.

دل نگرانی اعضا

فرار آرامش از جنگل های شیر آباد

علی رضا خسروی

در یک سفر طبیعت گردی برای بازدید از آبشارهای شیرآباد در خان ببین استان گلستان متأسفانه صحنه های ناخوشایندی از ظلمی که به طبیعت و حیوانات می رود مشاهده شد.

گرگان - چهارم تیرماه ۱۳۹۴

هر روز از طلوع آفتاب تا غروب شاهد صدای گوش خراش اره های برقی است که به جان درختان این منطقه افتاده اند.

جنگل های شیرآباد در ۵۵ کیلومتری شرق گرگان، حدفاصل علی آباد کتول و آزادشهر و بالاتر از روستای شیرآباد واقع شده است.

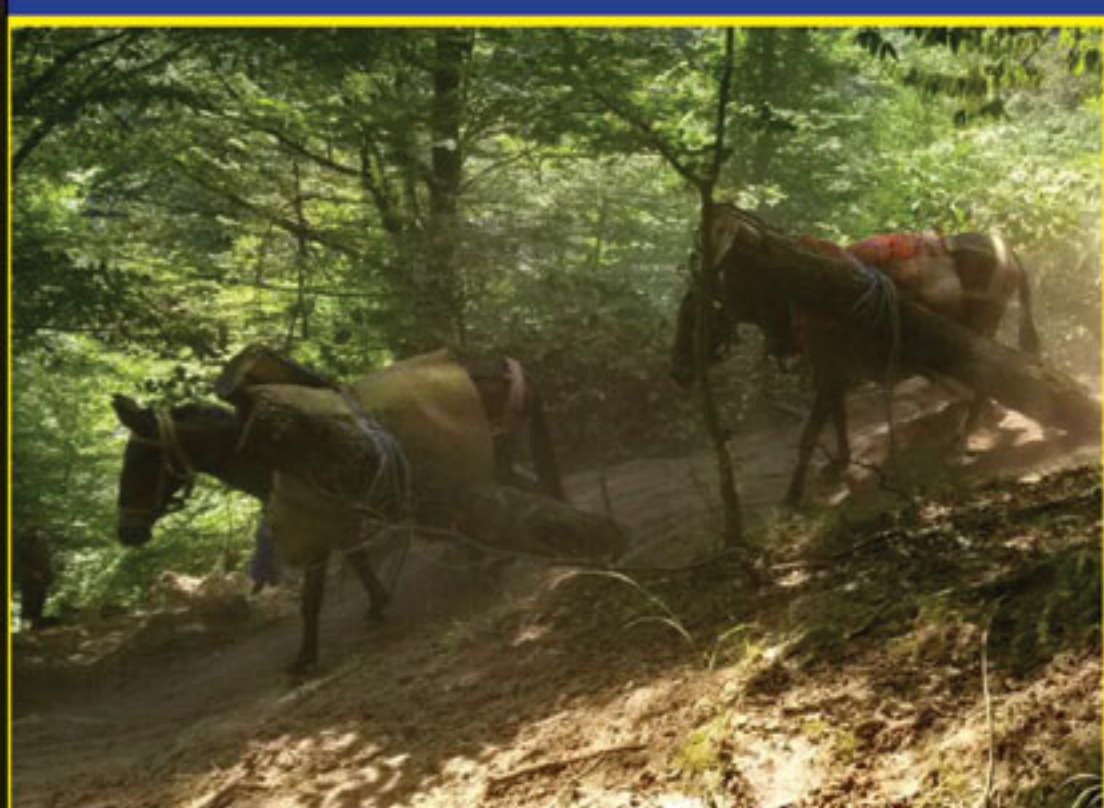
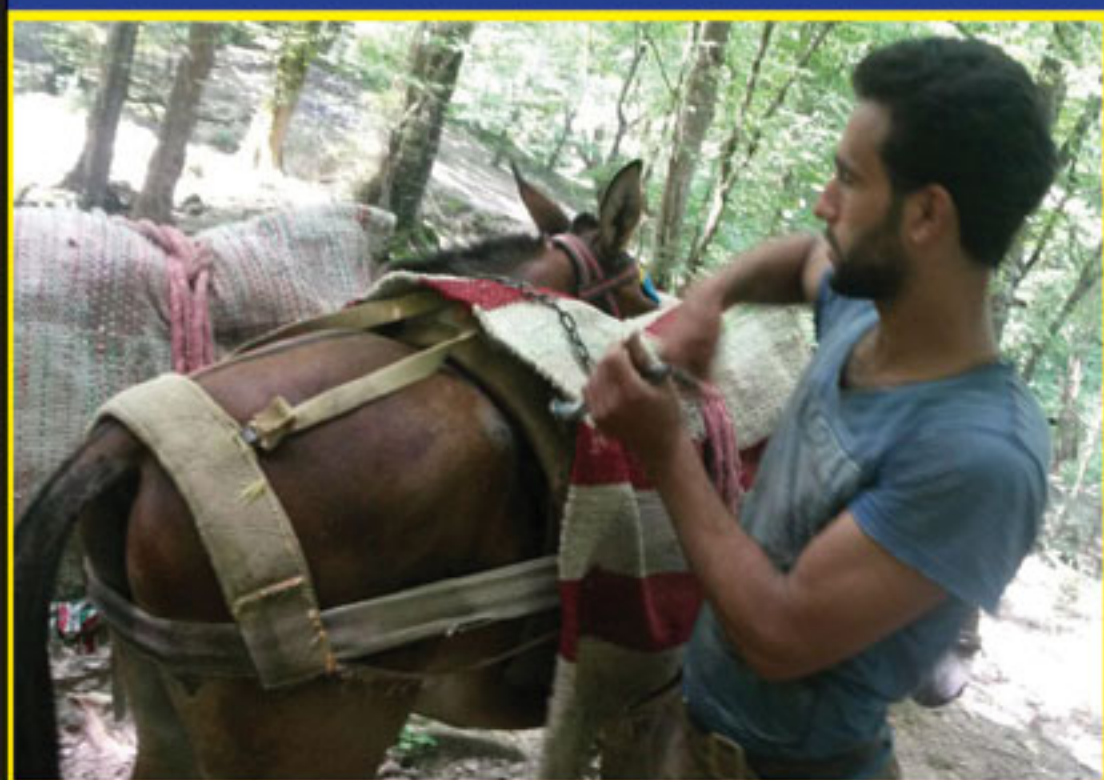
هر روز از چند نقطه در دل این جنگل ها درختان راست قامت سقوط می کنند، به الوارهای چوب تبدیل و به وسیله ی قاطرها به پایین دست جنگل دیو می شوند.

در انتقال الوارهای چوب به قاطرهای زبان بسته هم

رحم نمی شود. با این که از بامدادان تا شامگاهان آن ها بیگاری می کشند، خیلی هم به فکر سلامتی این زبان بسته ها نیستند. دو الوار بزرگ را سمت چپ و راست قاطر می بندند و سر این الوارها روی زمین کشیده می شود. قاطرها در طول روز چندین بار این مسافت طولانی را از دل جنگل تا پایین دست طی و الوارها را حمل می کنند.

بر سر پیچ های ناهموار جنگل، الوارها به قسمت بالای ران آنان کشیده می شود و پوستشان را زخم می کند.

اغلب قاطرها بالای ران شان زخم بزرگی دارند که گوشت بدنشان قابل مشاهده است و دل هر کسی

از دیدن آن ریش می شود. برای کارگرانی که مسئول این قاطرها هستند، این موضوع عادی شده و علی رغم تذکر دوستداران محیط زیست به این مسئله توجه نمی کنند. جنگل های شیرآباد به سرعت در حال نابودی است. یکی از سرکارگران آن جا می گفت قراردادی ده ساله داریم و گویا امسال تازه سال اول آن است...

پیشنهاد بازدید

بهشت شکاری‌ها!

رضا علی اصل

وقتی از شمال شهر قم، ۱۵ کیلومتر در مسیر جاده‌ی قم به گرمسار حرکت کنید، به مکانی موسوم به کوه سفید یا سایت البرز می‌رسید که در خود شگفتی‌های بسیاری دارد.

هر چند البرز جزو مناطق چهارگانه‌ی سازمان محیط زیست نیست، مکانی ایده‌آل برای تماشای پرندگان، به خصوص پرندگان شکاری است. تعداد و تنوع پرندگان شکاری در این زیستگاه آن‌قدر زیاد است که هر بیننده‌ای را مجذوب خود می‌کند. در بخش شمالی البرز سایت دفن زباله‌های شهری قرار دارد که در جذب پرندگان شکاری نقش مهمی دارد. در بخش جنوبی، تالاب کوچک و زیبایی به نام تالاب بهشت معصومه قرار دارد که در آن منطقه شکار ممنوع است.

پوشش گیاهی منطقه عبارت است از گون، درمنه، درختچه‌ی گز و تاغ، علف شور، اسپند و... خزندگانی که در منطقه دیده می‌شوند عموماً آگامای چابک، لاسرتاه‌ها و گکوها هستند.

پستاندارانی که تاکنون در منطقه مشاهده شده‌اند عبارت‌اند از گرگ، شغال، روباه و جوندگان.

پرندگانی که در منطقه‌ی البرز مشاهده می‌شوند تعداد و تنوع بالایی دارند، به طوری که تاکنون حدود یک‌پنجم پرندگان ایران در این اقلیم کوچک مشاهده شده‌اند.

این اکوسیستم به ویژه در مسیر مهاجرت عقاب‌های صحرایی قرار دارد و همه ساله در فصل مهاجرات می‌توان تعداد زیادی از این گونه را مشاهده کرد. گاهی اوقات تراکم بالای جمعیت آن‌ها به صداها بهله (درست است؟) نیز می‌رسد.

علاوه بر عقاب صحرایی، پرندگان شکاری دیگری نیز در منطقه دیده می‌شوند. از گونه‌های مهمی که به تعداد زیاد در منطقه مشاهده

می‌شوند، می‌توان به کرکس مصری، عقاب شاهی و کورکور سیاه اشاره کرد. همچنین گونه‌هایی مانند سارگپه‌ی پابلند، دلیجه و سنقر تالابی نیز بسیار ثبت می‌شوند.

البرز در دو سال گذشته هدف بهترین پرندنگرها و عکاس‌های ایران بوده است. تا کنون بیش از پنجاه برنامه‌ی پرندنگری و عکاسی در منطقه برگزار شده است. همچنین مسئول‌های استانی و کشوری مرتبط با گردشگری بارها از این منطقه، به خصوص تالاب، بازدید داشته‌اند.

مهم‌ترین پرندگانی که در منطقه دیده می‌شوند عبارت‌اند از پرندگان شکاری‌اند، مانند: عقاب صحرایی، عقاب شاهی، عقاب دریایی دم‌سفید، دال سیاه، دال معمولی، کرکس مصری، بالابان، دلیجه، لیل، سنقر تالابی، آنقوت، تنجه، اردک سرسبز، خوتکا، ابرو سفید، حواصیل خاکستری، حواصیل سفید، حواصیل کوچک، ماهی خورک، چکچک پشت سفید، دم سرخ، پشت بلوطی، سار، سار صورتی، کاکایی سرسیاه، کاکایی ارمنی، پرستوی دریایی، باقرقره‌ی شکم سیاه، سهره، سینه‌سرخ، غراب و... .

روباه معمولی

عقاب صحرایی بالغ

عکس‌ها از: محسن واحدی‌پور

عقاب شاهی نابالغ در کنار عقاب صحرایی نابالغ

خرید برای حفاظت از حیات وحش

خرید آنلاین در:

shop.wildlife.ir

۸۸۹۰۳۵۱۳

به ما پیوندید
www.wildlife.ir

«سامان گلریز» عضو انجمن یوزپلنگ ایرانی

موسسه طبیعت ثبت نام می کند

دومین دوره تخصصی راهنمایان حیات وحش ایران

شروع کلاس ها : سوم شهریور ماه

پا به پای بزرگان راه ، مشق عشق می آموزیم از طبیعت ایران

تلفن : ۶۶۹۳۰۶۶۳ - ۶۶۹۳۰۷۷۷

www.tabiat.ir / tabiat@gmail.com / tabiat_ir

سامانه شارژ سیم کارت اعتباری بانک ایران زمین

کارت سیم خود را به طور مستقیم بدون نیاز به وارد کردن شماره رمز شارژ کنید

جهت استفاده از این سامانه به سایت بانک ایران زمین مراجعه کنید

نام ایران زمین، افتخار مردم این سرزمین
www.izbank.ir

دنا

قله ای زیر پای شما

- نسل جدید سیستم هشدار دهنده هوشمند با قابلیت ها و امکانات ویژه
- صندلی جدید ۶ حرکتی برقی راننده (در چهار محور افقی، عمودی، زاویه نشیمن گاه و پشتی صندلی)
- صندلی جدید ۶ حرکتی برقی سرنشین جلو (در سه محور افقی، زاویه نشیمن گاه و پشتی صندلی)
- دکمه های کنترل روی فرمان (کنترل سیستم صوتی و پاسخگویی به تلفن همراه و ...)
- سیستم حرفه ای رادیو و تلویزیون دیجیتالی
- امکان پخش فرمتهای مختلف صوتی و تصویری
- دارای بلندگوهای قوی و توینتر
- سیستم رهیاب
- تهویه اتوماتیک
- پاور ویندو با سامانه ایمنی برگشت خودکار
- آینه های جانبی برقی راهنمادار و تاشونده اتوماتیک
- کامپیوتر سفری جلو آمپر

مرکز تماس ایران خودرو
۰۹۶۴۴۰

www.ikco.ir

راه تو را می خواند ...

آخرین اخبار ایران خودرو را در: www.ikcopress.ir بخوانید